

הישיבה הארבע-מאות וארבעים-ושש של הכנסת השביעית

יום חמישי, ה' תמוז תשל"ג (5 יולי 1973)

ירושלים, הכנסת, שעה 11.00

א. סקירת שר המשטרה על פעולות משרדו *

1. תשובת השר

כאשר אמר שבעיית התמורה המוסרית לעבודתם של השוטרים הפכה לחשובה יותר מהתמורה החמרית הגי' חנת להם, פה יש כבר סימן לכך שיש שינוי, יש תוזה חיובית בתמורה החמרית, אבל אני מקבל את הדעה שאחד הדברים החשובים הוא שתהיה למשטרת יש-ראל, לשוטרי ישראל, לסוהרי ישראל, הדגשה של תמיכה מוסרית בתפקיד הקשה שהחברה מטילה עליהם, לפעמים תפקיד כפוי-טובה, אבל תפקיד חיוני כדי לקיים חברה דמוקרטית.

אני אינני כל כך פסימי, כפי שהשתמע מדבריו של חבר הכנסת צימרמן, באשר לתמורה המוסרית, אם אפשר לומר כך, שזוכה בה המשטרה. אני חושב שהי' דיון הזה שהתקיים פה הוא עדות לתמורה המוסרית, ואם כיום משרד המשטרה הוא משרד שבדיון עליו מיטשטשים התחומים בין קואליציה ואופוזיציה — אני מרשה לעצמי לומר שזוהי תמורה מוסרית מאוד מכובדת. ובעצם טבעי הדבר. אפשר להתווכח עם הממ"שלה לגבי מדיניות חוק, לגבי מדיניות חינוך, אבל דומני שגם מדיניות כלכלית, לגבי מדיניות חינוך. אבל דומני שגם קואליציה וגם אופוזיציה רוצות להבטיח שתהיה לנו מדינה, חברה, המושתתת על אשיות הדמוקרטיות. וגם הקואליציה וגם האופוזיציה, כל חלקי הציבור, למעשה כל נציגי הציבור, צריכים להיות מעוניינים שהחברה תהיה מסוגלת להתגונן בפני אלה שמנסים לפגוע בנו מבפנים ומחוץ, אם בדרך של טרור, אם בדרך של אלימות, אם בדרך של פשיעה.

לכן, עם כל הכבדה, אני מעריך שהשוטרים כיום יודעים אל נכון שיש הערכה לגמרי לא מבוטלת למאמציהם, ולא רק בדיון בכנסת. לא אחת אנחנו נפגשים עם נציגי הציבור, עם ראשי מועצות עירוניות, מועצות מקומות, שגם להם יש כבוד לדעות, או אפילו ביקורת; אבל על סמך נסיוני, על סמך פגישותי המרובות עם נציגי הציבור, אני אומר שיש הערכה לעבודת המי-טרה ככלל ולעבודתו של כל שוטף ושוטף.

הוזכר כאן חג העצמאות, וחלקה של המשטרה בו. דומני שחברי הכנסת צימרמן אמר שלא נשמעה כל מלת תודה למשטרה. זה איננו מדויק. היתה תודה מפורשת של ממשלת ישראל, של ראש הממשלה, אשר נמסרה לשוטרים, העובדה שהדבר אינו מגיע לבני-טוי באמצעי התקשורת שלנו — זו בעיה בפני עצמה. זה לא הציבור, זה לא נציגי הציבור, אלה שיקולי תקשורת, שלא תמיד אני מצליח לרדת לריוחם. אני יודע שגם העיתונים, שבמשך כל ימות השנה ממלאים את חובתם ואת זכותם למתוח ביקורת, צודקת ולא צודקת, על המשטרה — לא מצאו צורך להטריח את

היו"ר צ. צימרמן:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. נפתח בסעיף א' בסדר-היום: סקירת שר המשטרה על פעולות משרדו, תשובת השר וסיכום הדיון. רשות הדיבור לשר המשטרה.

שר המשטרה ש. הלל:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת. בדיון על סקירת פעולות המשטרה, שהתקיים לפני כשבועיים, היתה לי הרגשה שניטשטשו התחומים בין קואליציה ואופוזיציה. ואני חושב שכך נאה וכך יאה למשטרה הפועלת מתוך סמכות החוק, במסגרת החוק, והיא יציר כפיו של החוק. כך נאה לדיון על משטרה הממלאת את התפקידים שהחברה מטילה עליה והכנסת מטילה עליה, והעושה זאת בנאמנות, ותוך דבקות במטרות של החברה.

היה בדיון זה גם יוצא מן הכלל בהופעתו של אחד מחברי הכנסת, והיתה לי הרגשה באילו הוא הוציא את עצמו מכלל החברה בדיון זה, כמו אולי גם בדברים אחרים. אבל על כך עוד אעמוד בהמשך דברי.

בדיון שהתקיים הושמעו הערות, נשמעה בו ביקורת, נשמעו בו הצעות. ההערות, הביקורת וההצעות כולן נלקחו לתשומת-לב. כולן יילמדו. וכאשר אני אומר שהדיון היה מבחינתו דיון ממצה, אין כוונה לומר שזה היה דיון ללא ביקורת. אני חושב שהי' פוכו של דבר הוא הנכון. לא רק משום שנאמר "כי את הטוב גקבל ואת הרע לא גקבל?" אלא משום שאני חושב שזאת לא רק זכותה, אלא חובתה של הציבור הזור להעלות דברים, למתוח ביקורת, להפנות תשומת-לב, תוך חיפוש דרכים, תוך העמדת אמצעים כדי לתקן את הפגמים שבהם אנחנו נתקלים ואת הקשיים שבפניהם אנחנו עומדים.

אחד הדברים המכויים שהעלו בדבריהם כמעט כל חברי הכנסת שהשתתפו בדיון, החל בראשון הנואמים, שהיה חבר הכנסת צימרמן, ואחריו חברי הכנסת גו, קורן, שחור, אברמוביץ, אליעד, שאקי, וחברת הכנסת ארבל — אלמולינו — אשר כיושבת-ראש ועדת העבודה מלווה מקרוב את בעיות השכר של המשטרה — היה עניין תנאי העבודה ותנאי השירות של המי-טרה. כמעט כל חברי הכנסת, ללא יוצא מן הכלל, העלו מתוך דאגה, מתוך התעניינות, מתוך רצון לעזור, את כל הסוגיה הזאת של תנאי העבודה ותנאי השיירות של המשטרה. ודומני שהיה זה חבר הכנסת צימרמן, שנהגיד את הסוגיה, שאנחנו עומדים לפניה כיום,

לעצמנו, כי אני מצטער כאשר אני רואה אנשי מש-טרה עוזבים את השירות בגיל 60 או קצת לפני כן, והם פשוט אינם יכולים לתרום את תרומתם ולהמשיך לעבוד במשך הצביון, כי למעשה פירוש הדבר שהם צריכים לעבוד ללא שום משכורת.

דובר על הצורך במשיכת כוח-אדם אקדמי לשו-רות המשטרה. וצינתי כבר כי התיקון שייכנס עכשיו לתקפו בקשר לדירוג אקדמי יתפור בעיה זו ויפתח אופקים חדשים. אני רוצה לומר שאני מייחס לזה חשיבות גדולה. עם הפנייה שלי עכשיו לשר האוצר להכניס את התיקונים המתבקשים בשכרם של שו-רים, בכוונתי להציע תוספת לא גדולה, אבל תוספת מעודדת ומדרבנת לגבי בעלי תעודות בגרות. כידוע, לא לכל השוטרים יש תעודות בגרות, כי המינימום הנדרש הוא עשר שנות לימוד. אני חושב שכיום, עם פיתוח ושיכלול עבודת המשטרה, צריכים אנו להיות מעוניינים יותר בזה, ולכן אני מעוניין לתת פיצוי מסו-יים למסיימי תיכון וגם לתת עידוד מסוים לשוטרים להמשיך בלימודיהם תוך כדי שירותם ולקבל תעודות בגרות. אני רוצה לקוות שגם עניין זה יתקבל ויתן את אותותיו החיוביים.

לא אאריך עוד את הדיבור בנושא זה של תנאי שירות, אבל דומני שחברת-הכנסת מטילה גז שמה את האצבע על נקודה פרובלמטית מאוד בעבודת המש-טרה וזוהי בעיה שאין אפשרות לנשנות. כוונתי לכך שב-יום חג לישראל מוטל תפקיד כפול ומכופל על שוטרים בישראל, בין שזה יום שבת, יום חג מחגי ישראל, יום העצמאות, ובין שזה אירוע אחר. ראיתי את שוטרי ישראל עובדים ערב חג העצמאות, ביום העצמאות ולמחרת יום העצמאות. לפני זמן-מה העדתי על עצמי — ואני חושב שזה נכון לגבי כל שוטר בישראל — ואמרתי שכאזרח, ככל אזרחי ישראל, אני שמח על כל חג וכל אירוע; כשר המשטרה אני שמח שהחג והאירוע עובדים. אני חושב שזה גם מצבם של שוטרי ישראל: הם שמחים בבואו של חג העצמאות כאזרחים; הם שמחים לצאתו של חג העצמאות כשוטרים. זה אחד הקשיים של עבודת המשטרה שאין להם תקנה ואנו צריכים לקחת בחשבון.

יש, כמובן, אפשרות להיעזר בצבא. היתה מחשבה על הקמת יחידת מילואים או גיוס יותר נמרץ למש-טרה, לפחות למשמר הגבול. לצערי, לא התקדמו עדיין בעניין זה, ואני מקווה שאולי מצב הרגיעה יאפשר לנו להתקדם יותר. הדברים העלו על-ידי חברי-הכנסת אליעד, ודומני — גם על-ידי חברי-הכנסת צימדרמן, אני מסכים עם הדברים. אני מנסה, לצערי, כאשר יש שי-קול הקשור ממש עם בטחון ועם צה"ל, הרי לתבי-עותינו לטענותינו יש משקל מועט.

אם נישאר עדיין בתחום זה, הרי חברי-הכנסת אליעד העלה את העניין של פרסים קטנים. כל הנושא נבחן עכשיו. ייתכן שהעובדה שאנו יכולים כיום, עם קבלת חוק העיטורים, למצוא גם דרך של פיצוי שאי-נו כספי, תוסיף קצת למיגון הדרכים להביע הערכה והוקרה לעבודת השוטרים, אבל הבעיה בכללותה גב-דקת. אני מקווה שנמצא את שביל הזהב בין כל הש-איפות החיוביות.

לפני שאעבור לנושאים אחרים שהועלו רצוני לה-תייחס לנושא שהעלה חברי-הכנסת מועדי, אשר דיבר

עצמם להקדיש אפילו משפט אחד בעת סיקור הדיון האחרון, כדי לומר שהיתה הערכה כללית של כל חלקי הבהית לעבודת המשטרה. כל ימות השנה מש-מיעים ביקורת. לכן מותר היה לצפות לאחר דיון כזה, כי ייתן גם ביטוי לאווירה שהיתה פה.

זו כמובן בעייתם של אמצעי התקשורת. אבל אני בהחלט יכול לומר שכיום הרגשתם של שוטרים ושל קצינים היא. שעבודתם נעשית תוך הבנה והערכה של הציבור. ויש שורה של ביטויים לכך, שלא אוכל למנות אותם. לא מזמן הייתי בטקס של חלוקת פרסים לשו-רים מצטיינים על שם אלי כהן ז"ל בבת-ים. ויש ביטויים רבים באלה של "ימי שוטר", שבהם ניתן ביטוי להערכתן של החברה, של העיר, של השכונה, לעבודתם של השוטרים.

אבל מובן שלא על ההערכה בלבד יחיה האדם, וגם המשטרה צועדת במידה רבה, אם לא על קיבתה, לפחות על תלוש המשכורת. בעניין זה אין כל ספק שחלו תמורות משמעותיות בשנותיים-שלוש השנים הא-חרונות. לפי הרגשתי, אם נתקדם בכיוון זה של מחן ביטוי, גם כספי וגם כלכלי, למאמץ המיוחד של השו-טרים, כי אז נטיב עם המשטרה, נטיב עם החברה ונוכל להבטיח לעצמנו משטרה שלא תסבול ממחסור בכוח-אדם. משטרה טובה, שאדם יבוא אליה ברצון, חדר הקשיים שיש בעבודת המשטרה.

אני נוטה לייחס חשיבות גדולה להחלטה להשוות את תנאי משכורתם ושכרם של הקצינים במשטרה לאלה המקובלים בצבא הקבע. התקדמנו בעניין זה בצורה ניכרת. רק לאחרונה נתקבלו שני תיקונים בדבר מתן תוספת לאקדמאים, למשפטים וליתר האקדמאים במשטרה, וכן בדבר מתן מענק פרישה, המגיע כיום לאותו סדר-גדל המקובל בצבא. הם סוכמו כבר עם האוצר ול-מעשה יתחילו לבצעם כבר בימים אלה, אבל יש דב-רים שלא סוכמו עדיין. אנסה להביא להסדרתם. אני מאמין שהעורה של כל חלקי הבהית, של כל חלקי הציבור, תועיל בנסיונו להסדיר אותם.

אחד הדברים האלה הטעונים הסדר קשור לעניין הגימלאות, המקובלות לגבי אנשי צבא ושאין מקוב-לות עדיין לגבי המשטרה: כאשר איש צבא מסיים את שירותו ומקבל גימלאות, הוא ממשיך לקבל שני שלישים של הגימלה המגיעה לו גם אם הוא עובר לעבוד בשירות הציבור או במה שאנו קוראים "קופה ציבורית". צריך לזכור שהשוטרים מקופחים למעשה בשני העולמות: שלא כמו החיילים. הם אינם מסיימים את שירותם ויוצאים למסלול חדש בגיל 45-46, כא-שר אפשרויות רבות פחות לפניהם; אך גם שלא ככל עובדי המדינה, אין להם קביעות עד גיל 65. אנו מוש-כים את תקופת שירותם של שוטרים יותר מאשר תקופת שירותם של חיילים, כי קצין משטרה או שוטר בגיל 50-55 ואפילו 60 נמצא מבחינת עבודת המש-טרה בתקופה של עבודה פוריה, הבנויה על נסיון. זהו גיל שבו השוטר והקצין יכולים לתרום תרומה ניכרת לעבודת המשטרה, אבל הם יוצאים מקופחים בשני העולמות: אינם מסיימים את השירות בגיל מוקדם כמו החיילים, ואינם נהנים מהקביעות הניתנת לעובדי המדינה. לכן, לפי הרגשתי ולפי אמונתי, יש להסדיר גם בעניין זה את השוואת השוטרים לאנשי צבא הק-בע, אני חושב שאם נעשה זאת נתקן עול ונעזור

השלושים. ככל שהדירה מלאה יותר, ככל שהחנות מלאה יותר, סידורי הנעילה נעשים מודרניים יותר וקלים יותר לפריצה.

לכן אני מאמין שאם נכיר את שרשי הבעיה, נוכל לגייס מאמצים כדי למצוא לה תקנה, ולא נסתפק בזה שנאמר: הנה יש עלייה בפשיעה. אני חוזר ומדגיש נקודה זו: אני מאמין ויודע שהמשטרה חייבת לעשות, ועושה, כמיטב יכולתה כדי להילחם בביטוי הפשיעה המשמעותיים, אולם כל תופעות הלוחאי הן שמדרות את חיינו. לכן חייבת להיות פעילות של החברה כולה: לחנך אותנו לקצת סדר, לחנך אותנו לקצת נקיין; לא לזרוק ליכלוך ברחוב. אין זו פעולה של המשטרה בלבד. כשאני מבקר בשווקים, במקומות חשוךים במלמד, אני רואה את הליכלוך — ונחמד, אבל אם מניחים, רבותי, שהמשטרה לבדה תטפל בתופעות הללו, הרי שבכך מתעלמים מן הבעיה.

אחד מחברי הכנסת הזכיר פה את האירועים שהיו במירון בל"ג בעומר, עם כל תופעות הלוחאי האיומות. האם אפשר לחשוב שהמשטרה תוכל למצוא פתרון לכל העניין המתפתח של העלייה לרגל למירון. עם בעיות הסניטציה, עם בעיות השחיטה — השחיטה הכשרה, השחיטה המבוקרת? ההבדל צריכה להיחלץ לדברים האלה, לא המשטרה בלבד, ואני אומר זאת אף שיכולתי כביכול לשמוע על הקומפלימנטים שהרעיפו עלינו, שהמשטרה מתגברת על הכל.

הבעיות הללו הן בעיות שהחברה צריכה לטפל בהן. המשטרה תיתן סיוע. יש לחדד את התודעה שאלו הן בעיות שהציבור כולו צריך להילחם בהן.

אדוני היושב ראש, התקשיתי בהערות לגבי דבריו של אחד מחברי הכנסת, חבר הכנסת לבגדאד, שהיתה לו הופעה גרוטסקית. מבחינה אישית, אנושית לבי אליו, ואין אדם נתפס על צערו. נטייתי בכלל לא להגיב, אבל בכל זאת, מאחר שנאמרו הדברים, אינני בטוח שמותר להשאיר אותם ללא תשובה. כי אם מבחינה אנושית אישית אפשר להבין את דבריו, הרי מבחינה ציבורית פוליטית אני באמת מתקשה להבין מדוע הטילה עליו סיעתו להופיע בדיון הזה כפי שהופיע, ומדוע הוא קיבל זאת על עצמו. את המשמעות הציבורית הפוליטית אי אפשר לשטוף אפילו בדמעות — בדמעות אמיתיות או בדמעות תנין — ואינני יודע לאיזה סוג אפשר לשייך את הדמעות שהוא שפך כאן.

כל סיפורי הבלע שהביאו כאן על התנהגותה של המשטרה, כביכול, ושל גורמי הבטחון, הזכירו לי שלא מזמן, עוד בשנה הזאת, 8 בינואר 1973, לאחר שחבר הכנסת לבגדאד ביקר באחד מבתי המעצר. הוא יצא משם, טיפף ישר ללונדון כדי להתלונן עלינו, כאילו אנחנו חיים עיון במשטר המנטי. התלונה היא בלוג' דון. אבל הוא גם כתב מכתב אלי, לשר המשפטים, ודומני כי גם ליושב ראש הכנסת, בוז הלשון: "בפגישה זו סיפר לי הבן כי בזמן החקירות הוחכה קשות על ידי חוקרי, שבנוסף על כך הטיחו בו קללות ואיומים, דברי השפלה ולחצים מוסריים שונים. הוא גם מסר שבנוסף על כל אלה עינו אותו במכות חשמל, שגרמו לו סבל בתורו". בערך מאותם סיפורים שסיפר חבר הכנסת לבגדאד מעל במה זו.

ומאחר שאנחנו עומדים בסיומה של פרשה טראגית זו, אני חושב לשלם הפרוטוקול צריך לומר מה אמרו שופטי ישראל לאחר כל ההממה והטלפון ללונדון.

על שיתופם של דרוזים, והייתי אומר, של כל בני המיעוטים. אני מעריך את תרומתם ומקבל אותה ברצון, די אם אציין שבין המשטרה ובין בשירות בתי הסוהר יש 1,250 דרוזים במשרתים: במשטרה הרגילה — 166; במשמר הגבול — 720; ובשירות בתי הסוהר — 360. אני חושב שזה מספר מכובד מאוד, מרשים מאוד ומעודד מאוד לגבי יכולתם של בני המיעוטים לתרום את תרומתם, כפי שהם אמנם עושים, לבטחון המדינה ולסדר הציבורי.

חבר הכנסת מועדי העלה גם איזו שאלה צדדית, אבל אני בכל זאת אגיב עליה. הוא העלה את הרעיון של הקמת בית השוטרים או בית הלוחם באחד מיישובי הדרוזים. ירכא. טיפלנו הרבה בנושא זה. הפגשתי את אנשי הכפר ורכא עם האגודה למען החייל ולמעשה היתה התקדמות ניכרת. עם העלאת הדבר על-ידו בדיון התעניינתי ומצאתי כי מאז שנת 1971 טיפלנו בעניין והפגשנו את הצדדים, אולם לאחרונה לא היתה משום-מה לא יומה ולא פעילות שלהם. אשמח לעזור, ואני חושב שיהיה זה נאה לנו ונאה להם שיוקם בית לוחם, אשר יכלול גם את השוטרים והחיילים באחד היישובים של הדרוזים כביטוי להערכת פעולתם.

חבר הכנסת צימרמן העלה נקודה שאני חושב כי מן הראוי שאבהיר בה משהו. הוא ציין, בצדק, שהעלייה בפשיעה גדולה, יחסית, יותר מגידול האוכלוסיה. כלומר, אם ניקח כמודד 10,000 תושבים, נמצא עלייה מדי שנה לעומת השנה הקודמת; הווי אומר — אל מגט של החמרה. ואין כל ספק שזה נכון, שזו המציאות. עם החיים המודרניים המתקדמים נוספים שתי חיים חדשים של פשיעה, שלא היו קיימים כלל בחברה אוטרקית או פרימיטיבית או בחברה חצי-פרימיטיבית שהיינו בה קודם. אביא דוגמה: הזכיר אחד מחברי הכנסת את העניין של שקים דחויים בסכום של 4 מיליארד לירות. אינני יודע אם זה בדיוק הסכום או לא, אבל הסכומים גדולים. כל הנושא הזה של שקים שאין להם כיסוי הוא אחד הביטויים של התפתחות החברה, התפתחות הכלכלה, משום שאין להעלות על הדעת שלפני שלושים שנה יכלו להיות שקים דחויים, או שקים דחויים במספרים משמעותיים. אך כיום, עם הפיתוח, כל עקרת בית משלמת בסופרמרקט ובתחנת הדלק בשק. יש פה שטח חדש של פעילות, המביא בעקבותיו עבריינות שהיא, לצערנו, תופעת-לוואי לכל חברה מתקדמת יותר.

מה דוגמה טובה יותר מעניין גידול הרכב, הגידול בגניבות רכב וגניבות מתוך רכב? הדברים האלה לא היו קיימים בעבר. כשם שקיים העניין שאנחנו קוראים לו אקולוגיה, כך קיימת גם אקולוגיה חברתית. הנובעת מפיתוח החברה וממורכבות החיים שאנחנו חיים. אינני אומר את הדברים האלה כדי לומר: תראו, כך יהיה. אלא משום שאני מאמין שאם נבין את שרשי הבעיה ואם כל החברה תיחלץ לטפל בשרשי הבעיה, נובל גם למצוא פתרונות.

אם הוכרתי את עניין הרכב: בשנה שעברה היתה ירידה בגניבת רכב. וכל כך למה? משום שיצא חוק, ומקפידים עליו, שהרכב יהיה נעול נעילה של ממש. התופעה היא שאנשים משאירים רכב בשווי של 40—30 אלף לירות, מלא ציוד, פתוח ופרוץ, ללא מנגנון אזהרה, או משאירים דירה מלאה כל טוב ללא סגירת דור נעילה משמעותיים. אלה אינן הדירות שהיו בשנות

היו"ר צ. צימרמן:

חברי-הכנסת לבנבראון, הרשיתי לך לא רק קרי-אוטוביוניים אלא נאומי-ביניים, מפני שאני מבין כי אתה נפגעת בעניין זה. אינני יכול להרשות לך להפך את הסדר הפרלמנטרי. יש דרך פרלמנטרית להגיב: אם אתה רואה את עצמך נפגע מבחינה אישית — יש דרך פרלמנטרית מקובלת, ולא נאומי ביניים. אני מבקש ממך להימנע מכך להבא ולאפשר לשר המשטרה לסיים את דברי תשובתו.

שר המשטרה ש. הלל:

חברי-הכנסת מיקונים וכהנא טענו למעשה, בצורה פרדוקסלית, אותם דברים. הם מצפים שהמשטרה תשיג את דמותה של החברה. עם כל הכבוד, אינני חורג שב שזה מתפקידה סמכותה או עניינה של המשטרה. למשטרה יש תפקיד אחד: להבטיח את דמותו של המשטר הדמוקרטי. ועל נקודה זו בראוני להגיב, משום שנגעו בה חברי כנסת מספר: חברי-הכנסת שלום כהן, שאקי ומיקונים.

חברי-הכנסת שאקי, שאני מעריך ומכבד אותו מאוד, תבע בעצם שהמשטרה תגלה סובלנות כלפי מפגנים שהמניע להפגנתם אינו ראוי. זה מעמיד אותנו בפני בעיה יסודית להבנת הדמוקרטיה. אינני רוצה ואינני מצפה שהמשטרה תבחין בין מטרות צד-קודם ולא צדקות כאשר מדובר בהבעת דעה או בהפגנה. המשטרה מצווה לקיים את חוקי הדמוקרטיה, אם אנו רוצים לחיות בחברה כפי שאנו חיים בה. אני בהחלט בעד זה — ואמנם עשינו זאת — שכאשר חברי רק"ה, ששמענו אותם עכשיו, מבקשים לקיים אסיפה, עצרת או כינוס — ניתן להם אבטחה. אנו נותנים להם אבטחה כדי שהאסיפה שלהם תתקיים ללא תקלות. כאשר אנשי איקיות וביורעם רצו להפגין בירושלים — ואני פטור מלומר לכם שלא השכמתי עם עמדתם ועם ההסכמה שהייתה אותם — המשטרה ננתה להם את האבטחה כדי שלא יפגעו בהם וכדי שהם יוכלו להביע את דעתם.

הרבה פעמים כואב לבי על הבעיות שהם מבטאים ולא אחת אני מרגיש קירבה לאנשים בכאבם. השאלה היא, האם נהפוך את המדינה למקום שבו כל אחד יוכל לקחת את החוק ואת הכוח לידיו, והוא יבוא להכתוב ולהטיל את חתיתו על זולתו, או ימנע ממנו אפשרות נסיעה או מעבר — או שנשמור על דמותה של המדינה כמדינת חוק.

חברי-הכנסת שלום כהן גילה לאחרונה את הבעיות הסוציאליות במדינה. אני מבין אותה על כך. הוא קבע לעצמו מטרות: להגיע לכנסת רכוב על פנתר, וגם זהו זכות. אבל בין זה לבין שיטה של רובין-הד יש עדיין מרחק גדול. כאשר אנשים מפזרים את החוק ואת הסדר — המשטרה חייבת לפעול.

אני מניח שזוהי גם דעתו של הבית, שאנו נפעל בדרכים דמוקרטיות, תוך מתן אפשרות של ביטוי דמוקרטי, ולא נאמר: כמה יפה ונחמד. נכנסו "פנתרים" — בעידודו או בלי עידודו של חברי-הכנסת שלום כהן — כדי לקחת מצרכים ולחלק אותם בשכונות, כדרכו של רובין-הד. או, כאשר יש התפרקות באחד המקומות — ומופיע חברי-הכנסת שלום כהן באישון לילה בתחנת המשטרה ודורש: את זה תשחררו, וקצין פלוני תפטר.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה): היתה חקירה פנימית של המשטרה. נכתב לי ש-אקבל דין-וחשבון על החקירה. עד היום לא קיבלתי. אולי תואיל, כבוד השר, להגיד מה העלתה החקירה הפנימית של המשטרה בעניין זה.

שר המשטרה ש. הלל:

אינני יודע מה הובטח לך. אם תכתוב אלי, את-ייחס לך.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה): משרד המשטרה כתב לי את המכתב.

שר המשטרה ש. הלל:

אז תפנה אלי בכתב. אני רוצה לקרוא את מה שאמרו השופטים, דברים שיש בהם התייחסות לגבי אותן האשמות שהעלית כאן, וגם מצאת לנכון להתייחס עלינו בלונדון.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה): אני רוצה כאן להודיע, שאינני אחראי על כל הפירסום בלונדון. אני לא פירסמתי ולא הודעתי שום דבר בעתון חוץ.

שר המשטרה ש. הלל:

בפסק-הדין אמרו השופטים, כי הם מבססים את הרשעת הנאשם דמי לבנה על ארבע הודעותיו, שנתקבלו כראיה כשירה בתום משפט זוטא. השופטים קבעו כי הנאשם מסר הודעות אלו מרצונו הטוב והחפשי, ודחו את טענתו כאילו נמסרו לאחד שעונה והוכח ולאחר שידידו שאוקי חטיב, שנידון לעשר שנות מאסר בפרשה זו, עונה במקלחות קרות ובמכות חשמל. השופטים קבעו בפסק-הדין כי "ליבנה בדה את העלילה הזאת כדי להשחיר את פניהם של אנשי שירות הבטיחה" והדגישו כי מקנת בלבם הרגשה שסיפורו של שאוקי חטיב על עינויים וחשמל הוא סיפור כוזב. בית המשפט דחה את הסיפור הזה מכל וכל, בציניו כי במהלך המשפט הפגין לבנה שנאה עמוקה לאנשי שירות הבטיחה. השופטים הוסיפו, כי התרשמו ששאוקי חטיב שיקר בצורה גסה כאשר העיד במשפט זוטא.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אם כבר העלית בעיה זו, הרשה לי לומר מלה: לכבוד השופטים היתה ברירה להאמין או לאנשי הבטיחה או לנאשם. הם בחרו להאמין לחוקרי המשטרה. על כן ביקשתי ועדת חקירה ציבורית. לי יש ברירה להאמין לצד השני. המדובר הוא לא רק בענייני חשמל, אלא בכל יתר העניינים, ועל כך לא ניתנה תשובה. אני משטער שכבוד השר מצא לנכון להעלות בעיה זו מעל במת הכנסת. אם הוא העלה אותה, אני מעלה את התביעה לוועדה ציבורית, ואני טוען שחוקרי המשטרה לא אמרו את כל האמת.

שר המשטרה ש. הלל:

על הדברים שהשמייע לבנה בבית-המשפט — הא-יומים, השוואת המשפט למשפטי-נירנברג — קבע כבוד השופט סלונים: "שמענו את האיום. הצהרה מעין זו לא נשמעה דוגמתה מעולם בבית-המשפט בישראל".

(חברי-הכנסת א. לבנבראון קורא קריאת-ביניים)

עבודה נאמנה. המקרים השליילים בו, לשמחת, הם מעטים. שנית, בכל פעם שנתקלנו במקרה שלילי, טיפלנו בעניין ללא רחם — והבאנו את האנשים לדיון, אם אפשר — לפני בתי-משפט רגילים, ובמקרים שזה היה בלתי-אפשרי — לפני בתי-דין משמעתיים. ולא משום שאנו רוצים לעשות טובה למישהו, אלא משום שחיל כזה, עם עוצמה כזו, מוכרח להיות חיל אשר לא ירשה ניצול לרעה של הסמכויות הניתנות לשוטרי לסוהר, או לאיש משמר הגבול.

בשנתיים האחרונות היו מקרים מספר אשר הוכיחו את החלטתה הנחושה של המשטרה להילחם בזה בכל תוקף. ואנו לוחמים בזה בכל תוקף, כי אני מאמין שזה חשוב גם במשטרה, וודאי שזה חשוב למדינה. מה ששוטר רע אחד יכול לעשות לא יוכלו לתקן אחר כך עשרה שוטרים טובים ומסורים, אשר יעבדו עד צאת נשמתם. לכן יש בכך עניין לכולנו.

אינני יכול לומר שאין אף מקרה אחד שלא טיפלו בו, ושאני יודע עליו. אבל חברי-הכנסת תמיד נוקט דיבור כללי ואומר: הייתי שבע רצון אילו הייתי יכול לומר כי במשטרת ישראל אין נותנים חיפוי, אין נותנים גיבוי לחבר שסרח בשירות המשטרה, לפיקודים שסרחו בשירות המשטרה... והוא מסיים: "ואני נוקט כאן לשון נקייה מאוד, והירה מאוד, ומאופקת". לשון נקייה מאוד והירה מאוד, אבל אני לא חושב שמן הראוי לומר דבר כללי כזה. חברי-הכנסת תמיד מחזיק בזה חיל שלם, ציבור שלם. חברי-הכנסת שמואל תמיד לא היה מוכן שיחשדו את אנשים בדברים כלליים כא-לה. אם יש לך ידיעה — נבדוק אותה. נבדוק אם היא מוצדקת או לא, נכונה או בלתי-נכונה. כאשר העותי לומר לו: אדוני, זוהי הערה כללית — הוא התרצה כל כולו, ובשצף קצף טען: מה זה, "העמוד הזה נוצר כדי שאני ואומד אדוני, אבונה, אתה טוב...", "אם חבר כנסת אינו יודע שבין האשמה כוללת ובין אותה חנופה שרצה כאילו להציג יש דרך של ביקורת, ביי-קורת קשה, ביקורת צודקת, גם ביקורת הוגנת, הרי אני מצטער מאוד על כך.

חברי-הכנסת שמואל תמיד אמר שהמשטרה חיה בטרדומה, צריכה לחיות בטרדומה, שהמפקח הכללי הראשון שלה הואשם במה שהואשם. עברו כבר 15 שנה מאז הורשע מפכ"ל המשטרה במה שהורשע. מאז היו כבר חמישה מפקחים כלליים למשטרה.

אורי אבנרי (המחנה הדיקלי הישראלי):
אדוני השר. הוא הורשע.

שר-המשטרה ש. הלל:

כך אמרתי. עברו 15 שנים, היו 5 מפכ"לים. לפקד עוון אבות על בניו חמישה דורות? האם הוא רוצה שגחיה כל הזמן בזכרון שפעם היה מה שהיה, וזה לא היה בסדר, וגם המפכ"ל החמישי צריך לשמוע ביקורת, והטחת-דברים כללית וכוללנית כזאת? עם כל הכבוד, הצטערתי לשמוע דברים אלה.

חברי-הכנסת אבנרי העלה שורה שלמה של בעיות. בין היתר ציין, כי הנה המשטרה מקיימת חקירות באר-תן פרטיות שהסעירו את הציבור רק לאחר שהיה על-הון דיון בכנסת, והביא לדוגמה לעניין את "נתיבי נפט-יורד". זה לא מדויק, המשטרה מקיימת חקירות מר-גע שמגיע אליה חומר, לא בשל דיון בכנסת, וללא

שלום כהן:

מדובר על אשה בהריון, שהמשטרה הוציאה אותה באמצע הלילה, כאשר בעלה היה בצבא. באה תלונה של השכנים. אם בא חבר כנסת חודש שיקיימו בידור — זכותו לתבוע זאת. זה מה שעשינו. ואם הם רוצים לשבות שביתת-רעב עד שהבידור יתקיים, זה אות כבוד להם. אי-אפשר להציג את הדברים כבדיחה אחת גדול-לה. אתה היית צריך להתערב, ולא אנחנו. אתה היית צריך להקים ועדת חקירה.

שר-המשטרה ש. הלל:

בדיוק על כך רציתי לדבר. אם אתה רוצה לרכוב על פנתר — תבוא עליך ברכה. תואיל בטובך לעזוב את האנשים שכבר יושבים בבית-הסוהר, ואל תשבשב להם את החיים, ועזוב את הנשים בהריון, אל תסית...

שלום כהן:

— שהשוטרים יעזבו אותם או הכנסנו אותה אשה, שהיתה בהריון, עם בעלה, לדירה בכסף שלנו.

שר-המשטרה ש. הלל:

המשטרה תמלא את חובתה.

שלום כהן:

לא לגרוד אשה בהריון... לנסות להסדיר את העני-ינים בדרכי שלום, וזה ניתן.

שר-המשטרה ש. הלל:

בכל מקרה שאתה לא מפריע, המשטרה מצליחה לעשות זאת. כאשר אתה נמצא במקום כדי להסית, אתה גורם סבל לאשה בהריון.

שלום כהן:

האינו איך אתם מסדירים את הבעיות.

היו"ר צ. צימרמן:

חברי-הכנסת שלום כהן, אמרת מה שהיה לך לומר לא לחזור על אותם דברים בקריאות-ביניים.

שר-המשטרה ש. הלל:

אני בהחלט חש לפעמים בכאבם, אפילו לפעמים בצדקת תביעתם של רבים; אבל אנו חייבים לשמור במדינה על דמוקרטיה, והמשטרה תמלא את חובתה לפי הכללים והחוקים שקובעת המדינה או הכנסת.

עם כל הכבוד וגם ההערכה לבחורים הטובים הנמצאים במסגרת "הפנתרים", אנו לא נגיע למצב של "אשרי, פנתר אני", וכל אחד יעשה ככל העולה על רוחו.

חברי-הכנסת שמואל תמיד הביע את דעותיו בדיון שהתקיים ולבסוף קצת כעס כאשר הגבתי על אחד המשפטים שאמר — ואני אצטט את מה שהוא אמר מעל במת הכנסת. אבל לפני כן רצוני לומר לחברי הכנסת, שהמשרדים במשטרה ובבתי-הסוהר, עם כר-חות-העור, מונים כ-15,000 איש. אינני מעלה על דעתי שמישהו יכול לטעון כי יש במדינה ציבור של 15,000 איש — כל ציבור וכל חתך — שאין בו אנשים שאינם ממלאים את תפקידם כראוי, או אף מנצלים את תפ-קידם שלא כראוי. אינני טוען זאת, ולא אטען זאת לבני 15,000 איש הנמצאים בשירות המשטרה. דבר אחד אני יכול לומר: לפי מיטב נסיוני, ציבור זה עושה

יצחק קלינגהופר (גח"ל):

אדוני השר, כנראה יש גם בילוש פוליטי.

שר המשטרה ש. הלל:

אני יכול לומר דבר אחד: אינני יודע שום דבר על בילוש פוליטי. אני מדבר על המשטרה, שאין לה שום שיקול ושום פעולה שאינם מכוונים להגן על הציבור בפני פעילות הפוגעת בבטחון או בפני פעילותם של פושעים. לפיכך יהיה זה בלתי-הגיוני להגביל ולמנוע את יכולתה של המשטרה לטפל באותם מקרים של איומים, של תיכנון פשעים, נוכח כל אמצעי האלקטרוניקה והטכניקה שעומדים כיום, לצערנו, לרשותו של עולם הפשע.

אורי אבנרי (המחנה הרדיקלי הישראלי):

האם כבוד השר תומך בהסדרת העניין בצורה חיונית על-ידי חוק?

שר המשטרה ש. הלל:

בכל עניין אני בעד חוק. אבל אם אין חוק, אין סיבה שלא לעשות כלום. יכול להיות חוק, ואפשר להבטיח ביקורת פרלמנטרית. אני רק אומר שאם יש נטייה ואווירה של "זה לא", דעו לכם שאנחנו נחשוף את עצמנו לכל מי שיוכל לנצל מכשירים אלה כדי להטיל חיתות ולבצע פשעים, החל מאיומים על רופאים ועל פתולוגים וכלה בחטיפות וכיו"ב. אני מציע שגם בעניין זה נהג מתוך שיקול ומתוך הערכת הדרגים כמות שהם.

כמה מלים על עניין ההוצאה לפועל. יש טענות בעניין זה. אולי כדאי שחברי הכנסת יידעו, שבשנה שעברה צריך היה לטפל ב-251,000 צווים להוצאה לפועל, ובחלק מהם יש צורך ב-6,540 טיפולים, כי כל מקרה כזה, שצריך היה להתדיין עליו בבית-המשפט, הרי by definition הוא מסובך ביותר. אם אני מוציא שבתות וימים טובים, יש בכל יום אלף מקרים של הוצאה לפועל — לא טיפולים, אלא מקרים ממשיים, כי בחלק מהמקרים יש יותר מטיפול אחד. אפשר, כמובן, להתעלם משרשי הבעיה. אני מאמין שגם פה דרושה מערכת חקיקה, שתעמוד לרשותה של המדינה ותמנע מצב כזה, שלאחד שהתקבל צו בית-משפט על תשלום, בעצם מאותו דגם ואילך יש לאדם מעין ביטוח-חיים. הגדיר זאת אחד מידידי, שהוא מקור הקרדיט הזול ביותר ונהוג ביותר. האיש חייב לשלם 5,000 לירות, יש פסק-דין ולמעשה שום דבר לא יכול לקרות לחיוב. לך תמצא אותו, הוא בבית, הוא לא בבית, היה בבית, לא היה בבית. אנחנו צריכים קצת להתחכם ולמצוא דרך, שברגע שבית-המשפט מצווה על תשלום, עיכוב בתשלום יכול גם לייקר אותו, כפי שאנחנו עושים לגבי כל מיני רשימות וקנסות אחרים שצריך לשלם. מכל-מקום, המצב חמור. לטפל במאות אלפים תיקים, להטיל זאת על כוחות המשטרה — אפשר לשתק על-ידי כך את המשטרה מכל וכל. אני מאמין שהמשטרה עושה בעניין זה מאמצים גדולים כדי להדביק את הקצב, אבל דומני שחשוב כי נחפש לכך גם פתרונות חקיקתיים.

היו הערות מספר שנגעו לדברים חקיקתיים. הוזכר אותם חבר-הכנסת אליעזר. הוא שאל: האמנם החוקים קיימים? אכן, החוקים קיימים על שולחן הכנסת. מאז 1970 דרשנו למצוא תקנה, לעניין הזנות, אם כי לא

קשר עם דיון בכנסת. יכולה, כמובן, להישאל השאלה, מדוע החומר הגיע כל כך מאוחר למשטרה. אבל זוהי סימפוזיה בפני עצמה. למעשה, לפי הלחץ שלמדנו ועל-מנת לתקן את הדבר, הוכנס סעיף 72 בחוק התביעות הממשלתיות, שהונח השבוע על שולחן הכנסת ועבר קריאה ראשונה. בסעיף זה נאמר: "מקום ששר ממונה קיבל דיווח לפי חוק זה, והדו"ח מגלה חשד שנעברה עבירה פלילית, יודיע השר על כך למשטרה".

זה אחד המקרים היחידים שיש בחקיקה שלנו חובה סטטוטורית כזאת, והסעיף הזה בא לסתום מעין פירצה שאכן היתה קיימת. לפי החוק הפלילי חובה היא להודיע על עבירה שתתגלה להיעשות. יש בזה הגיון, כי צריך למנוע עבירה. אבל אין חובה בחוק הפלילי להודיע על עבירה שכבר נעברה. בדיוק על-מנת לתקן עניין זה הוכנס סעיף 72 בחוק.

אבל אני דוחה את הטענה שהמשטרה פועלת הקלאחר שהיה דיון בכנסת. המשטרה פועלת ברגע שהחומר מגיע אליה. המשטרה אינה יכולה לדעת או לפעול לפני שהחומר מגיע לידה. בעניין "ורד", בר-גל שהחומר הועבר למשטרה, התחילה החקירה. רק לפני עשרה ימים נתקבלו מילואים לשאלות שונות שהציגה המשטרה, ועם קבלת המילואים האלה נכנסה הבדיקה של המשטרה להילוך גבוה על-מנת להביא את העניין לסיכום מהיר.

אדוני היושב-ראש, ברצוני לעמוד על עניין נוסף שעמד עליו חבר-הכנסת אבנרי, ובהמשך הזמן היתה בעניין זה גם הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת צי-מרדן — כוונתו לעניין האזנת סתר. אמנם זה לא קשור ישירות בדיון, אבל אני מייחס לעניין זה חשיבות רבה. אני מקווה שבגלל תקלה שקרתה באחת המדינות החשובות, מדינה שבגיה אחרת מאתנו, עם מסורת אחרת, עם פרובלמטיקה אחרת, לא ניצור אנוח כיום מצב כזה, שלמעשה נחסום לפני עצמנו את הדרך להבטיח את החברה שלנו מפני אלה שמנסים לפגוע בה. התמוטטות ושטפון בארץ אחרת, על רקע שונה, אסור להם שיפגעו ביכולת החברה שלנו להתגונן. לפי אמונתי, הבעיה של החברה שלנו, כפי שאני מכיר אותה, עם הביקורת ועם הביקורת הפרלמנטרית שאנחנו מטילים על עצמנו, אינה בעיה של ניצול לרעה, כביכול, של סמכויות אלו. הבעיה היא יותר בעיה של ניצול על-ידי פושעים וגורמים שליליים. איננו יכולים לעמוד במצב כזה, שכל הטכניקה וכל האלקטרוניקה יעמדו לרשותם של פושעים בלבד, שיוכלו לעשות עוד טלפוני, וכבר היה דבר כזה גם בארץ, אבל אסור יהיה מכל וכל לנסות לסכל פשע כזה.

לפעמים אנו נסחפים בגלים של "וטרסטיט" ושו-כחים שרק לפני שנה, כשעליתי על הדוכן הזה, הייתי נתון באש צולבת על עניין הרופאים הפתולוגים. אז, בכל פעם שמישהו מהפתולוגים, או אשתו או בנו, קיבלו איום בטלפון, הוכרזה שביה בבית-חולים שלם. איומים בטלפון קיימים או לא קיימים? יש חברי כנסת שמבינים זה את זה. יש שרים שמכירים את זה.

אני מציע, אל נא בחופזה, אנחנו לא יכולים לחסום לפני עצמנו את דרך ההתגוננות של החברה בפני סכנות ממשיות וקיימות — עוד טלפוני, איומים על פתולוגים, איומים על אנשים, סחיטות, חטיפות ופשעים אחרים.

שר המשטרה ש. הלל:

אני אומר זאת בממשלה, ואם בשנה זאת הצ"חתי לקבל סכומים כדי להתחיל בהקמת מבנים, הרי שאנחנו עושים בעניין זה משהו.

אני רוצה לומר, שמה שנעשה בתל-מונד, אני חושב שזו "פואמה פדגוגית" ממדרגה ראשונה, עם לימוד, עם לימוד מקצועי, עם בית-ספר, גדנ"ע וצבא. אני לא חושב שדאוי לשלול הכל מכל וכל.

נשמעה בעת הדיון טענה פופולרית מאוד, כמעט פולקלוריסטית, שהעברניים לומדים את הפשיעה ב"בית-הסוהר, בייחוד כאשר מדובר בצעירים, בדקתי ומצאתי שבשנה שעברה נכנסו לבית-הסוהר 93 נערים עד גיל 16, לרבות גיל 16. בסקירתי בכנסת מסרתי שמספרם של עבריינים צעירים שנתפסו למעשה הגיע ל-8,900, ויש להניח כי יש עוד אלפים שלא נתפסו, ובסך-הכל יש להניח שמדובר ב-15,000 צעירים שהם תבכו עם החוק. כל אותם צעירים, פרט ל-93 הללו שהוכנסו השנה לבית-הסוהר, לא "השתלמו" כלל בבית-הסוהר. גם ה-93 הגיעו לבית-הסוהר עם עשרות תיקים שנפתחו נגדם לפני כן. אתם יודעים שאין שופט שולח צעיר לבית-הסוהר על עבירה ראשונה, שנייה, שלישית או חמישית.

אני מאמין שבבית-הסוהר מנסים לשקם את האנשים. אני יודע את כל המגבלות, גם בשיקום בתוך בית-הסוהר וגם מחוץ לבית-הסוהר. אבל אל נכבד על עצמנו בצורה כזאת, ונאמר: כל הפשיעה נלמדת בבית-הסוהר. יכול להיות ששם הם לומדים לעשן חשיש, אך, לצערי, בכל חברה לומדים לעשן חשיש. יש לזכור את הפרופורציה, שמאותם 10-15 אלפים עבריינים צעירים הגיעו למעשה לכתלי בית-הסוהר 93 איש. תדעו שאלה ה-93 איש הקשים ביותר, שהשופטים אינם מוצאים דרך אלא לשלוח אותם לבית-הסוהר, לאחר שהם עברו את קציני החינוך, את מוסדות מש"ד הסעד וכל מה שאתם רוצים.

ואם מתוכנן, במאמץ, מצליחים בכל זאת להוציא כמה עשרות שישתלבו מחדש בחברה, שילכו לבית-הסוהר, שיהיו בגדנ"ע — אני חושב שבכל זאת התמונה הפולקלוריסטית הזאת אין לה בעצם אחיזה במציאות.

יצחק ה. קלינגהופר (גח"ל):

יש מקרים מצעירים מאוד של אילוף למעשה-סדום. רק לאחרונה יצא פסק-דין בעניין זה.

שר המשטרה ש. הלל:

אני יודע שזה קיים, ואנחנו נלחמים בזה. אני מאמין שאנחנו נלחמים בזה בתקיפות, עם אותן מגבלות חוקיות שיש לנו, ואתה בודאי יודע מה הקושי להוציא מבית-המשפט את עניין האונס, על כל הראיות והעדויות הדרושות. אבל היה מקרה אחד שלצערי קרה, ולשמחתי הצלחנו להוכיחו בבית-המשפט, דומני שהאסיר שפגע בחברו נידון לחמש שנות מאסר נוספות. אם נוכל גם להבא לקבל את העזרה הזאת של הטלת עונשים מרתיעים ואת הסיוע להילחם בתופעה זו. הקיימת בבית-הסוהר ולמעשה גם בחברה העבריינית מחוץ לבית-הסוהר — זו האמת — נוכל להתקדם במלחמה בנגע הזה. אל נשכח שאנחנו מטפלים בחב"ה מאוד מאוד קשה.

תקנה חד-משמעית. אני רוצה לומר לחברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמולוני, שאינני מכיר חברה שהצליחה למצוא תיקון חד-משמעי לעניין זה, אבל אפשר למצוא תיקון שיכבד על הזוגות ויקל על הציבור, וימנע מעשים שלא ייעשו במקום שתינתן בו פגיעה בדיירי הסביבה או בתנועה השוטפת. החוק הזה מונח על שולחן הכנסת. הוא הונח בחוברת הכחולה מס' 1041 מיום 24 בינואר השנה. ואולי אני טועה.

גם הנושא של גביית עדות מפרוצות נגד סרסורים, ובאותו זמן להחזיק את הסרסור שמאיים עליהן, גם בעניין זה יש הצעת חוק שעובדה על-ידי ועדת-לני, דאן, והודפסה בחוברת מס' 1058, וגם היא מונחת מאז חודש אפריל על שולחן הכנסת. אני מתפלל ומבקש מהכנסת — — —

מרדכי סורקיס (המערך, עבודה-מפ"ם):

אנחנו לא מטפלים בפרוצות. זה נמצא בוועדת השירותים הציבוריים.

שר המשטרה ש. הלל:

— אני מבקש מהכנסת, שעוד לפני סיום הקדנציה הזאת תמצא דרך להעביר אותם חוקים, שיהיה בהם כדי להקל במשהו. עלינו להתמודד עם הבעיות הללו.

אני רוצה להעיר הערה לגבי שירות בתי-הסוהר, ובוה אני רוצה לסיים. אני חושב שההגדרה הקולעת ביותר היתה של חברי-הכנסת דוד קורן, שבתי-הסוהר משולים למעבדות, שמוסיפים ומוסיפים עליהן. זה נכון, עם כל החסרונות וכל היתרונות שבמעבדות, שהי המעבדות העבירו אותנו תקופה קשה מאוד, אני מקווה כי אנחנו נמצאים כיום בסיום תקופת "המעבדות" הגדולה בשירות בתי-הסוהר. אנחנו מתקנים את מה שניתן לתקן, ואנו מתכננים בניית בית-סוהר לצעירים. אני רוצה לתת העדפה לבית-סוהר לצעירים, וזהבדברים ברורים, אנחנו רוצים גם לבנות בית-מעצר בירושלים ולהיפטר מהחיברה שבנו התורכים. אני מקווה שעל אף הקיצוצים והמגבלות, לא יוחלט לקצץ דווקא בזה.

אבל לאחר שאמרנו את הדברים האלה, איננו מקבל את הטענות הכוללניות שנשמעו, שבתי-הסוהר אינם ערוכים למלא את ייעודם, אני חושב שבמאמץ עליון של האנשים נעשים דברים ומושגים הישגים לגמרי לא מבוטלים, אם כי אינם משביעים את רצונו.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):
יש ביקורת גם מצד מבקר המדינה.

שר המשטרה ש. הלל:
אין ספק שיש ביקורת.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):
השטח כל כך מצומצם.

שר המשטרה ש. הלל:
אנחנו משתדלים לתקן את עצמנו גם בלי שהביקורת מושמעת. אבל לבוא ולומר שזה בכלל שום דבר, שלא עושים כלום — זה לא נכון.

אורי אבנרי (המחנה הרדיקלי הישראלי):
מוטב שכבוד השר יגיד זאת בממשלה.

— אל נא נאבד את חוש הפרופורציה. האמת היא, שכאשר חשבתו שמישהו יגע בנושא זה, חשבתו בלבי כי יציינו לקו זכות את העובדה שהסוהרים נמנעו מלירות ולפגוע באנשים. כמובן, אני מצטער על עצם הדבר הזה. אך זהו הסיכון שאנו נוטלים על עצמנו אם מבצעים עבודות ושיפוצים בבית-הסוהר כאשר האסירים נמצאים בו. ובית-הסוהר תל-מונד נראה כשטח עבודה ובניין, וכולו מלא כלי עבודה. אם כתוצאה מכך ברחו 6 נערים, — שאגב, כולם כבר הוחזרו — יש להצטער על כך, אך אני חושב שגם פה איננו צריכים לפגוע בעצמינו על-ידי השמעת ביקורת מוגזמת ובלתי-צודקת. אבל, כאמור, אדוני היושב-ראש, כל ביקורת שנאמרה אינה ניקח לתשומת-לבנו, למלך ממנה ונתקן, כי ראוי העם שלנו שתהיה לו משטרה שתהיה אמונה לפעול במסגרת הדמוקרטיה ולהגן על ערכי הדמוקרטיה.

היתה הערה על הבדיחות. גם פה כדאי לזכור את הפרופורציה. בין כל אלה שברחו בשנת 1972 יש רק אחד שלא חזר, והוא יושב כיום בבית-הסוהר בצ'רפת. לפני כמה שבועות היתה הבדיחה של קבוצה של שישה צעירים שברחו מכלא תל-מונד, שהוא כידוע בית-סוהר לצעירים. אמר לנו חבר-הכנסת ארזי, שדיבר בכלל במגמה חיובית, כי מאז מרד כלא שאטה לא היתה בריחה בסדר-גדול כזה. דומני כי בעצם ההשערה וואה יש משום איבוד חוש הפרופורציה. מדובר בבית סוהר לצעירים, ואני משבח את השומרים שלא עלה על דעתם לירות בבורחים. אני חושב שאין בחבר-הכנסת ארזי שצריך היה לשבח את התאפקותם של הסוהרים להשוות זאת לכלא שאטה, שם נהרגו תשעה אסירים ושני סוהרים, נפצעו 20 אסירים ו-10 סוהרים, כאשר היה מדובר בעבריינים מועדים ומסוכנים, שם היה מרד

2. סיכום הדיון

היו"ר צ. צימרמן:

כעת יעבור הבית להצעות סיכום. רשות הדיבור לחבר-הכנסת דוד קורן אשר יביא הצעת סיכום בשם הסיעות: המערך (עבודה-מפ"ם), מפד"ל, המפלגה הליברלית העצמאית, קידמה ופיתוח, שיתוף ואחווה.

דוד קורן (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת סיכום בשם הסיעות: המערך (עבודה-מפ"ם), מפד"ל, המפלגה הליברלית העצמאית, קידמה ופיתוח ושיתוף ואחווה:

הכנסת רושמת לפניה את סקירת שר המשטרה על פעולות משרדו שנמסרה לכנסת ביום י"ח בסיון תשל"ג — 18 ביוני 1973, וכן את דברי התשובה שנמסרו היום, ה' בתמוז תשל"ג — 5 ביולי 1973.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת א. רזיאל-נאור, להצעת סיכום של סיעת גח"ל לדיון על תקציב משרד המשטרה.

אסתר רזיאל-נאור (גח"ל):

1. הכנסת מביעה את דאגתה לתופעת התגברותם של מעשי הפשיעה והאלימות, המסכנים את הבטחון הפנימי והסדר הציבורי במדינה.

2. הכנסת קוראת לממשלה להגביר את מאמציה לפתרון הבעיה של חוסר כוח-האדם במשטרה ושיפור תנאי עבודתה, כדי לאפשר לה מלוי משימתה.

3. הכנסת מציינת בסיפוק את עבודתו המסורה והקשה של השוטרים הישראלי במלוי תפקידו.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מזרחי, להצעת סיכום מטעם סיעת אגודת ישראל.

יעקב מזרחי (אגודת ישראל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת סיכום מטעם סיעת אגודת ישראל לדיון על פעולות משרד המשטרה:

1. הכנסת רואה את הסיבה העיקרית לעבריינות ולפשיעה, במיוחד בקרב בני-הנוער, בסטייה מדרך

התורה ובחברה המתירנית, ומביעה את דעתה כי חיינו יהודי מקורי לתורה ולאמונה הוא הדרך היחידה למניעת עבריינות ופשיעה.

2. הכנסת ממליצה להגדיל את מספר הרבנים והמדריכים הרוחניים בבתי-הסוהר, כדי להרבות בשירות תורה ובהקניית ערכים רוחניים ומוסריים בקרב האסירים, כי המאור שבחורה יסייע בידם לחזור למוטב ולתפוס את מקומם בחברה הטובה.

3. הכנסת קוראת למשטרה להגביר את פעולותיה במלחמתה בנגע תאונות הדרכים ההולך וגובר, וממליצה לשתף את צה"ל בשמירה על חיי האזרחים בכבישי הארץ.

4. הכנסת קוראת לממשלה להיטיב את תנאי השכר של השוטרים, בהתחשב בתנאים הקשים של עבודתם ובמאמצים המיוחדים הקשורים בשירותם; הדבר אף עשוי לפתור את בעיית המחסור בשוטרים ולמשוך כוחות מעולים לשירות המשטרה.

5. הכנסת מתריעה על התופעות החמורות המתלוות לחגיגות ל"ג בעומר במידון, תופעות המפריעות למתפללים ולחוגגים במקום וגורמות לחילול הקודש, וקוראת למשטרה להגביר את כוחותיה בהילולת ל"ג בעומר במידון ובכל שאר מקומות ההתכנסות של המונינים, כדי למנוע הישנות תופעות מעין אלו בעתיד.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת א. לבנבראון, להצעת סיכום בשם הרשימה הקומוניסטית החדשה.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת סיכום של סיעת רק"ח לדיון על סקירת שר המשטרה:

1. הכנסת קוראת למשטרה להימנע משימוש בכוח כלפי עצורים בכלל ובמיוחד בזמן חקירתם.

2. הכנסת מחליטה, שעל הממשלה להקציב את הסכומים הדרושים כדי שאפשר יהיה לזרז את בנייתם של בתי-מעצר נפרדים לקטינים.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבנרי, להצעת סיכום מטעם סיעת המחנה הרדיקלי הישראלי.

— סקירת שר המשטרה על פעולות משרדו (אבנרי, צימרמן); שאלות ותשובות (צימרמן, ורדיגר, דיין, בן-מאיר, מיקוניס) —

אורי אבנרי (המחנה הרדיקלי הישראלי):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת סיכום מטעם סיעת המחנה הרדיקלי הישראלי:

1. הכנסת קוראת לממשלה לשפר את תנאי השכר והעבודה של השוטרים, כדי שהמשטרה תוכל למצוץ לשורותיה את מיטב כוח-האדם בכל הדרגים.

2. הכנסת קוראת לממשלה לייקד בתקציבים הבאים את המשאבים הדרושים לשם הפיכת בתי-הסוהר למוסדות-שיקום הומניים, שבהם ייושמו לקחי המדעים המודרניים.

3. הכנסת קוראת לממשלה להגיש לכנסת בהקדם הצעת חוק, שיסדיר בחוק את ציתות הסתר המבוצע על-ידי המשטרה, או מטעמה, בדרך שתחייב אי-שור מוקדם של שופט לכל מקרה של ציתות.

היו"ר צ. צימרמן:

חברי הכנסת, הבית יעבור להצבעה על הצעות הסיכום.

הצבעה

הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי-הכנסת א. לבנר לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי-הכנסת י. מזרחי לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי-הכנסת א. רזיאלי לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהובאה על-ידי חברי-הכנסת ד. קורן נתקבלה.

ב. שאלות ותשובות

היו"ר צ. צימרמן:

הבית יעבור לסעיף ב' של סדר-היום: שאלות ותשובות.

1. הקמת ועדה לתיאום מילואים לבני ישיבות

חברי-הכנסת א. ורדיגר שאל את שר הבטחון ביום י"ב באייר תשל"ג (14 במאי 1973):

בעתונות פורסמו ידיעות על יזמות ופניות שונות שנעשו להסדרת ועדה לתיאום מילואים לבני ישיבות הנקראים לשירות מילואים בצה"ל, דוגמת הוועדה הקיימת לגבי סטודנטים.

אבקש לדעת:

האם בדעת משרדו לפעול להקמת ועדה לתיאום מילואים לבני ישיבות הנקראים לשירות מילואים בצה"ל, העוסקים באמצע לימודיהם, כאשר שירות המילואים עלול לפגוע בשל כך במסגרת התקונה של הלימודים?

שר-הבטחון מ. דיין:

התשובה שלילית.

2. תוספות שכר למשרתים בצבא הקבע

חברי-הכנסת י. בן-מאיר שאל את שר הבטחון ביום ח' בסיון תשל"ג (8 ביוני 1973):

בשבועות האחרונים פנו אלי אנשים מספר מבני משפחותיהם של משרתים בצבא הקבע וקבלו מרה על שעדיין לא סוכמו תנאי השכר והתשלומים לשנה זו והמשרתים בצבא הקבע עדיין לא קיבלו את תוספות השכר באחוז וביתוס המתאימים למה שניתן זה מכבר במשק האזרחי. האנשים ששוחחתי אתם טענו כי הדבר פוגע קשות במוראל משפחותיהם של חיילי צבא הקבע וקציניהם, במיוחד בהתחשב בתנאי השירות הקשים והמיוחדים.

אבקש לדעת:

1. האם הופעל, וממתי, לגבי משרתי צבא הקבע כל תוספות השכר והתשלומים האחרים בשיעורים ובאחוזים מקבילים למה שהושג במשק?

2. במה בא לידי ביטוי, מבחינת תנאי השכר,

אופיו המיוחד והקשה של השירות הצבאי לעומת עובדי די מדינה רגילים?

3. האם אין הרעה יחסית, במונחים ריאליים, בתנאי השכר של המשרתים בצבא הקבע לעומת עובדי המדינה, בהשוואה לעבר?

שר-הבטחון מ. דיין:

1. בימים אלה סוכמו התוספות למשרתים בצבא הקבע לשנים 1972 ו-1973, המקבילים לאלה שחלו במשק.

2. בתוספת שדה, תוספת למשרתים בשטחים קדמיים ותוספת דריכות מיבצעית.

3. לא.

3. ידיעה בדבר הפעלת לחץ על-ידי המושל הצבאי על הבדואים בפיתחת-רפיח

חברי-הכנסת ש. מיקוניס שאל את שר הבטחון ביום ח' בסיון תשל"ג (8 ביוני 1973):

"על המשמר" מיום 30 במאי 1973 מוסר, כי יום לאחר דחיית עתירתם של שבטי הבדואים שבפיתחת רפיח בבית-המשפט העליון הזמין מושל רפיח את נכדי שכם אבו-חילו ללשכתו באורח נפרד, והפעיל לחץ על כל אחד מהם כדי להניעם להסכים למכור את אדמותיהם. לדברי העתון הדועי המושל למורה מבני השבט הנז"ל, מר ברהם מוחמד עודה אבו-חילו, שאם תוך 10 ימים לא ימכור את אדמותו, יפוטר ממשרתו כמורה. על אדם אחד איים המושל, שיוכנס לכלא אם לא ימכור את אדמותו.

אבקש לדעת:

1. האם ידוע לכבוד השר דבר הלחץ המופעל מצד המושל הצבאי ברפיח על נכדי שבט אבו-חילו, כדי לאלצם למכור את אדמותיהם?

2. אם כן — האם הוסמן המושל הצבאי לכך?

3. אם כן — על-ידי איזו רשות ועל-פי איזה חוק?

4. אם לא — המוכן כבוד השר להקים ועדת חקירה ציבורית כדי לחקור בתלונות נגד המושל?

שר-הבטחון מ. דיין:

1-4. ידוע לי כי לא הופעל לחץ על הבדואים למכור את אדמותיהם.

4. הטיפול בנכה צה"ל מר בן-ציון לייטנר

חבר-הכנסת מ. בן-פורת שאל את שר הבטחון ביום י"ב בסיון תשל"ג (12 ביוני 1973):

בליל שבת 27 באפריל 1973 רואיין בטלוויזיה מר בן-ציון לייטנר, שזכה בעיטור הגבורה. לשאלתו של המראיין אם לדעתו עשתה מדינת ישראל די למען פצועי צבאה השיב מר לייטנר: "ברור שלא! עובדה שהמדינה מכירה בי כגבור ישראלי, שנפצע במלחמה בשירות צה"ל, והנה עלי לעבוד כסדרן ולהתגורר עם אשתו ולדי בדירה קטנה בגבעתיים".

אודה לכבוד השר אם יודיע לכנסת את היקף הטיפול במר לייטנר מאז פציעתו ועד היום.

שר-הבטחון מ. דיין:

ביקשתי מראש אגף השיקום במשרד הבטחון פרטים על היקף הסיוע שהוגש לבן-ציון לייטנר, ולהלן תשובתו:

בשנת 1949 שוקם כחבר במאפייה קואופרטיבית. קיבל לצורך זה הלוואה בסך 350 לירות והמלצות להקצבת מצרכים שהיו אז בפיקוח. ההלוואה נפרעה. באותה שנה קיבל בשכירות דירה מונכסי נפקדים ביפו. בשנת 1955 העביר את הדירה לאחר וקיבל דמי מפתח בסך 2,000 לירות.

בשנת 1950 קיבל מכונית פרטית פטורה ממסים והלוואה בסך 500 לירות לרכישתה. ההלוואה נפרעה. בשנת 1952 קיבל רישיון למונית, וזאת כשיקום נוסף על-פי החלטה מיוחדת של מנכ"ל משרד הבטחון דאז.

בשנת 1953 השכיר או הקפיא את רישיון המונית ובעזרתו קנה מכונית מסחרית סגורה, פטורה ממסים, כהשלמת שיקומו במאפייה.

בשנת 1955 קיבל דירה ברמת-השרון במסגרת בנייה מיוחדת לנכים והלוואה למטרת רכישתה בסך 4,000 לירות. מחיר הדירה היה 7,000 לירות.

בשנת 1956 עזב את הקואופרטיב, עקב סיכסוכים בין חבריו, וקיבל פיצויים בסך 8,000 לירות, תמורת ויתור על מניה בקואופרטיב.

באותה שנה קיבל מכונית נוספת פטורה ממסים, שהופעלה על-ידו כמונית, ולאחר תקופה קצרה מכר את הרישיון למונית.

ב-1958 מכר את הדירה ברמת-השרון ורכש דירה בגבעתיים.

בשנת 1959 סודר בעבודה כנהג בעתון "מעריב" אולם עזב את מקום עבודתו אחרי תקופה קצרה.

בשנת 1961 שוקם מחדש בשותפות עם נכה אחר בחברה למכירת משקאות, באמצעות מכונית אוטומטית. לצורך זה קיבל הלוואה בסך 10,000 לירות, וב-יחד עם שותפו האחר - מענק לתשלום מסים על הציוד בסך 29,000 לירות בקירוב. עסקי החברה נכשלו וועדה בין-משרדית מיוחדת שהוקמה לצורך זה החליטה לוותר על הדרישה להחזר המסים.

בשנת 1963 שוקם מחדש כעובד בחברת "פרבנד

טורס" להשכרת מכוניות, וקיבל ללא כל השקעה מצדו 2.5% ממניות החברה. בשנת 1966, לאחר סיכסוכים בינו לבין מנהל החברה, עזב את החברה וקיבל, כפי-צויים ותמורות ויתור על חלקו במניות החברה, סכום של 21,822.60 לירות. אותה שנה קיבל, על-פי אישור מיוחד של שר התחבורה, רישיון חדש למונית, ורכש מכונית לצורך זה בחלק מכספי הפיצויים שקיבל.

כעבור תקופה קצרה החליט להשכיר את המונית, ולפי נתוני הענף הוא מקבל תמורתה כיום כ-800-900 לירות לחודש.

בשנת 1970 החליף את דירתו לדירה גדולה יותר בגבעתיים, ולצורך זה קיבל הלוואה בסך 15,000 לירות, בתשלום חודשיים של 108 לירות לחודש. יתרת חובו כיום - 13,000 לירות.

בשנת 1972 קיבל, לפני מסורת הדין, מענק בסך 21,448 לירות לצורך תשלום מסים על מכונית פרטית. כיום עובד ב"היכל התרבות", שם סודר על-ידינו לפי בקשתו, בשכר חודשי, בנוסף על הכנסתו מהשכרת המונית כאמור.

5. ידיעה בדבר חריגה מכללי החזר ההוצאות**לאחזקת רכב בתעשייה האווירית**

חבר-הכנסת א. כץ שאל את שר הבטחון ביום י"ב בסיון תשל"ג (12 ביוני 1973):

אבקש להשיביני לשאלות הבאות:

1. הנכון המידע שלפיו הפדה הנהלת התעשייה האווירית את הוראות האוצר בהעלותה את המיכסה המקסימלית של קילומטר' בשנה מ-16,000 קילומטר ל-24,000 קילומטר?

2. הנכון המידע, שלפיו לא נקבע הדו"ח החודשי לפירוט נסיעות בכלי רכב פרטי בהתאם להוראות הח-שב הכללי?

3. אם מידע זה נכון - מה מספר העובדים שזכו להעלאה במיכסת הקילומטר' שלהם מעבר למקסימום המקובל?

4. אם מידע זה נכון - מה הסיבות לחריגות אלה ואילו צעדים ינקוט משרדך כדי למנוע?

שר-הבטחון מ. דיין:

1-4. מנהל התעשייה האווירית הודיעו כי התעשייה האווירית פועלת לפי הנחיות האוצר בדבר כללי החזר ההוצאות לאחזקת רכב והנהיגה באישור נציגות מס הכנסה רישום נסיעות חודשי.

6. הערותיו של מר ג. סניידר על הנעשה**בתטיבת ההנדסה בתעשייה האווירית**

חבר-הכנסת א. כץ שאל את שר הבטחון ביום י"ב בסיון תשל"ג (12 ביוני 1973):

אבקש להשיביני לשאלות הבאות:

1. הנכון המידע, שלפיו כיהן מר ג'ורג' סניידר, מי שהיה סגן נשיא חברת "בואינג", כיועץ לחטיבת ההנדסה בתעשייה האווירית, ולפני פרישתו מתפקיד זה כתב מכתב ביקורת לגבי המדיניות והביצוע בסקטור זה?

2. הנכון המידע, שלפיו טוען מר סניידר, כי בחטיבת ההנדסה מועסקים אנשים בתפקידים לא מתאימים להם, חסרה אווירית צוות ולא מוצעות אלטרנטיבות להכרעה לפני ההנהלה?

— שאלות ותשובות (מיקונים, דיין); חוק שירות בטחון (תיקון מס' 8) (צימרמן, דיין, יפרח, אבנרי) —

אבקש לדעת:

1. מדוע מופלים חוקרי מערכת הבטחון לדעה לעומת עמיתיהם במוסדות מחקר אחרים?

2. האם מוכן ככדו השד לנקוט את הצעדים הדרושים כדי שתביעתם של חוקרי מערכת הבטחון תבוא על סיפוקה?

שר-הבטחון מ. דיין:

בהתאם למקובל מתקיים הבירור בתביעות עובדי המדינה בין המחלקה לאיגוד מקצועי של הסתדרות העובדים, נציבות שירות המדינה והמשרד הנוגע בדבר.

לפי הצעתן המשותפת של ההסתדרות ונציבות שירות המדינה הועבר הנושא לטיפול והחלטתה של ועדת השדים לענייני שכר.

3. אילו צעדים נקט או ינקוט השד, שהמפעל נמצא בתחום סמכותו, בקשר לביקורת זו?

שר-הבטחון מ. דיין:

1. המידע נכון בחלקו.

2—3. מנהל התעשייה האווירית הודיעני שלקח לתשומת-לבו את הערותיו של מר ג סניידר, ובמידת האפשר יפעל לפיהן.

7. שכרם של החוקרים במערכת הבטחון

חברי-הכנסת ש. מיקונים שאל את שר הבטחון ביום י"ג בסיון תשל"ג (13 ביוני 1973):

חוקרי מערכת הבטחון פורסמו בימים אלה גילוי דעת, ובו הם קובלים על הפער הגדול (כ-1000 ליר) רות לחודש) הקיים בין שכרם לבין זה של עמיתיהם במוסדות מחקר והשכלה גבוהה.

ג. חוק שירות בטחון (תיקון מס' 8), תשל"ג—1973 * (קריאה ראשונה)

נים הקרובות תהיה דרושה הסמכות לדחות את חובת ההכשרה החקלאית כדי להבטיח לצה"ל את כוח-האדם, מבין חיילי השירות הסדיר, הדרוש לשם ביצוע התפקידים הכרוכים בקיום משימות הבטחון שעל-הן מופקד צה"ל.

אין ההארכה המוצעת פוגעת בחברי הגרעינים ההתיישבותיים של הנח"ל, שעליהם מוסיפה לחול חו-בת הכשרה חקלאית מכוח החוק.

הנני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת החוק והבטחון של הכנסת, ולהביאה לקריאה שנייה ושלישית עוד במושב זה של הכנסת.

היו"ר צ. צימרמן:

חברי הכנסת, נפתח בדיון על הצעת החוק. הדיון הוא אישי. רשות הדיבור לחברי-הכנסת שמואל תמיר, ואחריו לחברי-הכנסת אורי אבנרי. חברי-הכנסת שמואל תמיר איננו בבית; רשות הדיבור לחברי-הכנסת אורי אבנרי.

יהונתן יפרח (המערך, עבודה-מפ"ם):
הנואם הראשון והאחרון?

היו"ר צ. צימרמן:

לא הודעני מי ינאם אחרי חברי-הכנסת אבנרי, מזה משתמע שהוא יהיה גם האחרון.

אורי אבנרי (המחנה הרדיקלי הישראלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני תמה על כך שאני הנואם היחיד על הצעת החוק הזאת. הדבר מוכיח את היחס האנומלי של הכנסת לענייני בטחון. מן הדיון היה בעצם שנציע להחזיר את הצעת החוק הזאת לממשלה. ואם לא עשיתי זאת, הרי זה רק מפני שאילו החזרנו אותו לממשלה, היה נוצר מצב אנומלי עוד יותר מזה הקיים עכשיו.

היו"ר צ. צימרמן:

הבית יעבור לסעיף ג' של סדר-היום: חוק שירות בטחון (תיקון מס' 8), תשל"ג—1973 — קריאה ראשונה. שר הבטחון יביא את החוק לפני הבית.

שר-הבטחון מ. דיין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא לפני הכנסת את הצעת חוק שירות בטחון (תיקון מספר 8), תשל"ג—1973.

בסעיף קטן (א) לסעיף 16 לחוק הקיים נקבע: "שניים-עשר החודשים הראשונים לשירותו הסדיר של יוצא צבא יוקדשו בעיקרם, אחרי אימון צבאי ראשוני, להכשרה חקלאית, כפי שייקבע בתקנות, אלא שלגבי יוצא-צבא שנשלח לשירות בחיל האוויר או בחיל הים רשאי שר הבטחון להורות שתקופת שירותו המיועדת להכשרה חקלאית תוקדש כולה או מקצתה לשירות באותו חיל".

סעיף קטן (ד) באותו סעיף אומר: "עד יום א' בתשרי תשל"ד (27 בספטמבר 1973) רשאי שר הבטחון להורות לגבי יוצא-צבא בגיל 18 או יותר, כי תקופת שירותו הסדיר המיועדת להכשרה חקלאית תי-דחה או תוקדש, על אף האמור בסעיף קטן (א), כולה או מקצתה, לשירות סדיר שאינו בגדר הכשרה חקלאית".

החוק המוצע בא להאריך את התקופה שבה רשאי יהיה שר הבטחון להורות, כי תקופת השירות המיועדת להכשרה חקלאית תיחצה או תוקדש לשירות סדיר שאינו בגדר הכשרה חקלאית.

עד שנת 1958 היתה הוראה זו מוארכת בכנסת מדי שנה בשנה. משנת 1958 ניתנה ההארכה מדי שלוש שנים, ואנו מציעים גם הפעם הארכה שלוש שנים נוספות.

לאחר שנבחנו צרכי הצבא ומצבת כוח-האדם הצ-מויה למשך השנים הקרובות גראה, כי אף בשלוש הש-

אבל כל עוד היה קיים חשש זה, במידה כלשהי של סבירות, מותר היה לחוגי הבטחון האחראיים לדגול בדעה שאין לקצר את תקופת השירות. האם זה נכון גם היום?

היתה פגישת ניקסון—ברז'נייב. אחריה לא נותרו בעולם הערבי אשליות כאילו יכולים הערבים לקוות להתערבות אמריקנית ו/או סובייטית למען השלום הרצוי להם. כל הסימנים — ואוסף לכך גם את ההתרשמות האישית שלי בזמן ואחרי ועידת בולוניה — מעידים שרעיון פתיחת הלוחמה נעלם בעולם הערבי.

שר הבטחון עצמו השמיע הערכה זו בפומבי, וידוע לי שחוגי בטחון אחראיים שותפים להערכה זו. ניתן לקבוע במידה רבה מאוד של סבירות ואחריות שאין עוד חשש לפתיחת מעשי איבה נרחבים בעתיד הנראה לעין.

במצב זה — האם עוד יש הצדקה לתקופת שירות של שלוש שנים? אני מציג שאלה זו בכל החומ"ר. אני מתיימר לענות עליה. רק מטכ"ל צה"ל, תוך שקילת כל הגורמים, יכול לתת את התשובה. אבל אני מצפה ממנו שישקול מחדש את העניין בעתיד הקרוב, ושיקח בחשבון גם את הזכויות של אדם צעיר, על סף חייו העצמאיים, ואת צרכי המשק, המשווע לכוח-אדם בכל המישורים.

לא הגשתי על כך הצעת חוק פרטית או הצעה לסדר-היום, מפני שלא הייתי רוצה שנושא זה דווקא יהפוך עילה להתנצחות מפלגתית, או אפילו ריב של יוקרה. אני מסתפק בהבטת משאלה — הייתי אומר משאלה נמרצת ביותר — שכל העניין יישקל מחדש במטכ"ל, במשרד הבטחון ובממשלה. ואני משוכנע ששיקול זה יביא לקיצור תקופת השירות לשנתיים-וחצי לפחות.

אני סבור, אדוני היושב-ראש, שבמצב זה, כשיש דיונים וצריכים להיות דיונים על קיצור תקופת השירות הארוכה מדי, לטפל בחוק האומר שלא היום, אבל מחר אפשר לגייס אנשים, ותקופת השירות תכלול שנה שלמה של עבודות חקלאות — זה אנכרוניסם אשר צורם את האוזן.

אין לנו בידה אלא להצביע בעד הצעת החוק. כי אילו היינו מצביעים נגד הצעת החוק, היינו מחייבים את שר הבטחון עכשיו לשלוח את חיילי צה"ל לשנה של חקלאות. זה דבר שאיש אינו מעלה על הדעת. לכן, מאונס, נצביע בעד הצעת החוק. אבל אני באמת מצפה ששר הבטחון, במקום לחכות — הוא או יורשו — עוד שלוש שנים כדי להביא עוד הארכה, יקח את היוזמה לידו ויבטל את הסעיף הזה בחוק, אשר אבד עליו בלח.

היו"ר צ. צימרמן:

חברי הכנסת, יש לפני הבית רק הצעה אחת, והיא הצעת שר הבטחון להעביר את הצעת החוק לוועדת החוץ והבטחון.

הצבעה

ההצעה להעביר את חוק שירות בטחון (תיקון מס' 8), תשל"ג-1973, לוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

מה המצב האנומלי? יש כאן חוק, שנתקבל לפני שנים רבות ומעולם לא הופעל אפילו ליום אחד, ואיש איננו מתכוון להפעילו אי פעם, ואיש איננו חולם שהוא יופעל אי פעם בעתיד.

התפיסה המונחת בחוק היסודי, לייעד שנה ראשונה של שירות צבאי לחקלאות, זוהי תפיסה שאבד עליה כלל מבחינה צבאית ומכל בחינה אחרת. איש אינו חולם שזה יוגשם אי פעם.

נכשיו באה ההצעה, ובמקום להציע לכנסת לבטל את הסעיף הזה, לבטל את האנכרוניסם הזה בחוק — תחילה באו להאריך לשנה את הפטור מן החוק, עכשיו באים כל שלוש שנים להאריך את הפטור מן החוק, ואני מניח שפעם, בעתיד, יבוא שר הבטחון וי-אמר: אני מציע סעיף, שהפעלתו תידחה לנצח. הרי לא יעלה על הדעת שבצבא מודרני יעלה עם כלי לחימה מודרניים המחייבים התמחות ואימונים, באמת יגויסו אנשים לשנה כדי שיפעלו במשק חקלאי. אלו שתי פונקציות שונות לגמרי, שהיו פעם צמודות ככורח היסטורי בימי הפלמ"ח. ימים אלה עברו. היום אין לזה שום מקום.

האמת היא שבהקשר זה עולה הבעיה של אורך השירות בכלל. אילו ניתן היה היום לייעד חיילים לעבודה חקלאית במשך שנה, או המסקנה היתה צריכה להיות לקצר את תקופת השירות בשנה. אני חושב שלא היה אדם בכנסת, לרבות שוחרי החקלאות הקי-צוניים ביותר בה, מעלה על הדעת להשאיר תקופת שירות של שלוש שנים אם אפשר לתת שנה אחת מהן לחקלאות. זאת אומרת שצה"ל עצמו זקוק רק לשנה-תיים.

אדוני היושב-ראש, בהקשר זה אני רוצה להעלות באמת את השאלה היסודית: האם יש בשעה זו הצדקה לתקופת שירות חובה של שלוש שנים? שאלה זו חוזרת ועולה בהכרח. היא חוזרת, מפני ששלוש שנים בחייו של צעיר הן תקופה עצומה, ולמעשה נצח קטן. שלוש שנים שבהן כל התכניות, הלימודים, ההתבססות בעבודה, שלוש שנים צעירות שאין להן תחליף.

כל צעיר ישראלי, כך אני משוכנע, מוכן לתת תקופה זו — וכל תקופה אחרת — כשהוא משוכנע לחלוטין שהדבר דרוש להגנה על המדינה. מי שמוכן למסור את חייו על מזבח זה, בוודאי מוכן גם לתת חודשים ושנים.

אולם אנו חייבים לצעירים האלה דבר מינימלי אחד: שנשאל את עצמנו בכל עת את השאלה, האם זה דרוש? האם זה דרוש כעת? את השאלה הזאת מציג הציבור, ואתה חייבת הכנסת להציג לממשלה.

לפני כמה חודשים, כאשר הוצגה השאלה שוב בכנסת, שררה בחוגים אחראיים ההרגשה שיש בסיס סביר כלשהו לחשש שמא עלולה מצרים לפתוח מחדש במלחמה. נשיא מצרים יכול היה להגיע למסקנה שפתיחת פעולות איבה בקנה-מידה גדול תזעיק למזרח התיכון את המעצמות הגדולות, ואלה יכפו על ממשלת ישראל את השלום, שממשלה זו מסרבת להסכים לו. ולא אכנס עכשיו לשאלה הפוליטית אם צריכים להסכים או לא צריכים להסכים, אם הממשלה בכלל ושר הבטחון במיוחד צודקים או אינם צודקים בעמדתם בעניין זה.

ד. חוק ביטול הארכת השירות הסדיר, תשל"ג—1973 *

(הצעת חבר-הכנסת ש. כהן)

לא פחות חשוב הנימוק האנושי: חצי שנה בחייו של צעיר בן 20—21 היא תקופה רבת-חשיבות, ולעתים מכרעת, בבניית עתידו. כל קיצור של תקופת השירות אינו רק תוספת חיים יקרה לחייל, אלא גם הוכחה נוספת כי לא דבקה בצה"ל רוח המיליטריזם של צבאות רבים, ולא התפתח בו "חוק פרקנסון" בחאקי.

אם תפרוק, חס ושלום, מלחמה, או תבוא תקופת מתיחות ממושכת. אפשר יהיה להחליט שוב על הארכת השירות הצבאי, והרי החיילים יימצאו ממלא בשירות סדיר שניתן להאריכו.

שלושה חודשים לאחר שהגשתי את הצעת החוק המקורית הצהיר הרמטכ"ל רבי-אלוף דוד אלעזר, כי צה"ל "שוקל במגמה חיובית את קיצור שירות החובה לגברים, ויש סיכויים של קיצור השירות בשלושה חודשים". אולם שר הבטחון, בהופיעו בכנסת ביום 13 בדצמבר 1972, הודיע כי השירות לא יקוצר. בעקבות הודעה זו הודיע גם הרמטכ"ל ב-13 בינואר 1973 כי השירות לא יקוצר.

שתי הודעות אלה עוררו תמיהה רבה מטעמים אלה: ראשית, לא חל שינוי מהותי במצב מאז הודיע הרמטכ"ל על הכוונה לקצר את השירות ועד לחזרתו מן ההבטחה המרומזת; שנית, הארכת השירות הצבאי ב-1968 הוצגה כ"דחיית שחרור מודרגת וזמנית, שתור"ב לדיון מחדש לקראת סוף מארס 1969. חלפו יותר מארבע שנים, ואין חולקים על כך כי הגיע לפחות הזמן לערוך בחינה ודיון בבית-הנבחרים; שלישית, מערכת הבטחון היא במקרה זה "הצרכן" — היא הצו"ר רכבת את כוח-ההאדמ, היא המעסיקה את החיילים וזקוקה להם — ומוטב שלא היא לבדה תהיה הפוסקת בנושא זה. אלא יש לשתף את הדרג האזרחי בבחינת צרכיה, לאור שיקולים מדיניים, בטחוניים וכלכליים.

אני יודע שנושא זה הועלה בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. ועדת החוץ והבטחון נזקקת בדיונה בנושאים אלה לעדותם ולעצתם של אנשי מקצוע. אנשי המקצוע, במקרה זה, הם אנשי מערכת הבטחון או צבאיים בצה"ל. האדם הבא להעיד לפני הגוף האזרחי-פרלמנטרי על צה"ל הוא שוב נציג הצדקן עצמו. אני בא לומר, חלילה, שיש כאן אינטרסים כיתתיים או מקצועיים סגורים של צה"ל המתעלמים מההגיון, אלא יש כאן מצב אנושי-טבעי שיש להיוהר ממנו ולשים לב אליו. שיקוליהם של אנשי הצבא בנושא זה — ואנו סומכים עליהם בכל — הם רק של המסגרת הצבאית, וכאן חייבים להביא בחשבון שיקולים מדיניים, בטחוניים וכלכליים.

לכן הצעתי במכתב לראש הממשלה, לאחר הדיון בכנסת, כי יוטל על שלושה רמטכ"לים לשעבר, רבי-אלופים במילואים יגאל ידין, חיים לסקוב ומרדכי מק"ל, ליעץ לראש הממשלה או לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת בסוגיה זו, והצעתם תהיה רדאית בת-סמך. כל אחד משלושה אלה בולט בתחום שהוא עוסק בו כיום, אם זה במדע ובלימודים, אם זה במשק ואם זה כנציב התלונות של צה"ל.

הי"ר צ. צימורמן:

הבית יעבור לסעיף הבא בסדר-היום: חוק ביטול הארכת השירות הסדיר, תשל"ג—1973 — הצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת שלום כהן, רשות הדיבור לחבר-הכנסת שלום כהן.

שלום כהן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שאני מתכבד להגיש בשנית לכנסת מציעה לקצר את השירות הסדיר הנוכחי משלוש שנים לשנתיים וחצי. והיא מציעה ששר הבטחון יקבע בצו מיוחד את החלטתו של חוק זה, ובלבד שמועד זה לא יהיה מאוחר משלושה חודשים מיום קבלת החוק.

את ההצעה המקורית העליתי לראשונה ביוני 1972, לפני יותר משנה. אני מציג אותה שנית, אף-על-פי שהיא נדחתה ב-13 בדצמבר 1972. וזאת מכיון שלמיטב אמונתי וידיעתי שרירים וקיימים הנימוקים לביטול הארכת השירות הסדיר.

חוק שירות בטחון, תשי"ט—1959, קובע שיוצא-צבא, גבר, אשר נקרא להתייצב לשירות סדיר, חייב בשירות סדיר של 30 חודש, אם הוא נקרא להתייצב כשהוא באחד הגילים שמ"ט עד 26. תקופת שירות זו הוארכה ל-36 חודשים, על-פי צו מאת שר הבטחון, בחדש אוקטובר 1968. באותם הימים הגיעה לשיאה מלחמת ההתשה בחזית המצרית, וצה"ל מדרש לעמוד במאמץ מיבצעי של כל חילותיו. העובדה כי השירות הסדיר הוארך אז רק על-פי צו, ולא שונה חוק שירות בטחון, תשי"ט—1959, הקובע שירות סדיר של 30 חודש בלבד, עובדה זו מצביעה על אופיה הזמני של הארכה זו.

בהסבר מטעם מערכת הבטחון אף נאמר אז מפו-רשות כי הארכה זו היא זמנית, ותוצאה של מלחמת ההתשה.

רצוני לציין כי הארכה זו באה 16 חודשים לאחר תום מלחמת ששת-הימים. כלומר, לא עצם הישיבה לאורך הגבולות החדשים של הפסקת האש היא שחייבה את הארכת השירות.

מאז, אדוני היושב-ראש, נדמו, לשמחת כולנו, התנאים בחזית המצרית. החיילים הסובייטיים עזבו את אזור התעלה. זה יותר משלוש שנים קיימת שם הפסקת-אש. גם בחזית הירדנית שורר שקט מוחלט. החזיתות הלבנוניות והסוריות נוטרלו כמעט לחלוטין. אפשר על כן לקבוע החלטית כי מעמסת הבטחון השוטף קטנה כיום לאין ערוך מזו שהייתה קיימת באוקטובר 1968, בשיא מלחמת ההתשה.

במצב של רגיעה צבאית טבעי שהדגש יעבור לחזית הכלכלית והחברתית. החוקת החיילים הסדירים במשך חצי שנה בתנאים של שירות קבע מסתכמת בהוצאה רבה, ואילו המשק האזרחי נאבק מחוסר ידיים ועבודות. קיצור השירות הצבאי יורם כוח עבודה רב וחיוני למשק.

להם על שאלות שונות, וודאי שלחוות-דעתם יש ויהי-יה משקל רב. אם לא הרמטכ"לים לשעבר, הרי דיון ענייניי וטכניי יכולה לקיים ועדת החוץ והבטחון, ואי-נני מחשיב את חוות-הדעת המקצועית שהביע כאן חבר-הכנסת שלום כהן, לא ביחס לסדר הכוחות, לא ביחס למספר האנשים המדרתקים עכשיו בשמירה על הגבולות, בהשוואה לתקופה שהיו בה קווים קצרים יותר והשירות של שנתיים-וחצי.

אמרתי בפעם הקודמת, ואני חוזר ואומר עכשיו: המטה הכללי מעבד תכנית — אני מקווה שתוגשם — לקיצור השירות בחזרה לשנתיים-וחצי, לא בגלל הצורך בזמן כדי לעבד את התכנית, אלא בגלל השאלה מתי תהיה תחולת אותה תכנית. לפי הערכת המטה הכללי ולפי הערכתי עכשיו עדיין אי-אפשר לעשות זאת. בשנת התקציב הנוכחית אי-אפשר לעשות זאת, לא רק מפני שהתכנית לא גמורה, אלא מפני שעכשיו זה מוקדם מדי, בגלל המרכיבים השונים שלשמשם דרוש השירות של שלוש שנים — הקמת סדר הכוחות, אחזקת קווים וכן הלאה.

מה שעשינו השנה, זה קיצור נמרץ מאוד, הקטנה נמרצת מאוד של הקריאה למילואים. והודות לרגיעה שיש, להעדר האש, באמת אפשר לעשות זאת. מעבר לזה נראה לי שעכשיו, מיד, אי-אפשר להתקדם. אני בהחלט שותף לדעה שאנחנו צריכים לשאוף — ואני מאמין שנגשים את הדבר — להקטין את משך השירות. אני הושב ששלוש שנים זה משך שירות ארוך מאוד, כמעט בלתי-נסבל בתקופת רגיעה, וצריך לדרת לשנתיים-וחצי לפחות.

דיון ענייני בנושא זה, ביקורת הממצאים שיכולים להגיש בעניין זה, גם החלטה בשם הכנסת, כי הכל תלוי בלקיחת סיכון ובנכונות לשאת בתוצאות — כל זה יכולה לעשות ועדת החוץ והבטחון. ואני מבקש להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון.

הי"ר צ. צימרמן:

חברי הכנסת, אין הצעה אחרת, מפני שגם המציע רצה שהחוק יועבר לוועדה לבדיקה ולהכנה לקריאה ראשונה, אם הוועדה תמצא לנכון. אנו נצביע, לכן, על ההצעה להעביר את הצעת החוק של חבר-הכנסת שלום כהן לוועדת החוץ והבטחון.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק ביטול הארכת השירות הסדיר, תשל"ג—1973, של חבר-הכנסת ש. כהן לוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

ה. הצעה לסדר-היום

רצח הנספח האווירי בווייטנאם

עקב מילוי תפקידו, אחד מילידי הארץ, שהגיע עם הוריו בחזרה לגולה בתור תינוק, ההורים ניספו באושר-וויץ, התינוק ניצל ועלה ארצה כילד. הצטרף לחיל-האוויר, והיה לתפארת כמפקד בכיר בצמרת חיל-האוויר, בקרבות אוויר לא יכלו לו; רק ברצח נפשע מן המאבד יכלו לקטוף את חייו. תנחומי, תנחומי הכנסת כולה, לדעייתו-אלמנתו ולבנותיו, היתומות מאב, ינחם השם עם כל אבלי ציון וירושלים.

גורם נוסף גוגע לאומי המלחמה של שליטים ערבים מסויימים, איומים הנחשבים בעיני מרבית המ-שקיפים הרציניים כדברי סרק, וברצוני לציין רק את דברי הרמטכ"ל עצמו, שנאמרו ב-23 ביוני 1973, היינו לפני כשבועיים, כפי שהם מצוטטים בעתון "הארץ", בשיחתו עם תלמידי תיכון בגבעתיים: "מבחינה צבאית יש להנתיח כי הקיץ יהיה קיץ גורמלי". כן הוא "משוכנע שמבחינה צבאית לא יקרה דבר לפני גמר שיחות ניק"ו-ברזיליבי ובטרם ייגמרו הדיונים במועצת הבטחון. השאלה היא מה יקרה בסתיו. בחורף או באביב הבא. אני סבור שאנו עומדים בפני סכנה של פתיחת אש מיידית".

זה מתניישב עם המצב המדיני כיום. בעיה זו של המחלף התיכון, בעיית שלום ומלחמה, איבדה את הצד הצבאי הנוער שלה ונכנסה לעירן ההכרעות המדיניות. אמנם בחודשים הקרובים נימצא בצוואר-בק-בוק, ואין ספק שזה עלול להיות מסוכן, אבל אם הערכת הרמטכ"ל היא שבכל זאת נעבור צוואר-בק-בוק זה ללא מלחמה, ואם ההערכה השקולה היא שבכל מקרה לא תיתכן מלחמה רבת-ממדים — אני חושב שדבר זה חייב להדריך אותנו בשיקולינו.

שיקול נוסף הוא סדר הכוחות של צה"ל, המבוסס על נוהגים מסויימים. אני רוצה לשאול: האם לא ניתן להגדיל את יעילותו על-ידי שינוי נוהגים אלה וקיצוץ כוח-האדם הרב, בלי לפגוע ביכולתו של צה"ל? יש הסבורים כך, אינני מתיימר להיות מומחה בעניין זה ואני מסתמך על אנשים המתמצאים בו.

לסיום, אדוני היושב-ראש, אני רוצה להעיר כי מובן מאליו שקנה-מידה עליון הוא הבטחות בטחונה של ישראל. אין הצעת חוק זו באה למעט מכוחו ומראשוניותו של קנה-מידה זה, אלא להפגין הלכה למעשה נוהלים תקינים של חברה דמוקרטית, שבה גם צרכי הבטחון חייבים לשמש נושא לבדיקה מתמדת של הכנסת.

הי"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לשר הבטחון, לדברי תשובה.

שר הבטחון מ. דיין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אילו קיבלה ראש הממשלה את הצעתו של חבר-הכנסת שלום כהן, שרמטכ"לים לשעבר ילמדו את הבעיה, הייתי מקבל את הדבר בברכה. אנו משתדלים לשמור מגע הדוק עם הרמטכ"לים לשעבר, ומדי פעם הם מוזמנים למטה הכללי ופורסים לפניהם את הדיעות השונות ומשיבים

הי"ר צ. צימרמן:

הבית יעבור לסעיף הבא בסדר-היום: הצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת בנימין הלוי על רצח הנספח האווירי בווייטנאם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת הלוי.

בנימין הלוי (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כולנו מתאבלים על מותו ללא עת של אלוף-משנה יוסף אלון זכרנו לברכה, שנרצח מן המארב בעת ששהה בווייטנאם

ההיסטורי של הפרעות במשך יותר מחמישים שנה. מה השגנו? — חישוב הגבורה היהודית והעוצמה הצבאית שלנו; חישוב האופי הלאומי והתרבותי שלנו. מתל-י וירושלים בשנת 1920, מחברון וירושלים בשנת 1929 — הגענו לירושלים ולחברון המשוחררים בשנת 1967. מתל-קציר הגענו למת-הגולן, ומעזה — לסיני, לשארם א-שייך ולתעלת-סואץ.

הטרור גם זורע רציחות הדדיות בין אנשיו. אנו זוכרים את מאורעות 1936—1939. הם התחילו לרצוח יהודים, וגמרו ברציחת ערבים. המלך עבדאללה נרצח בשערי אל-אקצה בידי מרצחים טרוריסטים, אף הפלסטינים הערבים הם תוצאה משיטת הרציחות והטרור שלם.

לאחר מלחמת ששת-הימים הגעתי לכמה כפרים ערביים בסביבות ירושלים. נוכחתי לדעת שחלק מה-תושבים נשאר במקום, והאחרים ברחו. שאלתי את הנשאר: מדוע אתם נשארתם, ולמה ברחו האחרים? התשובה היתה: הלא הכוונה שלנו היתה לרצוח אתכם. מדוע איפוא להעלות על הדעת שלא תעשו כמנו ותרצחו אותנו? — לכן לא היה לכולם אומץ-לב להישאר פה. אחרי הנצחון פחדו אנשים אלה מנקמתם. כם, ידועה התכנית של "מיבצע-מוצא" לשחוט את תושבי מוצא על-ידי הצבא הסדיר הירדני.

זוהי שיטה שלא השגה את מטרתה, היא לא חיסלה את המדינה אלא חיזקה והרחיבה את גבולותיה של מדינת ישראל. היא גרמה לבריחת המוני ערבים ארץ-ישראל. בשנת 1948, וברחה נוספת של ערבים בשנת 1967. יעשו הם את החשבון מה הם השיגו, ומה הפסידו. וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפריץ, ויקוצו מפני בני ישראל.

נחמתנו — נחמת האלמונות, היתומים וכל הקרובות — היא נחמת ציון הישנה: מדינת ישראל פורחת ומשגשגת, ירושלים רבתי הבנויה, ארץ-ישראל המאוחדת מנהר מצרים עד כתף החרמון, ישראל המעצמה החזקה במזרח התיכון — זוהי התוצאה של הפריצות, זוהי תשובתנו לפורעים. אלה הם הישגינו מול הישגיהם.

כאשר הם יעשו את החשבון, את חשבון-הנפש הסופי, אם וכאשר יעשו אותו, אז יהיו בשלים לשלום, לעשיית חוזה שלום עם ישראל גדולה וחזקה. עד אז — עלינו להמשיך במלחמת מגן.

ה"ר ט. סנהדראי:

רשות הדיבור לשר הבטחון, לדברי תשובה.

שר-הבטחון מ. דיין:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הנושא המיוחד שהועלה הפעם, על הרצח של אלוף-משנה יוסף אלוף ז"ל, קשור בשאלה: מה אנו צריכים ויכולים לעשות כדי למנוע מקרים כאלה? הידיעה היותר רחבה והשאלה העקרונית במלוא היקפה, שהעלה כאן חבר הכנסת הלוי, של מטרות אירוגני הטרור, של מאן-הבנינים, או התחזית למאן סופי — מה ייצא להם בעתיד ומה יצא להם עד כה מפעולות כאלה — שא-לול אלה כבר קשורות וגולשות לשאלות של מדיניות, שהיא מעבר למקרה הספציפי והאקטואלי הזה, אבל

אין אמנם הוכחה משפטית לכך, אבל הסברה אומרת שהאחריות לרצח היא של אירוגני המחבלים, ובשידור בקהיר גם התיימרו להיות אחראים לרצח הזה. וזאת אחרי שרשרת פשעים של פיצוץ מטוס "אל על", חטיפת מטוסים שונים, סחטנות, "סבנה", הטבח בלוד, הטבח במינכן. מעשי בנגוק, רצח השגריר — לא שלנו — בטרנס, רצח ראש הממשלה הירדני ואספי תל בקהיר, ועוד ועוד. לא תמיד בעצ-מם, לפעמים על-ידי מתנדבים זרים או שכירי חרב. זו גבורתם של הרוצחים.

אבל השיטה איננה חדשה. הפורעים הערבים עושים זאת יותר מיובל שנים. טרומפלדור נהרג בתל-חי לפני יותר מיובל שנים. באותה שנה היה פסח-הדמים בירושלים וזאב ז'בוטינסקי עמד בראש ההגנה העצמית; מאורעות הדמים בטרנס, כשהמופתי של ירושלים הסית את ההמון הערבי שיצא מאל-אקצה; טבח חברון; מאורעות הדמים תרצ"ו—תרצ"ט; הפגיון בעזה; ועד לטבח לוד, מינכן וושינגטון.

שיטתם ומטרתם של אירוגני המחבלים ומסייעיהם נובעת מכשלונו הצבאי בכל שלוש מערכות המלחמה הגלויה וכשלונו הנוסף להביא למעשה מרד בתוך ארץ-ישראל המשוחררת. בחלקם הם זקוקים לפעולות ראוות ויוקרה כדי להוכיח את עצם קיומם וגם כדי להטיל אימה על אזרחים שלווים בני עמם בארץ-ישראל. אבל המטרה המוצהרת של האירוגן לשיחור פלשתינאים ואירוגנים הקשורים לאירוגן זה היא השמדת מדינת ישראל, ולמעשה — השמדת העם היושב בציון; המשך השמדת-עם של היטלר, הימלה, אייכמן ועוזיהם, ימח שמם וזכרם; המשך הברית הטמאה של המופתי הירושלמי עם היטלר והאייכמנים; הברית של סאדאת, שקידם בכרחה את היטלר שיוקם לתחייה. כל זה הוא תוצאה מן המשטמה התהומית שלהם לעם היהודי ולמדינתו. להרוג יהודי באשר הוא יהודי — זוהי שיטתם וזוהי מטרתם היומיומית. נשים וילדים, ללא הבחנה, הנוסעים לבית-הספר ב"אביבים", הם המטרה לרציחתם.

הלוחמה שלנו נגד המחבלים צריכה להיות, והיא מכוונת, נגד כל אותם המבצעים, הרוצחים, מפקדיהם, בסיסיהם, מסייעיהם; הבסיסים שלהם במדינות ערב מסוימות — לא כולן — אבל במדינות ערב המממנות אותם ונותנות להם שדות אימונים, מחסה לרוצחים הנמלטים. בכל הבסיסים האלה, באנשים המתאמנים בהם, באלה השולחים אותם — וגשלים לכל העולם כדי לבצע את הפשעים — צריך להכות ללא רחם, לקצץ את ידיהם ולגדוע את זרועם הרצחנית, וידנו תשיגם. עוד עמנו עצה ותושיה ואמצעי לחימה כהנה וכהנה, שאנו לא נגלה אותם ברבים. "כל כלי יוצר עליך לא יצלח" — נאמר על עמנו.

צריך להבדיל בין הצלחות וכשלונות לטווח ארוך ולטווח קצר. לטווח קצר — לא קשה לרצוח ולהרוג, וגם להצליח פה ושם. אנו יכולים לחוק את האבטחה, לא להיכנס לסחטנות. אנו נתגונן, ואנו עוברים מהתגוננות להתקפה. אבל לטווח קצר — עלינו להתאבל על מתנינו, לבכות על קרבתותינו — וזו שמחתם של הרוצחים. אבל מהו ההישג שלהם לטווח ארוך, כשיעשו חם את החשבון ההיסטורי? אנו עושים את החשבון

חוברת ל"ה, ישיבה תמ"ו

— הצעה לסדר-היום (דין, סנהדראי, הלוי); חוק יסוד: הממשלה (תיקון) (סנהדראי, ארזי, גולדשמידט) —

בנימין הלוי (גח"ל):
אני מסכים.

הי"ר ט. סנהדראי:

אני מעמידה להצבעה את ההצעה להעביר את ההצעה לסדר-היום לוועדת החוק והבטחון.

הצבעה

ההצעה להעביר את הגושא לוועדת החוק והבטחון נתקבלה.

אני רואה מקום גם לבירור השאלה של מקרים כאלה, בירור מפורט, אשר צריך להתמצות בשאלה: מה אנו עושים, מה אנו יכולים לעשות כדי למנוע מקרים כאלה גם במדינות אחרות?

לכן אני מציע שהדיון בנושא יתקיים בוועדת החוק והבטחון.

הי"ר ט. סנהדראי:

האם המציע מסכים להצעת השר?

ו. חוק יסוד: הממשלה (תיקון) *

(קריאה ראשונה)

הי"ר ט. סנהדראי:

הכנסת תעבור לסעיף כ"ח בסדר-היום: חוק יסוד: הממשלה (תיקון). רשות הדיבור לחבר-הכנסת ארזי.

ראובן ארזי (המערך, עבודה-מפ"ם):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ביום 10 בנובמבר 1971 הבאתי לפני הכנסת הצעת חוק פרטית, הבאה לתקן את חוק יסוד: הממשלה.

ההצעה היא שבסוף סעיף 5, סעיף קטן(ב), הדין בהרכב הממשלה ובשירות השרים והאומד: "מי שנהיה לשר שעה שהוא מכהן באחד התפקידים, שנוש-איהם מגיעים מלהיות מועמדים לכנסת, נפסקת כהו-נתו באותו תפקיד עם היותו לשר" — תבוא הפיס-קה הבאה: "ואולם אם הוא קצין בשירות קבע בצבא ההגנה לישראל, או שופט, לרבות שופט בית-הדין לעבודה — לא יהיה לשר, אלא אם חדל לכהן באותו תפקיד לפחות 100 יום לפני כן".

מטרתו של החוק המוצע היא לקבוע, כי שופטים וקציני צבא המשרתים בצבא קבע לא יוכלו להצטרף לממשלה, אלא בתום 100 יום לאחר שחדלו לכהן בתפקידם.

העובדה, כי מערכת המשפט וצה"ל הם בלתי-מעור-רים בחיים הפוליטיים במדינה, היא יסוד מוסד של המשטר הדמוקרטי בישראל. בתודעת הציבור הישראלי טבועה ההכרה, כי הרשות השיפוטית והזרוע הצבאית של המדינה הן בלתי-מפלגתיות. האמון שרווחש הצי-בור למערכת המשפט נובע מכך, שאין חשש לגבי השופט כי יש עליו השפעה פוליטית. עקרון ההפרדה המחולטת בין הצבא לבין הפוליטיקה שיווה לצה"ל ערך כללי לאומי והקנה לו מעמד של צבא העם.

כמובן, אין לשלול משופטים או מקצינים הנדרשים מתפקידיהם את הזכות להיכנס לחיים אזרחיים מדי-ניים. אולם מעבר ישיר בלתי-אמצעי של קצין גבוה משירות צבאי לשירות מדיני-אזרחי, והוא הדין במעבר בלתי-אמצעי של שופט מבס המשפט לתפקיד פוליטי מובהק בדרג של שר בממשלה, יוצר רגישות מיוחדת בציבור, מוצע, איפוא, שתהיה תקופת המתנה במעבר מתפקיד לתפקיד.

הצעת חוק זו הועברה, לפי הצעת שר המשפטים, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הוועדה דנה בהצעת חוק זו בכמה ישיבות והח-

ליטה להכין את ההצעה לקריאה ראשונה בכנסת. הו-עדה הכניסה כמה תיקונים בהצעת החוק. התיקון המ-הוטי הוא, כי דין דיון של בית-דין דתי כדין שופט. לעומת זאת נמחקו המלים "לרבות שופט בית-דין לעבודה", שכן דינו כדין של שופט.

בעיה שעוררה דיון מיוחד היא, אם יש להחיל את התיקון המוצע על עובדי מדינה בכירים. בעלי דעה זו יצאו מהנחה, כי קיימת בציבור גם מגמה לדפוליטיזציה של המגוון הממשלתי. הוטעם, כי סעיף 56 של חוק הבחירות לכנסת כולל הוראה, הנוג-עת גם לעובדי מדינה בכירים והתובעת את התפטרותם לפחות מאה יום לפני יום הבחירות. מצד שני נשמעה הדעה, כי הרגישות המיוחדת בציבור נוגעת בעיקר לזרוע השיפוטית ולזרוע הצבאית, וכי אין מעמדם של עובדי המדינה שווה מבחינה זו למעמדם של שופטים או קציני צבא בכירים. בשאלה זו היו הדעות כמעט שקולות. ואם כי הוחלט לא לכלול בתיקון את עובדי המדינה הבכירים, הרי סוכם להביא בעיה זו לפני מליאת הכנסת בדיון שייערך בקריאה הראשונה של הצעת החוק.

היו חילופי דברים על תקופת ההמתנה של 100 יום. סוכם לקבל את ההצעה בדבר מאה יום, מאחר שתקופה זו נקבעה גם בחוק הבחירות לכנסת.

התיקון המוצע בנוסחו הסופי הוא: "בסעיף 5 לחוק-יסוד: הממשלה, בסוף סעיף קטן (ב) יבוא "ואולם מי שמכהן בתפקיד שופט, דיון של בית-דין דתי או קצין בשירות הקבע של צבא הגנה לישראל, לא יהיה לשר, אלא אם חדל לכהן באותו תפקיד לפ-חות 100 יום לפני כן".

אבקש את הכנסת להעביר את הצעת החוק לוי-עדת החוקה, חוק ומשפט, כדי להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

הי"ר ט. סנהדראי:

חבר-הכנסת שמואל תמיר רשום לרשות הדיבור. הואיל והוא איננו, רשות הדיבור לחבר-הכנסת גולד-שמידט, ואחריו לחבר-הכנסת ביבי.

יוסף גולדשמידט (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הצעה זו הביאה את ועדת החוקה. חוק ומשפט, בדיון המוקדם שנת-

הרגשתי בעניין זה שונה במקצת מהרצאת הדעות של חברי-הכנסת ארזי. הייתי אומר שלגבי שופטים ודיינים מזה וקציני צה"ל בכירים מזה עדיין אנחנו יכו"ל לים לקוות שהחוק המוצע, אם יתקבל, יוסיף על המצב הקיים, יחזק אותו. דהיינו, ישמור על המרחק בין נושאי תפקידים אלה והחיים הפוליטיים היומיומיים. היינו רוצים מאוד שגם עובדי המדינה, שכל המנגנון המשרת את האזרחים יהיה א-פוליטי בתודעתו ובמעשיו. אבל הואיל והמציאות איננה מלמדת אותנו שאם-גם כך הדבר, והזיקה והתפיסה של לא מעטים בין עובדי המדינה מושפעות לא במעט מהשקפותיהם הפוליטיות ואו מהשתייכותם הפוליטית, דבר שבהחלט הפוגע לפעמים בשירות שהם נותנים לקהל, לא נראה לי שהתוספת הזאת לגבי עובדי מדינה בכירים תציל את המצב או תשנה אותו.

לכן היה נראה לנו שלגבי אלה, דהיינו עובדי מדינה בכירים, העניין אינו משמעותי. אני מצטרף להצעת חברי-הכנסת ארזי, שכלל בהצעה זו אך ורק את השופטים הדיינים ואת הקצינים הבכירים.

הערה אחרונה לי לגבי דבר שבניסוח. בחוק יסוד: הממשלה, באותו סעיף שאנחנו מתקנים אותו, סעיף 5 (ב), נאמר: "...מי שנהיה לשר שעה שהוא מכהן באחד התפקידים שנושאים מנועים מהיות מועמדים לכנסת, נפסקת כהונתו באותו תפקיד עם היותו לשר". הואיל וזה חוזר לסעיף 7 של חוק יסוד: הכנסת, הייתי מעדיף שלא ייאמר שם על קצין בשירות קבע של צבא הגנה לישראל, אלא שישתמשו בלשון החוק של חוק יסוד: הכנסת, סעיף 7 (8), ונדבר גם שם על עובדי מדינה בכירים. זאת למרות איה-התאמה בין החוק הזה ובין חוק הבחירות לכנסת, כי אנחנו מסתמכים על חוק יסוד: הכנסת, ולכן מוטב שנשתמש בלשון החוק במקום זה.

לגבי הערה זו תבקע ועדת החוקה, חוק ומשפט את עמדתה. רציתי להעיר הערה זו כבר עכשיו בקריאה ראשונה, ואני מצטרף להצעה שהחוק יועבר לוו"עדה, להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ט. סנהדראי:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ביבי.

מרדכי ביבי (המערך, עבודה-מ"פ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בדברי הקצרים אני בא לחזק את ידו של חברי-הכנסת ארזי ולברך אותו, על זימתו, משום שאני רואה בה השלמה של מעגל שהחל בחוק הבחירות לכנסת, כפי שהסביר זאת קודמי, חברי-הכנסת גולדשמידט.

הצעת החוק, חוק הבחירות לכנסת, באה ליצור הבחנה במילוי תפקידים בין הרשויות השונות של המדינה, בין הרשות המחוקקת, הרשות המבצעת והרשות השופטת, על-ידי כך שהיא אסרה על מי שרוצה לכהן בתפקיד של רשות מחוקקת לכהן באותה עת גם באחד מתפקידי הרשויות האחרות. ובכך הצליחה הכנסת בתקנה את החוק ההוא, את חוק יסוד: הכנסת, למנוע עירבוב תחומים בין הרשויות השונות, וטוב שעשתה כן בשעתה.

ודאי הוא שאסור כי ראש המטה הכללי, שהוא צריך להיות מעבר לכל חילוקי-הדעות הפוליטיים במדינת ישראל, אסור לו שיכהן בתפקיד פוליטי, במיוחד כמו חברות בכנסת.

קיים בוועדה, לעיין בשלושה חוקים — שני חוקי-יסוד וחוק רגיל — שיש ביניהם זיקה הדדית. סעיף 5 של חוק יסוד: הממשלה, מסמיך את המגבלות לגבי שדות לאותה רשימה שנמצאת בחוק יסוד: הכנסת, ואשר קובעת מי לא יהיה מועמד לכנסת. מאידך גיסא, חוק יסוד: הכנסת, סעיף 7, הפותח במלים: "אלה לא יהיו מועמדים לכנסת", אינו משלים את המלאכה אלא מפנה אותנו, בפיסקה אחת לפחות, פיסקה 8, לחוק אחר, הוא חוק הבחירות לכנסת, שאינו חוק יסוד אלא חוק רגיל. מתוך כך עיינו בכל הסוגיות האלה.

באחת הסוגיות האלה אף מונחת על שולחן הכנסת הצעת חוק של חברי-הכנסת ורטמן, מלמד ושלי. שעידיין לא הגיעה לדיון.

אני רוצה להשתמש בהזדמנות זו ולעמוד על קצת מן הפרובלמטיקה שבניסוח הבלתי-מדויק בחוקים אלה, אפילו בחוקי-יסוד. אם אנחנו פותחים חוק יסוד: הכנסת, שהוא התשתית להצעת החוק של חברי-הכנסת ארזי, או לסעיף 5 של חוק יסוד: הממשלה, אנחנו קוראים בסעיף 7: "אלה לא יהיו מועמדים לכנסת", ויש 8 פסקאות, וביניהן בפיסקאות 1, 2, 5, 6 מוצאים ממועמדות לכנסת נושאי המדינה, שני הרבנים הראשיים. מבקר המדינה, וראש המטה הכללי של צבא הגנה לישראל. לעומת זאת אומרת פיסקה 3 "שופט כל עוד הוא משמש בכהונתו", ופיסקה 4: "דיין של בית-דין דתי כל עוד הוא משמש בכהונתו". בבירורנו לא יכולנו להעלות שום סברה המסבירה מדוע לגבי תפקידים אלה נאמר "כל עוד הוא משמש בכהונתו", ואילו לגבי אחרים לא נאמר כך. היה אפילו מי שהציע ללמוד מזה, שנשיא המדינה, שני הרבנים הראשיים וראש המטה הכללי פסולים לעולם ועד, פסולים עד סוף חייהם לכהן, כי לא נאמר שהם פסולים להיות מועמדים כל עוד הם משמשים בכהונתם. לא יכולנו לקבל שום הסבר מתקבל על הדעת לאבחנה זאת. וההצעה ששפטנו באה לתקן את הדבר הזה.

דבר שקשור יותר בהצעת החוק של חברי-הכנסת ארזי נמצא בסתירה בין סעיף 7, פיסקה (8) של חוק יסוד: הכנסת ובין חוק הבחירות לכנסת. בסעיף 7, פיסקה (8), של חוק יסוד: הכנסת נאמר, שגם עובדי מדינה בכירים וקציני צבא בכירים בדרגות ובתפקידים שייקבעו בחוק לא יהיו מועמדים לכנסת. כאשר אנחנו פותחים את החוק בעמוד 82, שם מפורטות הדרגות שקציני צבא בכירים המשמשים בהן לא יהיו מועמדים לכנסת, אנחנו קוראים ב-56 (א) פיסקה 4: "קציני צבא בכל דרגה שהיא בשירות קבע בצבא ההגנה לישראל". כאן מדובר על בכירים, ואילו כאן מדובר על כל הדרגות. אם כן, גם בין חוק יסוד: הכנסת ובין חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) אין התאמה שלמה.

עכשיו נחזור להצעה כפי שהיא. כבר עמד המציע, חברי-הכנסת ארזי, על כך שבין 8 הפיסקאות של סעיף 7 בחוק יסוד: הכנסת, יש בעצם שלוש קבוצות, והיתר הם נושאי תפקידים בודדים, או מעטים, הקבוצות הן: שופטים ודיינים, קציני צבא, עובדי מדינה. הוועדה אמנם מצאה שראוי כי הבכירים בשלוש הקבוצות האלה יהיו מרוחקים — אינני אומר מנועים, אינני אומר פסולים — אבל יהיו מרוחקים קמעה מהעיסוק הפוליטי, מן המעבר לשירות, על-ידי תקופה של 100 יום, שלקחנו ממה שמצוי בחוק.

חוברת ל"ה, ישיבה תמ"ו

— חוק יסוד: הממשלה (תיקון) (ביבי, סנהדראי, ארזי); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת (סנהדראי, יעקבסון); חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 6) (ביבי, שחל) —

נוצב על כסא שבו צריך להיות מעבר לחילוקי-דעות פוליטיים.

לכן, גברתי היושבת-ראש, אני מצדד מאוד בהצעת החוק הזאת, והייתי מביע את דעתי כי רצוי שהכנסת, במשך שבועיים-שלושת השבועות האחרונים של ערב נעילתה, תספיק לקבל את הצעת החוק הזאת בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ט. סנהדראי:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ארזי.

ראובן ארזי (המערך, עבודה-מפ"ם):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מביע את מלוא סיפוקי מכך שחברי כנסת אשר השתתפו בדיון הזה תמכו בהצעת החוק, ולא נותר לי אלא להצטרף למשאלתו של חבר-הכנסת ביבי שהצעת החוק אמנם תתקבל בקריאה שנייה ושלישית בכנסת זאת.

היו"ר ט. סנהדראי:

אנחנו נגישים להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את חוק-יסוד: הממשלה (תיקון) לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

ז. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חברי-הכנסת מ. בן-פורת, י. הררי, י. ה. קלינג-היפר; 3. חוק למוניעת תאונות דרכים, תשל"ג-1973 — הצעת חבר-הכנסת י. מ. אברמוביץ; 4. חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית) תשל"ג-1973 — הצעת חבר-הכנסת מ. יריד.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: א. חוק המכר (דירות), תשל"ג-1973 — שהחזר מוועדת הכלכלה; ב. חוק לתיקון פקודת המכרות (מס' 2), תשל"ג-1973 — שהחזר מוועדת הכלכלה; ג. חוק עבודת הנועד (תיקון מס' 7) תשל"ג-1973 — שהחזר מוועדת העבודה.

ח. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 6), תשל"ג-1973 * (קריאה ראשונה)

היו"ר מ. ביבי:

עכשיו אנו עוברים לחוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 6), תשל"ג-1973 — קריאה ראשונה. רשות הדיבור לחבר-הכנסת שחל.

משה שחל (המערך, עבודה-מפ"ם):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הצעת תיקון לחוק שירות המדינה (גימלאות) באה לבטל הגבלה בגיל שקיימת בסעיף 94 לחוק. הקובע התנאה לעובדי מדינה שמצבם בריאותם לקוי ונתקבלו לשירות המדינה. סעיף 94(א) לחוק שירות המדינה (גימלאות) אי-מה, כי "עובד" אשר הוועדה הרפואית או רופא בשרות המדינה ששר הבריאות מינהו לכך, קבעו בשעת

קבלתו לשירות או לאחר מכן, אך לא יאוחר משנה מיום קבלתו לשירות, כי ביום קבלתו לשירות היה מצב בריאותו לקוי, ובגלל זה הותנה כי שירותו לא ישא זכות לגימלאות (להלן — הגבלת זכות הגימלאה) — יחול חוק זה עליו ועל שאיריו, על אף המותנה, אם הגיע לגיל 60 אחר עשר שנות שירות או אם הגיע לגיל 55 אחרי חמש-עשרה שנות שירות.

סעיף זה אומר למעשה, שעובד שנכנס לשירות המדינה כאשר מצב בריאותו לקוי ועבד 15 שנה, ובלבד שהגיע לגיל 55, או עבד 10 שנים והגיע לגיל 60 — רק אחרי גיל זה יוכל ליהנות מגימלאה אם הוא

— חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 6) (שחל, סנהדראי); חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (מס' 4) (סנהדראי, שחל) —

ובהגיעו לגיל 60 היה זכאי לתוספת משפחה בגלל אותם בני משפחה שבגללם היה זכאי לתוספת משפחה בשעת פרישתו". כתוצאה מהתיקון הזה היינו עלולים לקפח את זכותו של עובד שפרש או סיים את שירותו בגיל 55–60. מאידך גיסא, אם לא היינו מת-ייחסים בתיקון סעיף 94 גם להשלמה שתהיה על סעיף 22, היה נוצר מצב שעובד כזה היה זכאי להיוון בנוסף על ביטול ההגבלה. לפיכך מוצע תיקון סעיף 22, שמגמתו היא לא להרחיב את זכויות המענק הקיימות היום על-פי החוק, אבל, מאידך גיסא, לא לבטל את זכות המענק הקיימת, כלומר, לשמר את המצב הקיים, כפי שהוא, בנוגע לעובדים הפורשים אחרי גיל 55 ולפני הגיעם לגיל 60. לפיכך מוצע, בתיקון הסעיף הזה, להוציא תחולת סעיף 22 על עובדים כאלה שפרשו לפני הגיעם לגיל 55. מה למעשה המטרה? המטרה היא להיטיב עם אלה שטרם מלאו להם 55 שנה. לבניהם תבוטל ההגבלה של הגיל ותישאר ההגבלה האחת והיחידה של תקופת שירות של 15 שנה. מאידך גיסא לא היתה כוונה, עם ביטול ההגבלה, שתניתן זכות נוספת שלא היתה קיימת בחוק, דבר שהיה מרתיע קבלת עובדים שמצב בריאותם לקוי.

שני סעיפים אלה יפתרו בעיה רצינית ומכובדת הנוגעת לאלפי עובדי מדינה, שנתקבלו לשירות המדינה במצב בריאותי לקוי, והגבלה זו העמידה אותם במצב קשה ביותר, לחייב אותם לפנות אישית לנציב שירות המדינה כדי לבטל את הגבלת הגיל, ולא בכל מקרה היתה היענות. החוק המוצע יבטיח את זכויותיהם של עובדים אלה, להם ולשאידיהם, אחרי 15 שנות שירות, בלי כל הגבלה של גיל.

מן הראוי שתיקון זה יתקבל, ומתוך תקווה שהוא אמנם יתקבל, אבקש להעבירו לוועדת העבודה לשם הכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ט. סנהדראי:

רשומים אנלי שני חברים — חבר הכנסת אליעזר וחבר הכנסת שוסטק. שניהם אינם באולם. לא נשאר אלא להצביע, ובכן, נעבור להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 6), תשל"ג—1973. לוועדת העבודה נתקבלה.

עזב את השירות. או שאירי יכולים ליהנות מזכות שאירים אם הוא נפטר לאחר גיל זה.

לפי זה עובד המתקבל לשירות המדינה בגיל צעיר, נניח, לדוגמה, בגיל 25, צריך לשרת עד גיל 55 כדי שתבוטל ההגבלה בגלל ליקוי בריאות, בעוד שעובד המתקבל לשירות המדינה בגיל 40, הגבלתו מתבטלת אחרי 15 שנה בלבד, אף שהעובד הצעיר יותר, שנתקבל לשירות המדינה, צבר 25 שנות שירות ואפילו יותר, אם חס וחלילה נפטר בינתיים או עזב את השירות — לא יהיה זכאי לגימלה. מצב זה מחייב תיקון בין הקריאה המוקדמת לבין הקריאה הראשונה נתר, שאם נתקן את החוק על-פי ההצעה שהוגשה בקריאה המוקדמת, ייווצר מצב, שבמקום להיטיב עלולים אנחנו, במקרה מסויים, להרע את מצבם של עובדי המדינה שסעיף 94 חל עליהם. הכוונה לאותם מקרים, שאם תבוטל ההגבלה של הגיל, אחרי עשר שנות שירות עלולים שאירי העובד לא ליהנות מהגימלה. על כן תוקנו בהצעת החוק שני הסעיפים האלה, כדי לפתור את הבעיה. נקבע שסעיף 94 יתוקן, ויאוחד בו: "...על אף המותנה, אם שירת המשיגה שנה, יתא גילו אשר יהא, או אם הגיע לגיל 60 אחרי עשר שנות שירות..." , ההגבלה בגלל ליקוי בריאותו לא תחול עליו.

עם זאת בא החוק להיטיב עם שאירי של העיר. בד. חוק זה יאפשר, על אף המותנה, שאם עובד כזה נפטר אחרי עשר שנות שירות, ייהנו שאירי מגימלה, גם אם היתה ההגבלה בעת קבלתו לשירות בגין בריאותו בלי להתחשב בגילו.

התיקון הנוסף שנתבקש מתיקון סעיף 94 מת-ייחס לסעיף 22 בחוק. במקרים מסויים זכאי עובד מדינה, בנוסף על זכותו לגימלה, לקבל מענק בעת הפרישה. סעיף 22, בנוסחו היום, אומר כך: "מי שפוטרו מהשירות לפני שהגיע לגיל 60 והוא זכאי לקיצבת פרישה לפי סעיפים 15, 16, 17, 18, 19 או 20 — 78 — יושלם לו, נוסף על הקיצבה, מענק השווה לחלק העשרים וארבעה של משכורתו השנתית כפול במספר שנות שירותו, ובלבד שהמענק לא יעלה על הסכום הקטן משני אלה: (1) משכורתו השנתית; (2) סכום היוצא מהיוון קיצבה, ששיעורה כהפך שכי הקיצבה שהוא זכאי לה בזמן פיטוריו ובין הקיצבה שהיתה מגיעה לו אילו שירת בדדרתו האחרונה עד שהיה מגיע לגיל 60

ט. חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (מס' 4), תשל"ג—1973 *

(קריאה ראשונה)

היו"ר ט. סנהדראי:

אנחנו עוברים לחוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (מס' 4), תשל"ג—1973. קריאה ראשונה. רשות הדיבור לחבר הכנסת שחל.

משה שחל (המערך, עבודה—מפ"ם):

גברתי הישבת-ראש, כנסת נכבדה, התיקון המוצע בא בעקבות חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (מס' 3), שהובא לכנסת כהצעת חוק פרטית של חברי-הכ-

נסת יוהנתן יפרח. כוונתו המקורית היתה לפסול כל פושט-רגל מלהיות מועמד למועצת עיריה או מלכחן כחבר המועצה, כל עוד הוא פושט-רגל ובמשך תקופה של שנתיים מאז פסק להיות פושט-רגל. התיקון שנתקבל, ונהיה חוק בכנסת זאת, לא התייחס לשני סוגים של פושט-רגל, מבחינה משפטית. מתברר שאין פושט-רגל מסוג אחד, אלא יש שני סוגים של פושט-רגל: האחד — המוגדר על-פי סעיף 26 לפקודת פשי-

חוברת ל"ה, ישיבה חמ"ו

— חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (מס' 4) (שחל, סנהדראי); הודעה אישית של חבר-הכנסת מ. אביזוהר (סנהדראי, אביזוהר); הודעה אישית של חבר-הכנסת א. לבנבראון (סנהדראי, לבנבראון) —

פשיטת-רגל בשני מקרים: מקרה אחד כפושטת-הרגל שלם את חובותיו, ומקרה שני — כשהביטול ניתן מאחר שפושטת-הרגל הוכרז כפושטת-רגל בטעות מלכת-חילה. כלומר, קורים מקרים שאדם נמצא בחוץ-לארץ, והוכרז כפושטת-רגל. הוא יבוא ויוכיח שכל ההכרזה היתה בטעות. אדם כזה בוודאי ובוודאי אין צורך לפי-סול אותו, וגם לא צריך לפסול אותו מלכהן כחבר רשות מקומית.

הקושי התעורר בעקבות הנוסח של סעיף 29 בפקודת פשיטת-הרגל. בין הדיון המוקדם לבין הקריאה הראשונה נמצאה נוסחה שלדעתי פותרת את הבעיה. ההצעה אומרת, שבמקרה של צו המבטל את ההכרזה משום שחובותיו של פושטת-הרגל שולמו במלואם, יהיה פושטת-הרגל פסול מלכהן כחבר הרשות המקומית לתקופה של שנתיים לאחר הביטול, והחוק אז יחול עליו. אך במקרה של פושטת-רגל שבטעות הוכרז כפושטת-רגל — אין החוק חל עליו. אני מבקש אישור הכנסת להצעת החוק והעברתה לוועדת הפנים, להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ט. סנהדראי:

חברי הכנסת, הואיל ולא נרשמו נואמים — אני מעמידה להצבעה את הצעת החוק.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (תיקון מס' 4), תשל"ג—1973, לוועדת הפנים נתקבלה.

י. הודעה אישית של חבר-הכנסת מ. אביזוהר

לחבר יחיד בעקבות קרע ברשימה שהייתי חבר בה, ועתה מסתיים מעמדי זה לא משום שחדר דרוש להמשך פעולתי הפרלמנטרית אלא מהסיבה שהודעתי עליה היום — כלומר אתמול; זוהי הודעה שמסמלת ליושב-ראש אתמול — יושב-ראש הכנסת: "אילו מדובר היה בשיקולים אישיים בלבד, הייתי בוחר להישארה חבר יחיד. אולם מאחר שהחברים שעובו בעקבותי את ע"מ הצטרפו למפלגת העבודה, נראה שאין שום הצדקה ציבורית להמשך כהונתי כחבר יחיד בכנסת".

משקלה של קבוצת החברים שעמם אני מצטרף למסגרת המערך מהווה את הבסיס ואת הצידוק להצטרפותי לסיעה זו בכנסת.

יא. הודעה אישית של חבר-הכנסת א. לבנבראון

על עבירות כאלה, והתייחסתי לבעיות המכות והעניינים באופן כללי ולא אישי — במקום לענות על טענות אלה מצא לנכון כבוד שר המשטרה להעלות מעל בימת הכנסת את עניינו של דמי לבנה.

ברצוני להעמיד מספר דברים על דיוקם. רמי לבנה נעצר ב-26 בדצמבר 1972. ביום שישי ה-2 בינואר, פניתי אישית לשר המשטרה בבקשה שיעזר לי לראות את בני, השר אמנם הבטיח לעשות זאת. אולם למרות התערבותו ניתן לי לראות את בני רק

טת הרגל; והשני — המוגדר על-פי סעיף 29 לפקודה. והנה, החוק שנתקבל קובע את תקופת ההגבלה של שנתיים רק לגבי אלה שקיבלו צו שיחרור החלטי לפי סעיף 26; אך אלה שלגביהם ההכרזה על פשיטת-רגל בוטלה לפי סעיף 29 לפקודת פשיטת-הרגל — עליהם לא חלה הגבלה, למרות התיקון.

לעתים קרובות אנחנו עדים להערות של בתי-המשפט על מה היתה כוונת המחוקק. כאן כוונת המחוקק היתה ברורה. כוונתו היתה לפסול אדם שפושט רגל מלכהן במשרה ציבורית חשובה של חבר מועצה מקומית, ראש מועצה מקומית, ראש עיריה או חבר מועצת עיריה. לא ייתכן שבגלל האבחנה בין שני הסעיפים יתהווה מצב שסוג אחד של פושטת-רגל, שפושטת-הרגל שלו בוטלה עקב צו שיחרור החלטי, החוק יחול עליו, ואילו על סוג אחד של פושטת-רגל, שפושטת-הרגל שלו בוטלה בצורה טכנית אחרת, לא יחול החוק שנתקבל. כלומר, כל העניין הזה היה מקשה על אלה שצריכים לבצע את החוק, ובמיוחד על הציבור, שלא יכול היה להבין מדוע לא יחול החוק על פושטת-רגל אחד ויחול על פושטת-רגל שני.

כלומר, כוונת המחוקק היתה כאילו מתבטלת מאליה, לפחות בקשר לסוג מסויים של פושטת-רגל. הצעת החוק הנוכחית באה לבטל, לתקן, ולסגור את המעגל במקרה זה, שלדעתי רק בטעות לא הוכנס בהצעת החוק הקודמת.

אלא שכאן נתעוררה בעיה חשובה ורצינית. סעיף 29 לפקודת פשיטת-הרגל מדבר על ביטול הכרזה על

היו"ר ט. סנהדראי:

עכשיו לפנינו חברי הכנסת, שתי הודעות אישיות. ראשונה — לחבר-הכנסת מאיר אביזוהר.

מאיר אביזוהר:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הודעה אישית: בנמקי היום — הכוונה לאתמול — את הימנעותו מהצבעה על הצעתי לסדר-היום, ייחס לי חברי הכנסת אגבירי בטעות מניעים, אמנם חיוביים, למעמד חבר יחיד שבו הייתי, וכן בקשר להצטרפותי היום למערך.

הייתי לחבר יחיד לא כדי לתרום יותר לכנסת. בזאת חייב כל אחד מאתנו ללא הבדל מעמד. הייתי

היו"ר ט. סנהדראי:

הודעה אישית לחבר-הכנסת לבנבראון.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, במקום תשובה עניינית לטענות שהעליתי בעת הדיון על סקירתו של שר המשטרה, על מכות, איומים והשפלות של עוברים בזמן חקירתם — והבאתי עובדות שפורסמו בעתונות וגם החלטות של שופטים שהענישו שוטרים

— הודעה אישית של חבר-הכנסת א. לבנבראון (לבנבראון); הודעה אישית של חבר-הכנסת ש. כהן (סנהדראי, כהן) —

המשפטים ולשר המשטרה. פנייתי היתה בדרישה להקים ועדת חקירה ציבורית לבירור התלונות. שר המש-טרה בדבריו בסיכום הדיון היום קבע, שהשופטים נתנו את תשובתם לתלונות האלה. לפני כבוד השופטים הי-תה הבכירה: או להאמין לאנשי שירותי הבטחון או להאמין לנאשם. כבוד השופטים בחרו לא להאמין לנ-אשם. אני רשאי להאמין לנאשם. וכדי למנוע מצב כזה דרשתי הקמת ועדת חקירה ציבורית.

העלאת נושא זה עליידי שר המשטרה בצירוף הערותיהם של השופטים במתן פסק-הדין מוכיחה, כי שר המשטרה נקט עמדה בעניין זה ולא ניגש גישה אובייקטיבית, וזאת אינה יכולה לבוא במקום תשובה לטענות על השימוש במכות, באיומים ובהשפלות בזמן חקירת עצורים.

הואיל והנושא ממשיך להיות אקטואלי, אני דורש הקמת ועדת חקירה ציבורית לבירור תלונות אלה.

ביום ראשון, 7 בינואר 1973, כלומר, 13 יום לאחר מעצרו.

בפגישה הראשונה התלונן בני על מכות, איומים והשפלות בזמן חקירתו. אני הבינתי שמדובר גם במכות-חשמל, ובעקבות התלונות הנ"ל פניתי בכתב ב-8 בינואר 1973 לשר המשטרה, לשר המשפטים ול-יושב-ראש הכנסת. ימים מספר לאחר פגישה זו התי-בדד לי שהמכות בחשמל התייחסו לעציר אחר, ועל כך הודעתי בהודעה לעתונות. אך לא חזרתי בי מהה-אשמות בדבר השימוש בכוח ובאיומים.

מלשכת שר המשטרה קיבלתי תשובה רק ב-16 בינואר 1973, ובה נאמר כי המכתב שלי הועבר לממו-נה על תלונות הציבור במטה הארצי של משטרת י-ש-ראל לשם בדיקת התלונות, ו"עוד נשוב ונודיעך תו-צאות".

אני קובע שלא קיבלתי כל תשובה. פניתי לשר

יב. הודעה אישית של חבר-הכנסת ש. כהן

מנות התערבו בפרשה כדי להבטיח שיכון למשפחת אגאבאבא. הייתי בין אלה שהודיעו על שביתת-רעב כדי לתת תוקף מוסרי לדרישתנו, שהמשטרה תקים ועדת חקירה לבדיקת האשמתני כי משטרת הרצליה השתמשה בכוח, ללא צורך, נגד אשת חייל בהריון.

אני דוחה בכל תוקף את קביעתו של שר המשטרה כי זוהי "הסתה", וחוזר על דרישתי כי האחראים לפעו-לה המשטרית האלימה ייקראו לבירור.

היו"ר ט. סנהדראי:

חברי הכנסת, הישיבה הכאה ביום ב' הבא, בשעה 16.00, ישיבה זו נעולה.

היו"ר ט. סנהדראי:

רשות להודעה אישית לחבר-הכנסת שלום כהן.

שלום כהן:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שר המשטרה השתמש, בדברי תשובתו בדיון על משרד המשטרה, ובהתייחסו אלי, במלים "כאשר אתה מסית אותם...". הוא התייחס למקרה של הגברת אסתר אגאבאבא, אשתו של חייל ממעבדת גוף-ים, שפוגתה בכוח על-ידי שוטרים מצרף שפלשה אליו. הגברת אגאבאבא נמצאת בחודש השמיני להריונה, ובעלה נעדר מהבית בעת פעולת המשטרה.

"הפנתרים השחורים" שעמם יש לי הכבוד להי-

הישיבה נסתיימה בשעה 13.42.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות תמ"ג-תמ"ו

- א. שאלות ותשובות.
- ב. סקירת שר התיירות על פעולות משרדו - דיון.
- ג. סקירת שר התקשורת על פעולות משרדו - דיון.
- ד. החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק המכר (מכר טובין בין-לאומי), תשל"א-1971.
- ה. חוק החברות הממשלתיות, תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה) - דיון.
- ו. סקירת שר המשטרה על פעולות משרדו - תשובת השר.
- ז. סקירת שר התחבורה על פעולות משרדו - תשובת השר.
- ח. סקירת שר החינוך והתרבות על פעולות משרדו - המשך הדיון.
- ט. הצעות חוק של חברי כנסת.
- י. הצעות לסדר-היום.
- יא. חוק הסדרי משפט ומינהל (תיקון), תשל"ג-1973 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יב. חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 10), תשל"ג-1973 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יג. חוק רשות נאות מרפא, תשל"ג-1973 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יד. חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות, של רוכשי דירות), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- טו. חוק שירות בטחון (תיקון מס' 8), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- טז. חוק עבודת נשים (תיקון מס' 4), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- יז. סקירת שר הדתות על פעולות משרדו - דיון.
- יח. חוק שירות עבודה בשעת חירום (תיקון), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- יט. חוק שכר שווה לעובד ולעובדת (תיקון מס' 2), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה) - הצעת חברת הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו.
- כ. חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 12), תשל"ג-1972 (קריאה ראשונה).
- כא. חוק סמכויות חיפוש בשעת חירום (הוראת שעה) (תיקון), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- כב. חוק מס הכנסה (פטור ממס על דמי שכירות של דירות למגורים) (הוראת שעה) (תיקון), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- כג. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 6), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה) - הצעת חברת הכנסת מ. שחל.
- כד. הודעת הממשלה על בעיות איכות הסביבה - המשך הדיון.
- כה. השביטה בדיון ובטלוויזיה - דיון.
- כו. חוק בית הדין לעבודה (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- כז. חוק המקרקעין (תיקון מס' 3), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- כח. חוק יסוד: הממשלה (תיקון) (קריאה ראשונה) - הצעת חברת הכנסת ר. ארזי.
- כט. חוק רישום שיכונים ציבוריים (הוראת שעה) (תיקון), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- ל. חוק לתיקון פקודת זכות יוצרים (מס' 4), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- לא. חוק לתיקון פקודת השותפויות (מס' 3), תשל"ג-1972 (קריאה ראשונה).
- לב. חוק הבוררות (תיקון), תשל"ג-1972 (קריאה ראשונה).
- לג. חוק יסוד: הכנסת (תיקון מס' 5) (קריאה ראשונה) - הצעת חברי הכנסת מ. ביבי, מ. בן-פורת, מ. ברעם, צ. גרשוני, א. עופר, ח. י. צדוק, י. ש. שפירא.
- לד. חוק לטיפול בחולי נפש (תיקון מס' 2), תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
- לה. תהליכים בתחום ההשכלה הגבוהה על מקצועותיה השונים והשפעתם על החברה והמשק בישראל - דיון.
- לו. חוק בתי המשפט (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- לז. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (תיקון מס' 37), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- לח. חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול) (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- לט. חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 3), תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
- מ. חוק איכסון עולים בדירות שכורות, תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- מא. חוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח) (מס' 4), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- מב. חוק לעידוד החסכון (ערבות למלוות והנחות ממס הכנסה) (תיקון מס' 2), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- מג. חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 4), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
- מד. חוק לתיקון פקודת הרוקחים (מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).

חקלאית ובמים) (תיקון), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).

גו. חוק לתיקון פקודת הטלגרף האלחוטי, תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).

גז. חוק בית-הספר החקלאי מקוה ישראל, תשל"א-1971 (קריאה ראשונה).

גח. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 32), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).

נט. חוק לתיקון פקודת העדות (מס' 8), תשכ"ט-1969 (קריאה ראשונה).

ס. חוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים) (תיקון מס' 2), תשל"א-1970 (קריאה ראשונה).

סא. חוק איסור אפיית לילה (תיקון מס' 2), תשל"ג-1973 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

סב. חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (מס' 4), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה) - הצעת חבר-הכנסת מ. שחל.

מה. חוק שיפוט בענייני התרת נישואים (מקרים מיוחדים) (תיקון), תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).

מו. חוק הגנת סמלים, תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).

מז. חוק לתיקון פקודת המבחן (מס' 2), תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).

מח. הצעות להעלאת מחירי הנסיעות בתחבורה הציבורית - רית - דיון.

מט. פיצויים מגרמניה המזרחית לישראל - דיון.

נ. המצב ברבנות הראשית - דיון.

נא. חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 15), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).

נב. הבטיחות בתעופה האזרחית - דיון.

נג. מדיניות הממשלה ופעולותיה בשטחים יהודה, שומרון ועזה - דיון.

נד. שביתת תושבי המעברה בקריית חיים - דיון.

נה. חוק ההתיישבות החקלאית (סיגים לשימוש בקרקע

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות תמ"ג-תמ"ו

526. י. הורביץ (הרשימה הממלכתית): הגילויים אחדות בלוש פוליטי בישראל.

527. ב. הלוי (גח"ל): רצח הנספח האווירי בווייטנאם.

523. מ. אביזור: כללים והליכים במפלגות בישראל.

524-525. טביעתם של שני תלמידי בית-ספר יסודי בשעת שיעור. שחייה במסגרת בית-הספר - הצעת חברי-הכנסת ש. תמיר ונ. אליעד.

ג. החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק המכר (מכר טובין בין-לאומי), תשל"א-1971

בתוספת לחוק המכר (מכר טובין בין-לאומי), תשל"א-1971, בסעיף 51, במקום "32 עד 34" יבוא "24 עד 32".

ד. הצעת חוק הסדרי משפט ומינהל (תיקון), תשל"ג-1973

הולם של אדם, גוף או רשות כאמור - מוקנים מיום תחילתו של הצו לאפוסטרופוס הכללי שיעשה בהם כאמור להלן בעיף זה.;

(2) בסעיף קטן (ב), במקום הרישה המסתיימת במלים "לפי בקשתם" יבוא "האפוסטרופוס הכללי ישחרר, בתעודה חתומה בידו, את המקרקעין למי שהיה בעלם לפני שהוקנו לאדם כאמור בסעיף קטן (א) או לפני שאותו אדם התחיל להחזיק בהם או לנהלם, לפי העניין, או לחליפו של אותו בעל, לפי בקשתם";

(3) במקום סעיף קטן (ד) יבוא: "ד) מקרקעין הנמצאים בשטח תחולתו של צו החלת המשפט, ובזמן מן הזמנים בין הקמת

1. תיקון סעיף 5

(א) בסעיף 5 לחוק הסדרי משפט ומינהל (נוסח משולב), תשל"א-1970¹ (להלן - החוק העיקרי) -

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) מקרקעין הנמצאים בשטח תחולתו של צו החלת המשפט, וערב היום שבו עבר השטח להחזקת צבא הגנה לישראל הם היו מוקנים לאדם אשר שלטונות המדינה שהשטח היה תפוס בידיה למעשה מינו אותו לממונה על רכוש האויב או לבעל תפקיד או תואר דומה, או היו מוקנים לרשות מרשויותיה של אותה מדינה או לגוף שבשליטתה אשר אותו אדם העבירם להם או שהיו אותה שעה בהחזקתם או בני-

¹ ס"ח 615, תשל"א, עמ' 42.

² ס"ח תשל"א, עמ' 138.

(ו) להודיע בכתב לזכאי על שינוי הייעוד ולפרט בהודעה את ברירת הקנייה של הזכאי לפי סעיף זה, ואם ברצונו של הזכאי לקנות את המקרקעין או את החלק, עליו להודיע לבעל המקרקעין בכתב על הקנייה לפני תום 60 יום מהיום שבו הומצאה לו הודעת בעל המקרקעין לפי סעיף קטן זה או שבו נודע לו בדרך אחרת על שינוי הייעוד, הכל לפי המוקד-דם.

(ח) הודיע הזכאי, לפי סעיף זה, שהוא קונה את המקרקעין, רשאי בעל המקרקעין לדרוש ממנו בכתב שיפקיד את מחיר המקרקעין או החלק בדי' הרשם של לשכת רישום המקרקעין תוך שישה חודשים מיום המצאת הד-רישה; לא הופקד תוך אותו מועד, בטלה הקנייה; הופקד תוך המועד האמור, ירשום הרשם את המקרקעין, או את החלק, אחרי ביצוע ההפרדה, על שם הזכאי בד בבד עם תשלום הפקדון לידי המוכר.

(ט) באין הסכם בין בעל המקרקעין לבין הזכאי על מחיר המקרקעין או החלק, יכריע בית-המשפט; בחישוב התקופה של שישה חודשים להפקדת המחיר לא תבוא במניין התקופה שבה הייתה עומדת ותלויה בבית-המשפט תביעה לקביעת המחיר, עד שפסק דין של בית-המשפט נעשה חלוט.

(י) מקרקעין שהיו לזכאי המדינה לפי סעיף קטן (ד), יחושבו הפיצויים בעדם לפי שווים ביום תחילתו של צו החלת המשפט, או ביום כ"ט באב תשכ"ח (23 באוגוסט 1968), הכל לפי המאוחר; ואם נתמלאו במקרקעין התנאים המפורטים במסכה (2) לסעיף קטן (ד) - לא יבוא בחשבון הפיצויים שווים של הבניין או המיתקן או ההשבתה עקב העבדות שמדובר בהן באותה פיסקה.

סעיף קטן (א) (3) לא יחול על מקרקעין שמכוח סעיף 5 לחוק היו לזכאי המדינה לפני תחילתו של חוק זה.

2. תיקון סעיף 26

בסעיף 26 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:
"הוראה זו לא תחול על מקרקעין שבזמן מן-הזמן בין הקמת המדינה לבין היום שבו עבר השטח להחזקת צבא הגנה לישראל היו מוקנים לאדם כאמור בסעיף 5(א), או היו בהחזקתו או בניהולו, וינהגו במקרקעין אלה כאמור בסעיף 5."

המדינה לבין היום שבו עבר השטח להחזקת צבא הגנה לישראל היו מוקנים לאדם כאמור בסעיף קטן (א), או היו בהחזקתו או בניהולו, יהיו לזכאי המדינה מיום תחילתו של צו החלת המשפט, אם נתמלא בהם אחד מאלה:

(1) לפני היום שבו עבר השטח להחזקת צבא הגנה לישראל נרכשו לצרכי ציבור לפי הדין שהיה חל על השטח אותה שעה או הוחל בהליכים לרכישתם כאמור;

(2) בתקופה שבין הקנייתם לאדם כאמור בסעיף קטן (א), תחילת ההחזקה בהם בידי או הניהול בידי לבין תחילת צו החלת המשפט - הוחל להקים או הוקם עליהם בניין או מיתקן ארעיים בלבד - או בוצעו והושלמו בהם עבודות אחרות שהכשירום לשימוש לצרכי ציבור;

ושר האוצר אישר שביום תחילתו של חוק הסדר משפט ומינהל (תיקון), תשל"ג-1973 (בסעיף זה - היום הקובע), עדיין נועדו לשמש לצרכי ציבור שפורטו באישורו של שר האוצר.

(ה) אישור שר האוצר שחלק מסוים בלבד מהמקרקעין כאמור בסעיף קטן (ד) נועד ביום הקובע לשמש לצרכי ציבור ולפי הדין שחל על אותם המקרקעין ניתן להפריד אותו חלק מיתרת השטח של המקרקעין לצרכי רישום בפנקסי המקרקעין, תבוצע ההפרדה בהתאם לאותו דין, וסעיף קטן (ד) יחול על אותו חלק מהמקרקעין בלבד שלגביו ניתן היה אישור של שר האוצר.

(ו) היו מקרקעין לזכאי המדינה לפי סעיף זה, ואחרי היום הקובע שונה ייעודם והם או חלק מסוים שלהם (להלן בסעיף זה - החלק) אינם משמשים עוד את צרכי הציבור המפורטים באישור של שר האוצר (להלן בסעיף זה - שינוי הייעוד), רשאי מי שהיה זכאי למקרקעין אילולא האמור בסעיף קטן (ד) (להלן בסעיף זה - הזכאי), לקנות את המקרקעין או את החלק, הכל לפי העניין, במחיר שלא יעלה על הפיצויים ששולמו בעדם לפי סעיף זה או החלק היחסי שלהם ששולמו בעד החלק, בצירוף שוויה של כל השבחה במקרקעין או בחלק הנובעת מביצוע של המטרות הציבוריות ששימשו אותה; הוראה זו לא תחול על חלק מסוים ממקרקעין שלא ניתן להפרידו מיתרת המקרקעין לצרכי רישום בפנקסי המקרקעין.

(ז) על בעל המקרקעין כאמור בסעיף קטן

ה. הצעת חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 10), תשל"ג-1973

(1) ברישה, אחרי "שישולמו לחברי הכנסת" יבוא "או בשבילים";

(2) אחרי פיסקה (3) יבוא:

"(4) תשלומים בעד שירותים רפואיים."

1. תיקון סעיף 5

בסעיף 5(א) לחוק שכר חברי הכנסת, תש"ט-1949¹ -

¹ ס"ח תש"ט, עמ' 41; תשי"ב, עמ' 142; תשי"ז, עמ' 76; תשי"ח, עמ' 118; תשי"ך, עמ' 20, עמ' 99; תשכ"ג, עמ' 134; תשכ"ה, עמ' 232; תשל"ב, עמ' 118; תשל"ג, עמ' 156.

ו. הצעת חוק איסור אפיית לילה (תיקון מס' 2), תשל"ג—1973

ההסכם אם נראה לו כי הנסיבות מצדיקות את הארכת ההיתר.

(3) בהארכת היתר כאמור לא יהיה כדי לפגוע בזכויות שהיו לעובדים על פי ההסכם שתמה תקופתו.

(2) בסעיף קטן (ד), אחרי "סעיף קטן (ב)" יבוא "והודעה על היתר שניתן לפי סעיף קטן (ב) ותקופת תקפו".

2. החלפת סעיף 14 במקום סעיף 14 לחוק העיקרי יבוא:

14. שמירת זכויות.

חוק זה אינו בא למעט מכל זכות הנתונה לעובד לפי חוק, הסכם קיבוצי, חוזה עבודה או נוהג.

1. תיקון סעיף 6 בחוק איסור אפיית לילה, תשי"א—1951¹ (להלן — החוק העיקרי), בסעיף 6 —

(1) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

"(1) שר העבודה רשאי, לתקופה שיקבע, להתיר אפייה החל משעה 04.00 אם הוסכם על כך בין אירגון מעבידים שהוא לדעת השר יציג בענף האפייה ואירגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים בענף זה, ובלבד שההיתר לא יעבור את תקופת ההסכם.

(2) שר העבודה, באישור ועדת העבודה של הכנסת, רשאי להאריך היתר כאמור עד לשישה חודשים מתום תקופתו של

ז. הצעת חוק למניעת הונאה וזיוף בתפילין ובמוזוות, תשל"א—1971

(הוגשה על-ידי חבר-הכנסת ז. המר)

מוזוה — שתי פרשיות: "שמע ישראל" (דברים ו', 4—9), "והיה אם שמוע" (דברים י"א, 13—21) — הכתובות על קלף בכתב סת"ם.

דברי הסבר

תפילין ומוזוה הם צרכי דת יהודיים על-פי הלכות מיוחדות וכשהם נכתבים בניגוד להלכות אלו נפסלים הם. תפילין ומוזוות הנעשים בישראל נדרשים, נצרכים, ומשוייכים בשנים האחרונות ברבבות יחידות לשנה הן בשוק המקומי והן ביצוא לחוץ-לארץ.

קיים תקן למצרכים ואף קיים חוק בעניין הונאה במכירת מוצרים שונים ושיווקם, אך בתחום ייצור ושיווק המוזוות והתפילין אין "תקן", ואפשר להונות לקוחות תמימים מבלי להיענש. כך, למשל, יכולים למכור פיסת נייר מצולמת כמוזוה וכל הרוצה ליטול את השם מוזוה בא ונטול.

לאחרונה נמסר בעתונות על מכירת רבבות מוזוות פסולות ומוזויפות (מנייר או קלף, מודפסות או מצולמות) המכשילות את הציבור בארץ ובחוץ-לארץ. החוק המוצע בא לתקן את המצב הקיים באסרו ייצור או מכירת דימוי תשמישי קדושה, מבלי לציין באופן בולט שהחפץ הנמכר אינו החפץ אשר נחוזה להיות.

1. בחוק זה "תפילין" — כמשמעותם בתוספת לחוק; "מוזוה" — כמשמעותה בתוספת לחוק.

2. כל הכותב, או המדפיס, או המצלם, או המוכר, דבר הנחוזה להיות תפילין, או מוזוה, ואינו מציין עליו במקום בולט לעין שהדבר הוא מצולם, או מודפס, או שאינו קלף, יואשם בעבירה על פי החוק הזה.

3. (א) כל המוכר בית של תפילין או מוזוה ובתוכו נמצא דבר הנחוזה להיות תפילין או מוזוה והוא אינו כזה, יואשם בעבירה על פי חוק זה.

(ב) כל המוכר בית של תפילין שאין בו תפילין, מבלי לציין שהוא ריק מתפילין, יואשם בעבירה על פי חוק זה.

4. כל עבירה על פי חוק זה תהא פשע, וכל אדם שהוא אשם בעבירה כאמור לעיל יהא צפוי, עם הרשעתו על פי כתב אישום, למאסר שלוש שנים או לקנס של 5,000 ל"י או לשני הענשים כאחד.

תוספת

תפילין — קלף המכיל את הפרשיות "שמע ישראל" (דברים ו', 4—9), "והיה אם שמוע" (דברים י"א, 13—21), "קדש לי כל בכור", "והיה כי יביאך" (שמות י"ג, 1—16) — והכתוב בכתב סת"ם.

ח. הצעת חוק למניעת הפצת תפילין ומוזוות פסולים, תשל"ג—1973

(הוגשה על-ידי חבר-הכנסת י. מ. אברמוביץ)

2. האיסור

לא ייצר אדם תפילין או מוזוות פסולים, לא יסחר בהם ולא יפיץ אותם.

3. עונשים

העובר על הוראות חוק זה, דינו — מאסר שנה וקנס 3,000 ל"י.

1. הגדרה

בחוק זה —

"תפילין או מוזוות פסולים" — תפילין או מוזוות ללא אישור הרבנות המקומית המעיד על כשרותם או על מהימנותו האישית של המחזיק בהם.

¹ ס"ח תשי"א, עמ' 61; תשי"ח, עמ' 39.

4. ביצוע ותקנות

שר הדתות ממנה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

דברי הסבר

לאחרונה פורסם כי בארץ מופצות כמויות גדולות של תפילין ומוזוות מזויפים כגון: מוזוות או תפילין שפר- שיותיהם מודפסות ולא כתובות בכתב יד של סופר כדן, או כתובות על נייר דמוי קלף. רבים המקרים שהם לא עברו הגנה מוסמכת.

תפילין ומוזוות הם תשמישי קדושה המופצים ברב- בות יחידות לשנה בקרב הציבור הרחב, ולא בנקל אפשר לעמוד על כשרותם. כן קיים יצוא רב-ממדים של תשמישי קדושה אלה, כיוון שרבים מיהודי הגולה מעדיפים לקנות תפילין ומוזוות שנכתבו ונעשו בארץ-ישראל.

מטרת החוק המוצע היא למנוע את הונאת הציבור והכשלתו בתפילין ומוזוות פסולים.

כדי שיהיה אישור מוסמך על כשרותם של תשמישי קדושה אלה, מוצע בזה לחייב קבלת אישור על כשרותם מאת הרבנות הראשית או הרבנות המקומית.

ט. הצעת חוק התיכונן והבנייה (תיקון), תשל"ג - 1972

(הוגשה על-ידי חבר-הכנסת נ. אליעד)

קומית, אם ביקשו על כך הוועדה המקומית או היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, ולחייב את הנשפט בהוצאות הביצוע.

מנוסח הסעיף מסתבר:

1 הריסה יש להטיל בצו בראש וראשונה על הנשפט בעצמו.

2. רק אם הוועדה המקומית או נציג היועץ המשפטי מבקשים זאת, ניתן להטיל את ההריסה על הוועדה המקומית.

לא מתקבל על הדעת שאדם שהוא בעל הנכס יהרוס את נכסו אף אם בנה זאת תוך עבירה. העדויות הטובות ביותר לחוסר סבירות השיטה הן אלפי צווי ההריסה שאינם מבוצעים הלכה למעשה.

מוצע כעת להטיל את ביצוע ההריסה על הוועדה המקומית לפי ראיות עיני בית-המשפט, תוך שמירת האפשרות של חיוב הנשפט בהוצאות ההריסה.

התברר כי הוראות חוק התיכונן והבנייה, תשכ"ה - 1965, מקשים על הרשות המקומית להפסיק בצורה יעילה את הבנייה הבלתי-חוקית. אחת הבעיות היא כי צו הפסקה מינהלי, המוצא על-ידי יושב-ראש הוועדה המקומית לפי סעיף 224 או על-ידי קצין משטרה לפי סעיף 225 לחוק, עומד בתקפו רק במשך חמישה ימים ומחייב הליכי אישור על-ידי בית-המשפט. מוצע כעת לבטל את הצורך באישור בית-המשפט ולקבוע כי צו ההפסקה יעמוד בתקפו עד לביטולו בבית-המשפט לפי בקשתו של האדם אשר לגביו ניתן הצו. ההסדר המוצע מעביר, על כן, את הנטל של ההליכים המשפטיים מן הרשות המקומית אל העברייך.

י. הצעת חוק רשות נאות מרפא, תשל"ג - 1973

יירות, שר הבריאות ומנהל מינהל מקרקעי ישראל, שניים שניים לפי כל אחד;

(2) שלושה חברים, שיתמנו לפי הצעת שר הפנים, שאחד מהם יהיה נציג מרכז השלטון המקומי בישראל ואחד מהם יהיה נציג אירגון המועצות האזוריות;

(3) שני חברים שיתמנו לפי הצעות שר האוצר החברה הממשלתית לתיירות, אחד לפי כל אחד;

פרק א': רשות נאות מרפא

1. הקמת רשות נאות מרפא

מוקמת בזה רשות נאות מרפא (להלן - הרשות).

2. הרכבת הרשות

(א) הרשות תהיה של 17 חברים; ימנו אותם שר התיירות ושר הבריאות (להלן - השרים), באישור הממ- שלה, והם -

(1) שישה חברים, שיתמנו לפי הצעות שר הת-

(ב) פיקוח כימי, בקטרילוגי, ביולוגי, תברואי וגיהותי;

(ג) הכשירות וההכשרה של המפעילים והצוות;

(ד) אופן ניצולם ושימורם של מעיינות מרפא ומשאבים טבעיים אחרים;

(ה) קביעת כללי התנהגות במקום;

(10) לעודד, לתכנן ולקדם את הניצול, השיווק והיצוא של מים מינרליים וחמרים אחרים בעלי תכונות מרפא, ולפקח על ניצול, שיווק וייצוא כאמור;

(11) לייעץ למוסדות החיכנון שלפי חוק התיכנון והבנייה, תשכ"ה-1965² (להלן - חוק התיכנון), ולרשויות המקומיות בדבר ייעוד שטחים לנאות מרפא;

(12) לייעץ לשרים בכל הנוגע לחוק זה.

4. קביעת מחירים

השרים רשאים, לפי הצעת הרשות, לקבוע בתקנות מחירים ומרכיביהם לשירותים הניתנים בנאות מרפא.

5. הרשות - תאגיד

הרשות היא תאגיד כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית.

6. הרשות - גוף מבוקר

הרשות תהיה גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(2) לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 (נוסח משולב)³,

7. סדרי עבודה

(א) הרשות תקבע את סדרי עבודתה ומועדי ישיבותיה.

(ב) מניין חוקי בישיבות הרשות הוא לפחות תשעה חברים, כשמהם לפחות חמישה חברים שנתמנו לפי סעיף 2(א), 1(2) ו-3(3).

(ג) יושב-ראש הרשות, ובהעדרו - סגנו, יישב בראש ישיבות הרשות, ובהעדרם יבחרו הנוכחים את יושב-ראש הישיבה מבין נציגי הממשלה.

(ד) החלטות הרשות מתקבלות ברוב דעות המצביעים, ובמקרה של דעות שקולות תהיה ליושב-ראש הישיבה דעה מכרעת.

(ה) היושב-ראש בישיבת הרשות רשאי לקבוע שהחלטה מהחלטותיה באותה ישיבה לא תקבל תוקף אלא אם תאושר בישיבה הבאה של הרשות; אולם אם תוך 21 ימים לא כונסה ישיבה תקבל ההחלטה תוקף.

8. מינוי ועדות

הרשות רשאית למנות ועדות מבין חבריה, לרבות ועד מנהל שיהיו בו יושב-ראש הרשות וסגנו, לקבוע תפקידיהן ולאצול להן מסמכויותיהן.

9. יושב-ראש הרשות וסגנו

(א) השרים ימנו יושב-ראש מבין הרשות ובהתאם ייעצות עמה, ורשאים הם למנות לו מתוכם סגן אחד.

(4) שישה חברים שהם, לדעת השרים, נציגים של מוסדות רפואיים או מדעיים, או אישים בעלי מעמד ברפואה או במדע או בעלי ידע ונסיון בניהול מקומות מרפא.

(ב) בכל דיון של הרשות בעניין נאות מרפא שב-תחום רשות מקומית פלוגית זכאי להשתתף בזכות דעה מייצגת ראש אותה רשות מקומית או נציגו בעניינים הנוגעים לתחום שיפוטו, והוא יוזמן לדיון האמור; בסעיף קטן זה, "רשות מקומית" - לרבות מועצה אזורית.

(ג) אלה יוזמנו כמשקיפים לדיוני הרשות בעניין נאות מרפא:

(1) נציב המים כמשמעותו בחוק המים, תשי"ט-1959¹ (להלן - נציב המים), או מי שהוא מינה;

(2) נציג רשות שמורות הטבע.

3. תפקידי הרשות

(1) להמליץ לפני השרים שיכריזו, בדרך האמורה בפרק ב', כי שטח פלוגי שלדעת הרשות יש בו או בחלק ממנו תכונות העשויות להביא אליו מבקשי מרפא והחלמה הוא שטח נאות מרפא, ורצונות קרקע בסמוך לשטח האמור היא רצונות מגן לעניין סעיף 22;

(2) להמליץ לפני השרים שיקבעו, בדרך האמורה בפרק ב', סוגו של שטח נאות מרפא לפי סוגי המרפא שהוא מיועד להם;

(3) להחליט על סיווגם של שטחים ומפעלים שבשטח נאות מרפא כאמור המשמשים לתיירות מרפא או העשויים לשמש למטרה זו ושל המית-קנים הדרושים לכך (להלן - נאות מרפא), הכל לפי סגולותיהם של אלה;

(4) לעודד ולערוך מחקרים ולרכז ידע על נאות מרפא ועל מקומות אחרים המשמשים או העשויים לשמש נאות מרפא, ועל שיטות הטיפול המומלצות בהם ועל יעילותן;

(5) להחליט על סיווגם של שירותים הניתנים בשטח נאות מרפא והמשמשים או העשויים לשמש תיירות מרפא;

(6) לקדם את רמתם של נאות מרפא קיימים; לעודד ולתכנן פיתוחם של מקומות המשמשים או העשויים לשמש נאות מרפא ומיתקנים לטיפול ומקומות לאיסוף ולאיחוד בהם; ליזום ולעודד גילויים של מעיינות מרפא;

(7) לעודד תיירות אל נאות מרפא, לרבות תיכנון ותיאום דרכי פירסום;

(8) לספק שירותי מחקר ופירסום על נאות מרפא;

(9) להתקין, באישור השרים, תקנות לעניין נאות מרפא בדבר -

(א) מתן השירותים והטיפול, לרבות מיתקנים ומבנים;

¹ ס"ח תשי"ט, עמ' 169.

² ס"ח תשכ"ה, עמ' 307.

³ ס"ח תשי"ח, עמ' 92.

(2) פשט את הרגל או נתמנה עליו כונס נכסים מטעם בית-המשפט;

(3) נעדר ללא סיבה מוצדקת משלוש ישיבות רצופות של הרשות או משש ישיבות בשנת כספים אחת, ובלבד שלפני העברתו מכהונתו התייעצו השרים עם יושב-ראש הרשות.

(ד) מי שנתמנה לחבר הרשות על-פי סעיף 2(א)(1), (2) או (3), רשאים השרים להעבירו מכהונתו אם חדל לעבוד בשירות המדינה או חדל למלא את התפקיד שמילא בעת מינויו.

(ה) נתפנה מקומו של חבר הרשות מחמת הטרדות, העברתו מכהונתו או מסיבה אחרת, ימנו השרים במקומו חבר אחר, והוא יכהן עד תום תקופת כהונתו של החבר שבמקומו נתמנה.

16. שמירת תוקף

קיום הרשות או ועדה מוועדותיה, סמכויותיהן ותוקף החלטותיהן, לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר בהן או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.

פרק ב': שטח נאות מרפא

17. הכרזה על נאות מרפא

(א) השרים רשאים, על-פי המלצת הרשות ובהסכמת שר הפנים, להכריז בהודעה ברשומות כי -

(1) שטח פלוגי, שנבולותיו צוינו בהודעה, הוא שטח נאות מרפא;

(2) רצועת קרקע בסמוך לשטח נאות מרפא שנבולותיה צוינו בהודעה היא רצועת מגן לעניין סעיף 22.

(ב) לא יתן שר הפנים את הסכמתו כאמור אלא לגבי שטח שיועד לכך בתכנית כהגדרתה בחוק התיכנון (להלן - תכנית).

(ג) שטח שהוא שמורת טבע או מיועד להיכלל בשמורת טבע כאמור בסעיפים 6 ו-27, לחוק הגנים הלאומיים ושמורות טבע, תשכ"ג-1963, לא יוכרז עליו שהוא שטח נאות מרפא או רצועת מגן אלא לאחר התיעצות עם שר החקלאות.

18. הודעה לבעל המקרקעין ורישום הערה בפקסי

מקרקעין

(א) הופקדה תכנית שבה יועד שטח לנאות מרפא או לרצועת מגן, תפרסם הרשות, בנוסף להודעות הניתנות על-פי סימן ו' לפרק ג' לחוק התיכנון הודעה על פרטי התכנית בשני עתוני בוקר בשפה העברית ובעתון ערב אחד ועל לוחות המודעות של הרשות המקומית שבתחום מה נמצא שטח כאמור, ותמסור הודעה בדואר רשום למי שרשום בפקסי המקרקעין כבעל המקרקעין או כבעל טובת-הנאה בהם, לפי מנעם הידוע לאחרונה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו בשינויים המחוייבים גם לגבי הכרזה שניתנה לפי סעיף 17(א).

(ג) ניתנה הכרזה לפי סעיף 17(א), העביר הרשות תשריט של שטח נאות מרפא ורצועת מגן שהוכרז עליהם

(ב) הרשות רשאית לקבוע את תפקידי יושב-ראש הרשות ולאצול לו מסמכויותיה.

10. מנהל הרשות

(א) השרים רשאים, בהתייעצות עם הרשות, למנות מנהל לרשות.

(ב) הרשות תקבע את תפקידי מנהל הרשות, והיא רשאית לאצול לו מסמכויותיה בעניינים מסויימים, שיפורשו בהחלטת הרשות, ככל הדרוש למילוי תפקידיו וביצוע החלטותיה.

11. סייג לאצילת סמכויות

(א) ואלה הסמכויות שאינן ניתנות לאצילה מאת הרשות:

(1) קביעת תקציב הרשות;

(2) התקנת תקנות בנות פעל תחיקתי;

(3) המלצה על הכרזה על שטח נאות מרפא לפי סעיף 1(3) ועל קביעת סוג לפי סעיף 2(3), (3) ו-5(5);

(4) סמכויות הרשות לפי סעיפים 21, 26 ו-29.

(ב) הרשות רשאית לייפות כוחו של יושב-ראש הרשות, סגנו, מנהל הרשות או כל אדם אחר, לתקופה שלא תעלה על שנה בכל ייפוי-כוח, לחתום בשמה על מסמך מסויים או סוג של מסמכים, בכפוף לכל סייג בייפוי-הכוח.

12. עובדי הרשות

מינוי עובדי הרשות, התקן, השכר, הגימלאות, דיני המשמעת, השיפוט המשמעתי ותנאי העבודה, יהיו כשל כל עובדי המדינה.

13. תקציב הרשות

(א) הרשות תערוך לקראת כל שנת כספים תקציב המפרט אומדן הכנסותיה והוצאותיה; הצעת התקציב תוגש לממשלה לאישור באמצעות השרים לפחות 30 יום לפני תחילת שנת הכספים.

(ב) לא ישולם סכום מכספי הרשות אלא על-פי התקציב שאושר כאמור ולא תתחייב הרשות בשום התחייבות אלא לפיו או לפי החלטת הרשות שנתקבלה כדין ואישור אותה השרים.

14. דו"חות

הרשות תגיש לשרים אחת לשנה דו"ח על פעולותיה; והיא תמסור, כל אימת שתידרש מאת אחד השרים, דו"ח ומידע בעניין פעולותיה ובכל עניין שהוא בגדר אחריותה או סמכויותיה, לרבות פעולותיהם של מנהלה ושאר עובדיה.

15. הכהונה ברשות

(א) תקופת כהונתו של חבר הרשות לא תעלה על שלוש שנים.

(ב) חבר הרשות שתקופת כהונתו תמה יכול להחמיג מנות מחדש.

(ג) השרים רשאים להעביר חבר הרשות מכהונתו אם נתקיימו בו אלה:

(1) הורשע בעבירה שיש עמה קלון;

25. זכויות בשטח נאות מרפא

(א) מקרקעין של המדינה, מימי מעיינות ומים אחרים הנמצאים בשטח נאות מרפא, וכל זכות וטובת הנאה בהם, הכל במידה ובהיקף שאישורו השרים, יישמשו לצרכי נאות מרפא כאמור בחוק זה, והשימוש בהם יימסר לרשות, או למי שהרשות המליצה, לפי תנאים שייקבעו בהסכם בין המדינה לבין הרשות.

(ב) האמור בסעיף קטן (א) יחול גם על זכויות וטובות הנאה אחרות שיש למדינה בשטח נאות מרפא.

26. רכישת מקרקעין

(א) לפי בקשת הרשות שניתן לה אישור השרים ירכוש שר האוצר לטובת המדינה מקרקעין הנמצאים בשטח נאות מרפא, ובלבד שלרכישה האמורה יש הרשאה וכיסוי בתקציב המדינה או בתקציב הרשות.

(ב) בקשת הרשות כאמור בסעיף קטן (א) תשמש ראיה כי המקרקעין דרושים לצורך ציבורי כמשמעותו בפקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943⁵ (להלן – פקודת הרכישה), ושר האוצר יהיה רשאי להשתמש לגביהם בסמכויותיו לפי סעיף 3 לפקודת הרכישה, בהתאם לבקשת הרשות.

(ג) על מקרקעין כאמור יחול האמור בסעיף 25.
(ד) לעניין הערכת הפיצויים לפי סעיף 12 לפקודת הרכישה, במקום "בזמן ששר האוצר פירסם ברשומות את ההודעה על כוונתו לרכוש" יש לקרוא –

(1) "ערב פירסום ההודעה בדבר הכרזה על שטח נאות מרפא", אם נרכשו המקרקעין תוך חמש שנים מיום פירסום ההכרזה על נאות מרפא;
(2) "ערב רכישת המקרקעין לטובת המדינה", אם נרכשו המקרקעין לאחר חמש שנים כאמור בפסקה (1).

27. הגבלות על שימוש במקרקעין

(א) אושרה תכנית לפי חוק התיכנון, לא יינתן במשך חמש שנים מיום אישורה היתר לבנייה או לשימוש בקרקע שיועד בתכנית לשטח נאות מרפא או לרצועות מגן ולא יתחיל אדם בתקופה האמורה בבנייה מכוח היתר כאמור שניתן לפני אישור התכנית, אלא אם נתנה תחילה הרשות הסכמתה לכך בכתב.

(ב) על מתן הסכמת הרשות לפי סעיף זה, סירוב לתיתה או דחייתה, יחולו התנאים והנהל שייקבעו בתקנות, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, דרך כלל או לגבי מקום פלוגי.

(ג) לא הותקנו תקנות תוך שישה חודשים מיום אישור התכנית, לא יחולו הוראות סעיף קטן (א) בתקופה שלאחר שישה חודשים כאמור ועד יום תחילתן של תקנות שיוקמו לפי סעיף קטן (ב).

(ד) יראו תנאים כאמור בסעיף קטן (ב) כחלק מן התנאים לפי סעיף 78 לחוק התיכנון לעניין תחום תכנית או שינוי הנוגעים לייעודו של שטח או רצועת קרקע כאמור בסעיף קטן (א).

(ה) הוגבלו זכויותיו של אדם בקרקע מכוח סעיף זה, יחולו הוראות סעיף 79 לחוק התיכנון.

כאמור, בצירוף פרטי ההודעה שפורסמה ברשומות, לוועדה מחוזית ולוועדה מקומית כמשמעותן בחוק התיכנון הנוגעות בדבר, וכן לממונה על המרשם כמשמעותו בחוק המקרקעין, תשכ"ט–1969⁶; הממונה על המרשם יורה תוך 15 ימים מיום קבלת התשריט על רישום הערה לגבי מקרקעין שבשטח נאות מרפא ורצועות מגן הרשומים בפנקסי מקרקעין.

(ד) הוראות סעיף זה יחולו בתיאומים ובשינויים המחויבים גם על ביטול הכרזה לפי סעיף 19.

19. ביטול הכרזה

השרים רשאים, על-פי המלצת הרשות ובהסכמת שר הפנים, לבטל, בהודעה ברשומות, הכרזה כאמור בסעיף 17 (א).

20. סוגי נאות מרפא

השרים רשאים, על-פי המלצת הרשות, לקבוע בהודעה ברשומות סוג של שטח נאות מרפא לפי סוגי המרפא שהוא מיועד להם.

21. סייג להקמת מפעלים ועשיית פעולות בשטח נאות מרפא

(א) בשטח נאות מרפא לא יקים, לא יחזיק ולא יפעיל אדם נאות מרפא, מפעל, מיתקן או שירות אלא בהרשאה מאת הרשות ולפי תנאי ההרשאה (להלן – הרשאה).

(ב) תקפה של הרשאה הוא עד יום 31 בדצמבר בכל שנה, זולת אם נקבע בה מועד אחר, והיא ניתנת לחידוש.

(ג) שום דבר האמור בסעיף זה אינו בא להטיל איסור או הגבלה על מי שהורשה לפי כל דין לעסוק בשירותי ריפוי לגבי עיסוקו המורשה כדין.

(ד) הרשות רשאית ליתן הרשאה, לסרב ליתן או לחדש הרשאה, להתלותה ולהתנות בה תנאים, הכל כדרוש למטרות חוק זה ועל-פי כללים שקבעו השרים בתקנות.

(ה) לא יעשה אדם בשטח נאות מרפא פעולה שהרשות קבעה בתקנות באישור השרים שהיא פוגעת או עלולה לפגוע בתכונות הקיימות בו או בפעולתם, התקינה של נאות מרפא שבו או במעין או במים כאמור בסעיף 29 (להלן – מפגע).

22. סייג לעשיית פעולות בשטח רצועת מגן

בתחום רצועת מגן לא יעשה אדם פעולה שהרשות קבעה בתקנות באישור השרים שהיא מהווה מפגע לעניין רצועת מגן.

23. התחנות כנאות מרפא

לא יתאר אדם ולא יציין במלים נאות מרפא או מקום מרפא או בניב כיוצא באלה, לצרכי עסק או פירסום, מפעל, מיתקן או שירות, אלא אם יש לגביהם הרשאה.

24. אגרות

שר החירות רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, אגרות בעד מתן הרשאה וחידושה, דרך כלל או לפי סוגי נאות מרפא.

⁵ ס"ח תשכ"ט, עמ' 259.

⁶ ע"ר 1943, תוס' 1, עמ' 32.

33. סמכויות עזר

הרשות מוסמכת לבצע כל פעולה משלימה וכל פעולת לוואי הדרושות במידה סבירה לביצוע תפקידיה ולשימוש בסמכויותיה לפי חוק זה.

34. שמירת הוראות

(א) שום דבר בחוק זה לא יתפרש כאילו הוא בא לפגוע בפקודת העתיקות.⁷

(ב) הפעלת הוראות חוק זה לגבי המקומות הקדושים תהיה בתיאום עם שר הדתות.

(ג) חוק זה אינו בא לגרוע מזכויות זכיון שהוקנו בחוק, אולם השרים רשאים לקבוע הוראות בדבר תיאום פעולותיהם של הרשות ושל בעל זכיון כאמור בשטח נאות מרפא.

35. סמכות בית-המשפט אחרי הגשת כתב אישום

הוגש כתב אישום על עבירה לפי סעיף 21 שהיא ניהול נאות מרפא, מפעל, מיתקן או שירות, ללא הרשאה הדרושה לניהול או הפרת תנאי יסודי שבהרשאה, רשאי שופט של בית-המשפט שהוגש לו כתב האישום לצוות, על-פי בקשת היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה או פרקליט מחוז, שהמפעל שלגביו נעברה העבירה ייסגר לתקופה מסוימת או עד לסיום בירור המשפט, אך לא יתן שופט צו כאמור לתקופה העולה על שלושה ימים אלא לאחר שנתן לנאשם הזדמנות להשמיע טענותיו; ניתן צו סגירה, רשאי הנאשם לערער על הצו תוך חמישה-עשר יום מיום שניתן כאילו היה הצו פסק-דין.

36. עונשין

(א) אלה דינים מאסר חודשיים או קנס 2,000 לירות:

- (1) אדם שלא מילא דרישות מבקר לפי סעיף 30(א)(1);
- (2) אדם שעבר על תקנות שהותקנו לפי סעיפים 3(9) ו-1(ג), 22 ו-40, אם לא נקבע בתקנה שאי-קיומה הוא עבירה.
- (ב) אלה דינים מאסר ארבעה חודשים או קנס 4,000 לירות:

- (1) אדם שהפריע למבקר לבצע סמכותו לפי סעיף 30(א)(2);
- (2) אדם שעבר על תקנות שהותקנו לפי סעיפים 3(9) ו-1(ג), 22 ו-40, אם נקבע בתקנה שאי-קיומה הוא עבירה.
- (ג) אלה דינים מאסר שישה חודשים או קנס 10,000 לירות:

- (1) אדם שמסר בידועין הודעה כוזבת או פרטים כוזבים בבקשה לקבלת הרשאה לפי סעיף 21 או למבקר לפי סעיף 30(א);
- (2) אדם שעבר על הוראה מהוראות סעיפים 21 או 23 או תקנות שהותקנו לפי סעיף 21(ה).

37. אמצעים נוספים

הורשע אדם על עבירה כאמור בסעיף 36, רשאי בית-המשפט, בנוסף לכל עונש שיטול -

(1) האמור בסעיף זה אינו גורע מהוראות כל דין לעניין בנייה או שימוש בקרקע.

(2) הוראות סעיף 158 לחוק התיכנון יחולו גם לגבי קרקע או בניין שבתחום שטח נאות מרפא או רצועת מגן כאמור בסעיף קטן (א), בתיאומים ובשינויים המחוייבים.

28. מיצויים בעד מקרקעין שנפגעו

(א) נפגעו מקרקעין, שלא בדרך הפקעה, על-ידי ייעודו של שטח או רצועת קרקע כאמור בסעיף 17(ב), על-פי עצת הרשות כאמור בסעיף 11(3) או על-ידי הכרזה לפי סעיף 17(א), מי שביום תחילתה של התכנית או ביום פירסום ההודעה על ההכרזה היה בעל המקרקעין או בעל זכות בהם, זכאי לפיצויים מאת הרשות.

(ב) על תביעת פיצויים לפי סעיף קטן (א) יחולו הוראות פרק ט' לחוק התיכנון, למעט סעיף 198; ולעניין זה, כל מקום בפרק שנאמר בו "ועדה מקומית" יראו כאילו נאמר בו "הרשות" וכל מקום שנאמר בו "שר הפנים" יראו כאילו נאמר בו "השרים".

29. הסדרת השימוש במקורות מים

(א) הוכרו על שטח שהוא נאות מרפא בגלל תכנון נוחיו של מעיין או מים שב, תהא הרשות לבדה רשאית להסדיר את דרכי השימוש במי המעיין או במים כאמור, בהתייעצות עם נציב המים.

(ב) האמור בסעיף זה אינו גורע מסמכויותיו של נציב המים לפי סעיפים 220-221 לחוק המים, תשי"ט-1959.

30. סמכות כניסה וביקורת

(א) השרים רשאים למנות בכתב לתקופה שלא תעלה על שנה בכל מינוי מבקר שיהיה מוסמך, אם היה משוכנע שהדבר דרוש כדי להבטיח ביצועו של חוק זה או התקנות לפיו או לשם מניעת עבירה על הוראותיהם, לעשות אלה:

- (1) לדרוש ממי שבידו השליטה על מקום המ- שמש נאות מרפא או מקום אחר שיש לו יסוד סביר להניח שהוא משמש נאות מרפא ומכל אדם המועסק בו, שיראו מסמכים וימסדו פרטים הנוגעים לביצוע תקנות שהותקנו לפי סעיפים 3(9) ו-4(א) ולעניינים המפורטים בסעיף 21;

(2) להיכנס בכל עת סבירה למקום כאמור ולבדוק בו כל ציוד, מיתקן, ומסמך כאמור בפסקה (1) ולבדוק פעולות הנעשות בו ולקבל דוגמאות ופרטים כאמור בפסקה (1), וכן רשאי הוא לבדוק קיומן של תקנות שהותקנו לפי סעיף 22.

(ב) סמכויות מבקר כאמור בסעיף קטן (א) יהיו מוגבלות לעניינים שמדובר בהם בסעיפים 3(9), 4, 21 ו-22.

פרק ג': הוראות שונות**31. אחריות בנויקין**

לעניין אחריות בנויקין דין הרשות כדין המדינה.

32. מסים

דין רכוש של הרשות לעניין ארנונות, מסים ותשלומי חובה אחרים - כדין נכסי המדינה.

⁷ חוקי א"י, כרך א', פרק ה', עמ' 24.

מסמכותו של בית-המשפט לפי פקודת ביוון בית-המשפט 8; אך לא ישא אדם באחריות גם לפי חוק זה וגם לפי פקודת ביוון בית-המשפט.

40. ביצוע

השרים ממונים על ביצוע חוק זה והם רשאים, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו.

41. הוראות מעבר

מי שערב פירסומו של חוק זה ברשומות עסק כדין בעיסוק הטעון הרשאה לפי סעיף 21(א) יהא רשאי להמשיך בעיסוקו לאחר תחילתו של חוק זה, בתנאים ועד המועד שקבעו השרים בתקנות באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

(1) לצוות על הפסקת העיסוק בעסק, לחלוטין או לתקופה שיקבע, אם בסגירת החצרים ואם בכל דרך אחרת הנראית לו מתאימה כדי להביא לידי ההפסקה של ממש בעיסוק;

(2) לצוות על הגשפת להימנע באותו עסק בכל פעול שיפרש בצו.

38. אי-קיום צו בית-המשפט

מי שאינו מקיים צו של בית-המשפט לפי סעיפים 35 או 37, דינו - מאסר שמונה-עשר חודשים או קנס 10,000 לירות, ומאסר שבעה ימים או קנס 500 לירות לכל יום שבו נמשכת העבירה אחרי המצאת הצו; הור' שע אדם בעבירה לפי סעיף זה, יהיו לבית-המשפט כל הסמכויות הנוספות שלפי סעיף 37.

39. שמירת סמכויות

שום דבר בחוק זה לא יתפרש כאילו בא לגרוע

יא. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון), תשל"ג-1973

(הוגשה על-ידי חבר-הכנסת צ. צימרמן)

לאל, על שום גורם ציבור. מדינת ישראל מצאה לנכון לסייע בידי ובידי חברות, אלמנות מסוגי, בסכום הסמלי הזה. כל הכבוד.

מדוע יודעת היא ליטול אותו בחזרה, בעת ובעונה אחת, בכך שהיא גובה אותו כמס הק-ליטה וכמס בטחון על-ידי צירופו לשכר-הגלול-בלי? האם אין בכך צביעות? מאידך אין אני נהנית אפילו בהקלה סבירה על-ידי מס הכנסה מהוצאות החזקת עוזרת (פעמיים בשבוע - 200 ל"י לחודש), אשר כאשה עובדת יום יום ועסוקה גם אחרי הצהריים, אין בכוחי להשתלט לבד על משק הבית, בעוד שעצמאי או כל נושא תפקיד בכיר יכול להגיש קבלות על החזקת דבר וכיו"ב הקשורות כביכול ושלא כביכול עם עבוד-הו (לי אין אפשרות להחזיק רכב).

אני צריכה לשמש לילדי גם אמא וגם אבא, עלי להיפנות אליהם ולא רק לפרנסם; בכמה משרות אני יכולה לעבוד?

האם משום כך שאין שכרי משכורת רעב עלי להיענש על תוספת עלובה זו של ביטוח לאומי? אין באפשרותי אפילו לחסוך כסף זה לחינוך ילדי. איה ההגיון, הצדק והמוסר?

מן הראוי שבעיה זו פעם אחת ולתמיד תיפתר על-ידי תחוקה הוגנת ואודה לך אם תסייע בנידון.

בכבוד רב

(השם והכתובת שמורים)

הצעת החוק המוגשת בזה על-ידי באה לתקן את העוול הזה.

1. תיקון סעיף 9

בסעיף 9 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), אחרי פיסקה (א7) יבוא:

"(זב) פטור גימלת שאירים

גימלת שאירים המשתלמת לפי סעיף 21 וסעיף 22 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח-1968, וכן מענק המשתלם לפי סעיף 23(ב) לחוק האמור - יהיו פטורים ממס הכנסה."

דברי הסבר

במקום דברי הסבר הוגי מביא כאן מכתב שהגיעני ככתבו וכלשונו, תכנו מדבר בעד עצמו, טוב יותר מכל הסבר יבש.

"לכבוד

חבר הכנסת...

בניין הכנסת

ירושלים

כמי שמייצג אותי בכנסת אודה לך אם תעלה את בעייתי שהיא בעיית אלפי אלמנות כמוני שאינן אלמנות מלחמה כיוון שרצה הגורל ובע-ליהן היו קרוב מחלות ממאירות או קרבן תאוו-נות דרכים.

כאלמנה וכאם לשניים אני נהנית מקיצבת שאירים בסך 161 ל"י לחודש (בתי החיילת אינה נהנית עוד מקיצבת שאירים מאחר שהיא "מרוויחה את לחמה").

לא ביקשתי זאת, החוק מזכה אותי בכך - אולם מאז פטירת בעלי לפני 13 שנה אני מפר-נסת את ילדי ואותי בכבוד ואינני לעול, תודה

יב. הצעת חוק ביטול הארכת השירות הסדיר, תשל"ג-1973

(הוגשה על-ידי חבר-הכנסת ש. כהן)

של צעיר בן 20-21 היא תקופה רבת חשיבות, ולעתים מכרעת, בבניית עתידו. כל קיצור של תקופת השירות אינו רק תוספת חיים יקרה לחייל, אלא גם הוכחה נוספת כי לא דבקה בצה"ל רוח המיליטריזם של צבאות רבים ולא התפתח בו "חוק פרקינסון" בחאקי.

אם, חס ושלום, תפרוץ מלחמה, או תבוא תקופת מתיחות ממושכת, אפשר יהיה להחליט שוב על הארכת השירות הצבאי, שהרי החיילים ימצאו בשירות סדיר שניתן להאריך.

שלושה חודשים לאחר הגשת הצעת החוק המקורי רית הצהיר הרמטכ"ל רב-אלוף דוד אלעזר כי צה"ל "שוקל במגמה חיובית את קיצור שירות החובה לגברים ויש סיכויים של קיצור השירות בשלושה חודשים". אולם שר הבטחון, בהופיעו בכנסת ביום 13 בדצמבר 1972, הודיע כי השירות לא יקוצר. בעקבות הודעה זו הודיע גם הרמטכ"ל ב-13 בינואר 1973 כי השירות לא יקוצר. שתי הודעות אלה עוררו תמיהה רבה מטעמים אלה:

א. לא חל שינוי מהותי במצב מאז הודיע הרמטכ"ל על הכוונה לקצר את השירות ועד להחזרתו מן ההבטחה המדומת.

ב. הארכת השירות הצבאי ב-1968 הוצגה כ"דחיית שחרור מודרגת וזמנית" שתובא לדיון מחדש לקראת סוף מארס 1969. בחלוף כמעט ארבע שנים אין חולקים על כך כי הגיע, לפחות, הזמן לערוך בחינה ודיון בבית הנבחרים.

ג. מערכת הבטחון היא, במקרה זה, "הצרכן", ומוטב שלא היא לבדה תהיה הפוסקת בנושא זה, אלא שיש לשתף את הדרג האזרחי בבחינת צרכיה, לאור שי-קולים מדיניים, בטחוניים וכלכליים.

ד. איומי המלחמה של שליטים ערביים מסויימים נחשבים בעיני מרבית המשקיפים הרציניים כדברי סרק. הצבא המצרי אף שיחרר במחצית השנה האחרונה 87,000 חיילים.

ה. סדר הכוחות של צה"ל מבוסס על נוהגים מסוריימים. האם לא ניתן להגדיל את יעילותו על-ידי שינוי נוהגים אלה וקיצוץ כוח-האדם הרב מבלי לפגוע ביכולתו של צה"ל?

מובן מאליו כי קנה-מידה עליון הוא הבטחת בטחונה של ישראל, אין הצעת חוק זו באה למעט מכוחו ומראשוניותו של קנה-מידה זה, אלא להפגין הלכה למעשה נוהגים תקינים של חברה דמוקרטית, שבה גם צרכי הבטחון חייבים לשמש נושא לבדיקה מתמדת על-ידי הכנסת.

1. שירות סדיר של יוצא צבא, גבר, שנקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא באחד הגילים מ-18 עד 26 ועד בכלל, יקוצר ויהיה של שלושים חודש בלבד.

2. שר הבטחון יקבע בצו את מועד החלתו של חוק זה, ובכלבד שמועד זה לא יהיה מאוחר משלושה חודשים מיום קבלת החוק בכנסת.

דברי הסבר

הצעת חוק זו באה להעלות מחדש את הדרשה בכנסת, במסגרת הצעת חוק שהוגשה על-ידי ביום 13 בדצמבר 1972, ולאחר שלדעת המציע שרירים וקיי-מים הנימוקים לביטול הארכת השירות הסדיר.

סעיף 11 בחוק שירות בטחון, תשי"ט-1959 (נוסח משולב), קובע: "יוצא צבא, גבר, שנקרא להתייצב לשירות סדיר חייב בשירות סדיר של שלושים חודש אם הוא נקרא להתייצב לשירות סדיר כשהוא באחד הגילים מ-18 עד 26 ועד בכלל".

תקופת שירות זו הוארכה ל-36 חודשים, על פי צו מאת שר הבטחון, בחודש אוקטובר 1968. באותם ימים הגיעה לשיאה "מלחמת ההתשה" בחזית המצרית, וצה"ל נדרש לעמוד במאמץ מבצעי של כל חילותיו. העובדה כי השירות הסדיר הוארך רק על פי צו, ולא שונה חוק שירות בטחון, תשי"ט-1959, הקובע שירות סדיר של 30 חודש בלבד, מראה על אופיה הזמני של הארכה זו. בהסבר מטעם מערכת הבטחון אף נאמר אז מפורשות, כי הארכה זו היא זמנית ותוצאה של "מלחמת ההתשה". יצוין עוד, כי הארכה זו באה 16 חודשים לאחר תום מלחמת ששת הימים, כלומר לא עצם הישיבה לאורך הגבולות החדשים של הפסקת האש היא שחייבה הארכת השירות.

מאז נדמו התנאים בחזית המצרית. זה למעלה משנהיים וחצי קיימת שם הפסקת אש. גם בחזית הירדנית שורר שקט מוחלט. החזית הלבנונית נוטרלה כמעט לחלוטין, ואילו ממדי הפעילות הצבאית בחזית הסורית נקבעים על-ידי צה"ל עצמו ללא קשר עם חומרתן או ממדיהן של פעולות הטרור שם. אפשר, על כן, לקבוע החלטית כי מעמסת הבטחון השוטף קטנה כיום לאין ערוך מזו שהיתה קיימת באוקטובר 1968, בשיא מלחמת ההתשה.

מלבד הריגוע הצבאי יש להתחשב בגורם הכלכלי; החזקת החיילים הסדירים במשך חצי שנה בתנאים של שירות קבע מסתכמת בהוצאה רבה, ואילו המשק האזרחי נאנק מחוסר ידיים עובדות. קיצור השירות הצבאי יוריד כוח עבודה רב וחיוני למשק.

לא פחות חשוב הנימוק האנושי; חצי שנה בחייו

ג. מסקנות ועדת הפנים בעניין נקיטת אמצעים מוגברים וכוללים לשיפור הנקיון ברשות הרבים וברשות היחיד

ועדת הפנים דנה בעניין ישיבות, ושמעה בהן נציגים ממשדך הברואות והעיריות השונות. הוועדה שמעה בדאגה על דבר חוסר המודעות לבעיות הנקיון ואי יכולתן של הרשויות המקומיות להשתלט על בעיית

בישיבת הכנסת שהתקיימה ביום רביעי ט"ו בטבת תשל"ג) העלה חבר-הכנסת ש. לזין הצעה לסדר-היום בנושא הנ"ל. מליאת הכנסת החליטה להעביר את הדיון בנושא זה לוועדת הפנים.

ו. הממשלה נקראת לבחון את ההצעה בדבר הקמת מערכת שיפוטית מיוחדת לתברואה כדי לעשות את השיפוט על עבירות בתחום זה למזורז ואפקטיבי. מן הראוי להחמיר בענשים על עבירות תברואה במסעדות, בבתי-חרושת ובמיוחד באלה המיועדים לייצור מזון.

ז. מן הראוי להחמיר בענשי העבריינים הזורקים פסולת (שיירי אוכל, קופסאות, ניירות וכו') ברשות הרבים. הנתפשים על עבירות אלה בפעם השנייה, מן הדין שייענשו בצורה מחמירה יותר מאשר בפעם הראשונה.

ח. פעולות חינוך, הסברה והדרכה הן חיוניות ביותר. לצורך זה מחייבת הוועדה את הצעדים הבאים:

(1) על משרד החינוך והתרבות לשקוד על הג' הגת תכנית לימודים משוכללת כדי להקנות תוד' עת נקיון בכיתות הגן ובבתי-הספר היסודיים.

(2) הנהלות בתי-הספר היסודיים והעל-יסודיים נתבעות להגביר את הפיקוח על הנקיון במבני בתי-הספר והחצרות.

(3) משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, הרשויות המקומיות, הדיו והטלוויזיה, העתונות וגורמי תרבות וחינוך אחרים, נקראים לארגן פעולות הסברה בהיקף רחב ולהתדיע על הנוק בתופעות זיהום הסביבה והלכלוך.

ט. מן הראוי להעניק לפקחים העירוניים על הנקיון ברשות הרבים סמכויות להטיל קנס על עובר עבירה כנ"ל.

י. ועדת הפנים מציינת בסיפוק את הקמתן של ועדות נוער וולונטריות שנטלו על עצמן תפקידים בשמירת הנק' יון, ופונה לרשויות המקומיות להקים משמרות מתנד' בים לשמירה על הנקיון, שבהן יקחו חלק אזרחים בוג' רים ואף תלמידים של בתי-הספר העל-יסודיים.

הזיהום ברשות הרבים. ועדת הפנים מציינת בחומרה רבה את העובדה שהנקיון ברשות הרבים ירד ביותר. לציבור חלק מכריע בתופעה זו.

ועדת הפנים נתנה דעתה על מספר תקלות ומחדלים שהועלו לפניו. הוועדה סבורה ששיפור מצב הנקיון והתברואה במדינה - ובעיקר בערים - היא אחת המ' שימות החשובות של השירותים הציבוריים.

בעיית הנקיון היא בעיה חברתית ותברואתית שהש' לכותיה מרחיקות לכת ומשפיעות על החיים בצוותא, על הכלכלה, התיירות והדמות שנוצרה לחברה הישראלית.

כדי לתקן ולשפר את המפגעים הנ"ל באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

א. אזרחי מדינת ישראל חייבים לראות את רשות הרבים - רחובות הערים, שווקים, צרכניות, שטחים ציבוריים, חופי רחצה, אתרי הנופש אולמות ציבוריים, וכדומה - כביתם הם, ולהקפיד ולשמור על הנקיון ומניעת זיהום.

ב. הרשויות המקומיות חייבות וגדרשות לקבוע זכות עדיפות לשירותיהן בתחום הנקיון ולייעל עבודתן ייעול מירבי. עליהן לראות בשירותי הנקיון אחד התפ' קידים העיקריים לפעילותן.

ג. הוועדה מדגישה את חובת השלטון המקומי להפעיל חוקי עזר לניקוי מדרכות, סילוק פסולת בניין מרשות הרבים ומניעת הטלתה מחוץ למקומות שנועדו לכך.

ד. ועדת הפנים פונה לרשויות המקומיות להקצות כספים וכוח-אדם למען מימוש פעולות הנקיון בצורה היעילה ביותר.

ה. משרדי הבריאות, הפנים והאוצר, נקראים להגיש לרשויות המקומיות הסיוע הכספי הדרוש - הן על ידי אישור הלוואות פיתוח והן על ידי פטור ממכס של ציוד המופעל למטרה זו.

סיכום הישיבות

הביא הצעת החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק המכר (מכר טובין בין-לאומי), תשל"א-1971. הוחלט: לקבל את ההחלטה.

ה. גולדשמידט (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) הביא לקריאה שנייה חוק הסדרת משפט ומינהל (תיקון), תשל"ג-1973. הוחלט: לקבל את החוק.

ט. מ. ברעם (בשם ועדת הכנסת) הביא לקריאה שנייה חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 10), תשל"ג-1973. הוחלט: לקבל את החוק.

י. ש. ארבל-אלמוזלני (יו"ר ועדת העבודה) הביא לקריאה שנייה חוק איסור אפיית לילה (תיקון מס' 2), תשל"ג-1973. הוחלט: לקבל את החוק.

ישיבת תמ"ה (ד' בתמוז תשל"ג - 4 ביולי 1973)
היו"ר - מ. ביבי; מ. זר.

א. מזכיר הכנסת ג. לורך הודיע על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.

ב. מ. צ. גריה הגיש הצעת חוק למניעת הונאה וזיוף בתפילין ובמוזות, תשל"א-1971; י. מ. אברמוביץ הגיש הצעת חוק למניעת הפצת תפילין ומוזות פסולים, תשל"ג-1973. שר הדתות ז. ורהפטיג השיב להצעות.

הוחלט: להעביר את שתי הצעות החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

א. אבנרי מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.

ג. מ. אביזוהר הגיש הצעה לסדר-היום בדבר כללים והליכים במפלגות בישראל. א. אנקוריון השיב להצעה. ש. תמיר הציע להעביר את הנושא לוועדה. הוחלט: לא לכלול את העניין בסדר-היום.

ז. שובל וא. אבנרי מסרו הודעות בדבר הימנעות סיעותיהם מהצבעה.

ד. ש. תמיר ונ. אליעד הגישו הצעות (נפרדות) לסדר-היום בדבר טביעתם של שני תלמידי בית-ספר יסודי בשעת שיעורי שחייה במסגרת בית-הספר. סגן שר החינוך והתרבות ז. המר השיב להצעות. הוחלט: להעביר את העניין לוועדת החינוך והתרבות.

ה. י. הורביץ הגיש הצעה לסדר-היום בדבר הגילויים אודות בילוש פוליטי בישראל. שר-המשפטים י. ש. שפירא השיב להצעה. התקיימו חילופי דברים והבהרות שבהם השתתפו יושב-ראש הישיבה, שר המשפטים וחברי כנסת.

הוחלט: שר החינוך והתרבות ישיב להצעה כאשר יחזור לעבודה תקינה.

ישיבת תמ"ג (ב' בתמוז תשל"ג - 2 ביולי 1973)
היו"ר - י. ישעיהו; ד. ארזי

א. מזכיר הכנסת ג. לורך הודיע על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.

ב. שר-התחבורה ש. פרס השיב על 11 שאילתות של חברי הכנסת: ש. מיקוניס, י. תמיר, ש. ז. אברמוב, ש. תמיר, א. אבנרי, צ. צימרמן, א. שוסטק.

שר-התקשורת ש. פרס השיב על 2 שאילתות של חברי הכנסת: מ. אביזוהר, י. הורביץ.

ג. שר-התיירות מ. קול מסר סקירה על פעולות משרדו. בוויכוח השתתפו: ד. מילמן, מ. גז, מ. צ. גריה, י. מזרחי, נ. אליעד, ז. שובל, א. ורדיגר, א. אבנרי, ג. מועדי, ש. מיקוניס, ד. קורן.

ד. סגן שר-התחבורה ג. יעקבי הביא לקריאה ראשונה חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 12), תשל"ג-1973. בוויכוח השתתפו: א. אבנרי, ש. תמיר. סגן שר-התחבורה השיב להם.

הוחלט: להעביר את התיק לוועדת הכלכלה.

ישיבת תמ"ד (ג' בתמוז תשל"ג - 3 ביולי 1973)
היו"ר - י. נבון; ט. סנהדראי

א. שר-הבריאות ו. שם-טוב השיב על 11 שאילתות של חברי הכנסת: ש. תמיר, י. מזרחי, ש. מיקוניס, ז. שובל, מ. ידיד, א. ורדיגר, מ. שחל.

ב. מזכיר הכנסת ג. לורך הודיע על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.

ג. א. אנקוריון (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על החלטת ועדת הכנסת להגביר את חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 4), תשל"ג-1973, לוועדת הכספים.

ד. שר-הפנים י. בורג השיב על 15 שאילתות של חברי הכנסת: ש. תמיר, י. תמיר, א. שוסטק, ד. ארזי, ג. פת, מ. פרוש, ש. מיקוניס, ש. אברמוב, י. קלינגר, הופר.

סגן שר האוצר צ. דינשטיין השיב על 9 שאילתות של חברי הכנסת: א. אבנרי, ש. תמיר, א. כץ, מ. שחל.

ה. בהמשך הדיון על חוק החברות המשלתיות, תשל"ג-1973, השתתפו: י. בדר, י. קרגמן, א. מלמד, א. בקר, ז. שובל, ג. האוזנר, א. אנקוריון, א. לבנבראון, ש. רוון, ש. תמיר, א. אבנרי, ש. מיקוניס, ז. הרינג, מ. שחל. שר-המשפטים י. ש. שפירא השיב למתווכחים.

הוחלט: להעביר את החוק לוועדה שתקבע על-ידי ועדת הכנסת.

ו. סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון הודיע על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.

ז. גולדשמידט (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט)

- ג. אליעד הגיש הצעת חוק התיכונן והבנייה (תיקון), תשל"ג-1972. שר-הפנים י. בורג השיב להצעה. הוחלט: להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים. ז. שובל מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה. שר-הפנים העיר על דבריו.
- ז. א. שכטרמן (יו"ר ועדת הכלכלה) הביא לקריאה שנייה חוק רשות נאות מרפא, תשל"ג-1973. הוחלט: לקבל את החוק.
- ח. צ. צימרמן הגיש הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון), תשל"ג-1973. סגן שר האוצר צ. דינשטיין השיב להצעה. הוחלט: להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.
- ט. סגן שר האוצר צ. דינשטיין הביא לקריאה ראשונה חוק מס הכנסה (פטור ממס על דמי שכירות של דירות למגורים) (הוראת שעה) (תיקון), תשל"ג-1973. הוחלט: להעביר את החוק לוועדת העבודה.
- ישיבה תמ"ו (ה' בתמוז תשל"ג - 5 ביולי 1973) היו"ר - צ. צימרמן; ט. סנהדראי.
- א. בהמשך הדיון בסקירת שר המשטרה על פעולות משדרו השיב שר המשטרה ש. הלל למתווכחים. הצעות לסיכום הדיון הוגשו על-ידי: ד. קורן, בשם סיעות המערך (עבודה-מפ"ם), מפד"ל, המפלגה הליברלית העצמאית, קידמה ופיתוח, שיתוף ואחווה; א. רוזאל-נאור בשם סיעת גח"ל; י. מזרחי בשם סיעת אגודת ישראל; א. לבנבראון בשם סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה; א. אבנרי בשם סיעת המחנה הרדיקלי הישראלי. הוחלט: לקבל את ההצעה שהוגשה על-ידי ד. קורן.
- ב. שר-הבטחון מ. דיין השיב על 7 שאלות של חברי הכנסת: א. ורדיגר, י. בן-מאיר, ש. מיקוניס, מ. בן-פורת, א. כץ.
- ג. שר-הבטחון מ. דיין הביא לקריאה ראשונה חוק שירות בטחון (תיקון מס' 8), תשל"ג-1973. בוויכוח השתתף א. אבנרי. הוחלט: להעביר את החוק לוועדת החוץ והבטחון.
- ד. ש. כהן הגיש הצעת חוק ביטול הארכת חשירות הסדיר, תשל"ג-1973. שר-הבטחון מ. דיין השיב להצעה. הוחלט: להעביר את הצעת החוק לוועדת החוץ והבטחון.
- ה. ב. הלוי הגיש הצעה לסדר-היום בדבר רצח הנספח האווירי בושינגטון. שר-הבטחון מ. דיין השיב להצעה. הוחלט: להעביר את העניין לוועדת החוץ והבטחון.
- ו. ר. ארזי הביא לקריאה ראשונה חוק יסוד: הממ"ש שלה (תיקון). בוויכוח השתתפו: י. גולדשמידט, מ. ביבי, ר. ארזי הביע סיפוקו על התמיכה בהצעת החוק. הוחלט: להעביר את החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.
- ז. סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.
- ח. מ. שחל הביא לקריאה ראשונה חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 6), תשל"ג-1973. הוחלט: להעביר את החוק לוועדת העבודה.
- ט. מ. שחל הביא לקריאה ראשונה חוק לתיקון דיני הרשויות המקומיות (מס' 4), תשל"ג-1973. הוחלט: להעביר את החוק לוועדת הפנים.
- י. חבר-הכנסת מ. אביזהר מסר הודעה אישית.
- יא. חבר-הכנסת א. לבנבראון מסר הודעה אישית.
- יב. חבר-הכנסת ש. כהן מסר הודעה אישית.

